

Doorgeefluik

Willemien van Lith

Doorgeefluik

Het gezin zit rond de tafel, wachtend op het eten. Ze kijken vol ongeduld naar het luikje in de muur dat de woonkamer en de keuken met elkaar verbindt. Het luik wordt opengeschoven, de eerste pan wordt doorgegeven en midden op tafel gezet. De schuif gaat meteen dicht zodat de geur en de dampen uit de keuken niet in de kamer komen.

Na de maaltijd worden de borden opgestapeld en de vuile vaat verdwijnt via het doorgeefluik naar de keuken. De kamer ziet er weer opgeruimd en netjes uit.

Het doorgeefluik is een metafoor voor de manier waarop van generatie op generatie eigenschappen van de ouders worden doorgegeven aan de kinderen. Goede en minder goede eigenschappen en karaktertrekken. Vaak worden mensen zich pas later in hun leven bewust van de invloed die hun opvoeding en hun ouders op hen gehad hebben.

Mensen leven onbewust gedeeltelijk het leven van iemand anders. Zonder het te beseffen draag je een last op je schouders, een last die van generatie op generatie wordt doorgegeven. Soms slaat het een generatie over om vervolgens heftiger toe te slaan.

Willemien van Lith
juni 2015
© wvanlith

www.willemienvanlith.nl

Voor mijn vader en moeder

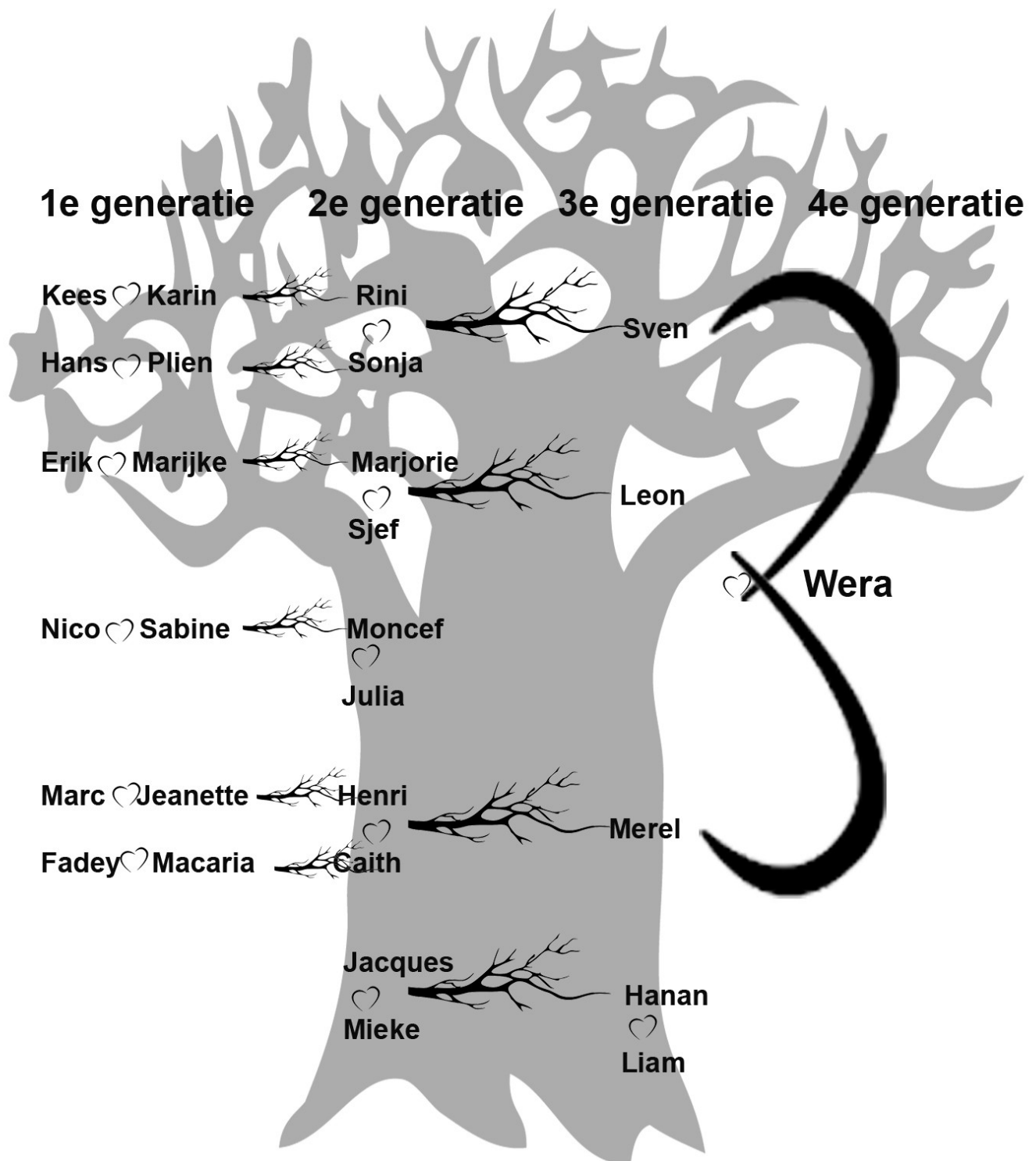
Bedankt

Dank aan alle mensen die gewild en ongewild in dit boek voorkomen, meestal met totaal andere gebeurtenissen en achtergronden maar die wel als inspiratiebron gediend hebben. Verder is alles verzonnen en uit mijn fantasie ontsproten. Niets berust op de werkelijkheid.

Verder veel dank aan Ad, Quirinus, Nicola en Annette. Zij zijn de basis van waaruit ik leef. Dank aan Simone. Tijdens de Vision Quest heb ik een deel van mezelf leren kennen dat nog onontgonnen terrein was. Dank aan Ina voor haar tomeloze en positieve energie (en mijn maatje tijdens de Vision Quest).

Dank aan de trouwe meelezers die hun rake commentaar geleverd hebben en mij behoed hebben voor stupide fouten: Nel, Ina, Mariette, Michiel, Ad en Miriam.

Het juiste tijdstip om het karakter van een kind te beïnvloeden is ongeveer 100 jaar voor het geboren wordt.
Dean Inge

1^e generatie

Stille generatie (geboren tussen 1931 en 1940)

De stille generatie, of geraniumzitters, zijn de opa's en oma's van de huidige generatie jongeren. Zij groeiden op in en na de oorlog en waren trouw aan het gezag, oftewel 'stil'. Tijdens de wederopbouw kon men door te werken hogerop komen op de maatschappelijke ladder. De auto werd statussymbool en de huishoudelijke apparatuur kwam in opmars.

©Youngworks, 2011

Kees en Karin

‘Ik ga niet meer terug naar die zak.’

De stoel valt bijna om als hij ruw naar achteren wordt geschoven. Kees is woedend op de hele wereld en vooral op zijn chef. Die man haalt het bloed onder zijn nagels vandaan, het is nooit goed en hij legt op alle slakken zout.

Karin, zijn vrouw probeert hem te sussen.

‘Hij bedoelt het niet zo. Je weet dat het crisis is en dat je niet zomaar een andere baan kunt krijgen. We hebben het geld hard nodig, zeker nu er een baby op komst is.’

‘Dan laat je dat kind maar weghalen, ik ga mijn goede dagen niet verpesten bij die firma, ik ga voor mezelf beginnen.’

Karin begint te huilen en hij kijkt haar meewarig aan.

‘Ga maar janken, daar schieten we veel mee op. Je bent nog erger dan een baby, die brullen tenminste alleen als ze honger hebben.’

Woedend loopt hij de kamer uit om zich te gaan bedrinken in het café aan de overkant.

De weken erna wordt het erger. De ruzie met zijn chef loopt steeds hoger op en aan het eind van de maand krijgt hij te horen dat hij ontslagen is.

‘Zo heb ik tenminste tijd om naar de radio te luisteren,’ is zijn commentaar.’

De hele dag staat een Duitse zender aan die hij via een zelfgemaakte kristalontvanger kan beluisteren. Zijn Duits is niet perfect maar tussen het kraken door kan hij een beetje volgen wat er gezegd wordt.

‘Hitler is echt een fantastische man, daar zouden er meer van rond moeten lopen in plaats van al die armoedzaaiers die onze banen inpikken. De socialisten hebben ons alleen maar ellende gebracht. Als het aan mij lag gingen al die rooien de gevangenis in of ik liet ze werken voor hun geld in plaats van hen een uitkering te geven. Ons land gaat naar de verdoemenis en al onze spaarcenten verdwijnen als sneeuw voor de zon.’

Hij luistert naar het geschreeuw door de radio en glundert.

‘Waarom praat die man zo hard?’ wil Karin weten.

‘Dat is alleen maar omdat niemand meer luistert, alleen als je bevelen schreeuwt wordt er gehoorzaamd. Naar de keuken jij, het is tijd dat je eten gaat maken of is dat er niet meer bij?’ Sinds hij de hele dag thuis is wordt zijn toon steeds harder, dwingend en bevelend, zonder een greintje meeleven. Hij gaat meer op zijn vader lijken, een autoritaire man die alle banden met zijn zoon verbroken heeft omdat ze een verschil van mening hadden over een of ander onbenullig iets. Hij trekt zich niets van haar positie aan. Het is haar eerste kind en ze vindt de zwangerschap zwaar. Het kind groeit goed maar ze heeft het idee dat haar eigen reserves worden opgebruikt. Haar tanden zitten vol gaatjes en behalve haar dikke buik wordt ze steeds magerder. Haar gezicht is een soort masker waardoor ze bijna ziek lijkt.

‘Ik ga morgen naar mijn moeder met de trein om wat kleertjes voor de baby halen. Ik blijf er slapen want het is een lange reis.’ Hij begint tegen haar te snauwen.

‘En wie zorgt er dan voor het eten, moet ik dat nu ook nog zelf gaan doen. Je bent nog te lui om je ene been voor het andere te zetten.’

Ze zegt maar niet dat hij, nu hij zonder werk is, alle dagen tot 10 uur in bed blijft liggen en verder nauwelijks iets doet behalve naar de radio luisteren en naar de overkant gaan om zijn makkers te zien. Ze heeft besloten om haar ouders op te zoeken en daar kan niets haar van af brengen. Als hij begint te zeuren over geld heeft ze als argument dat ze eigen spaargeld heeft.

‘Ik zal extra koken en dan kun je dat de dag erna opwarmen. Dan heb je toch warm eten.’

‘Ik ga wel naar een restaurant, ik hoef geen opgewarmde prak.’

Als ze vertrokken is, zet Kees de radio extra hard. Er is weer een uitzending waarin Hitler het woord neemt. Wat kan die man toch goed praten, wat een redenaarstalent. Hij geniet van de uitspraken en denkt dat het heerlijk is om in de buurt van zo’n genie te mogen leven. Wat houdt hem tegen. Hij heeft geen werk en geen zicht op nieuw werk. Hij kan naar Duitsland gaan en daar proberen om iets te vinden waardoor hij dichterbij zijn grote voorbeeld kan zijn. Hij is benieuwd hoe Karin zal

reageren als hij weg gaat, het is vervelend dat ze nu een kind verwacht van hem.

Is het eigenlijk wel van hem? Niet dat ze ooit enige belangstelling voor een andere man heeft gehad maar je weet het nooit. Voor hetzelfde geld is het van de melkboer toen hij nog van 9 tot 5 van huis was. Toen had ze alle gelegenheid om hem de horens op te zetten.

Karin geniet nietsvermoedend van het verblijf bij haar ouders. Haar moeder is bezorgd omdat ze er zo minnetjes uitziet en haar vader is trots omdat er een kleinkind op komst is.

‘Jij gaat voor een stamhouder zorgen, dat voel ik. Hier kind, eet nog maar een lekker stuk vlees want de kleine jongen moet goed doorvoed ter wereld komen.’

Haar moeder vermoedt dat het niet helemaal goed gaat tussen Kees en haar.

‘Hoe vindt Kees het dat jullie een kind krijgen? Ik hoor er nooit iets over? Het is een goede man maar ergens toch een vreemde kerel. Gelukkig heeft hij een vaste baan zodat jullie geen geldzorgen hebben.’

Karin vertelt haperend dat hij ontslagen is omdat hij steeds ruzie maakte met zijn chef.

‘Hij is hard op zoek naar een nieuwe betrekking maar jullie weten dat het vandaag de dag moeilijk is om iets te vinden.’

‘Er komt vast iets nieuws op zijn pad. Als deze regering met maatregelen komt zullen er veel nieuwe banen bijkomen en daar zit vast wel iets voor hem bij. Gelukkig hebben we hier niet van die ellendige nationaal socialisten aan de macht zoals in Duitsland. Dan waren we veel verder van huis.’

Karin vertelt aarzelend dat Kees iedere dag een Duitse zender aan heeft staan om naar Hitler te luisteren. Haar vader en moeder kunnen het in eerste instantie niet geloven, hun dochter met iemand die voor de Duitsers is.

‘Als hij weer een baan heeft gaat het over, dit is alleen een gefrustreerde reactie op zijn ontslag.’

Karin voelt haar kind schoppen en hoopt maar dat ze gelijk hebben.

Terug thuis treft ze een vrolijke Kees aan.

‘Dag dikkerd van me, hoe was het thuis. Hebben ze je een beetje verwend?’
Hij pakt de tas met kleertjes aan en draagt hem naar boven. Ze kijkt hem verbaasd na, zou er iets gebeurd zijn de afgelopen twee dagen? Zou hij een andere vrouw hebben?
Hij gaat aan tafel zitten en trekt plotseling een ernstig gezicht. ‘En nu ga jij me eens precies vertellen van wie dat kind is dat je in je buik hebt zitten. Is het van mij of van iemand anders? Je hoeft er niet om heen te draaien want als het geboren is zie ik het meteen.’

Karin snapt er niets van, eerst zo’n hartelijk welkom en nu deze koude douche. Ze probeert het met een grapje, hoe kan hij denken dat ze met iemand anders gemeenschap heeft gehad. Hij was haar eerste man en ze heeft nooit een ander begeerd. Dat weet hij, dus waarom doet hij nu zo vreemd?
‘Of het nu wel of niet mijn kind is, ik heb mijn beslissing al genomen. Ik ga naar Duitsland om daar aan het werk te gaan. Waarschijnlijk ben ik op tijd terug voor de bevalling, zo niet dan moeten je ouders je maar helpen.’
Ze kijkt hem radeloos aan. Gaat hij haar alleen laten terwijl ze over vier maanden is uitgerekend? Hoe moet ze aan geld komen?
‘Zo gauw ik een baan heb zal ik geld naar huis overmaken maar reken er maar op dat dat even gaat duren. Kun je eindelijk dat spaarvarken van je benutten.’
Ze draait zich om en gaat de kamer uit. Op de gang lopen de tranen over haar wangen maar ze wil niet dat Kees dat ziet. Dan komen er nog meer nare opmerkingen en die kan ze nu niet verdragen. Ze loopt de trap op en kruipt onder de dekens.

Twee weken later is Kees vertrokken naar Duitsland. Ze heeft het niet aan haar ouders durven vertellen maar ze weet dat ze daar niet onderuit kan. Ze heeft hun hulp nodig tegen de tijd dat de baby komt. Ze besluit alles in een brief uit te leggen, dan hoeft ze niet bang te zijn dat ze gaat huilen en ze kan haar gedachtes zo rationeel mogelijk op papier zetten. Het kost haar moeite om een brief te schrijven maar na enkele versies is ze tevreden en doet ze de enveloppe in de brievenbus. De volgende dag staat haar moeder op de stoep.

‘Gaan jullie uit elkaar voordat de baby geboren is? Wat een held op sokken om je nu te verlaten. Ik heb altijd al gevonden dat het een slappeling was, een meeloper en een...’

‘Mama, hier heb ik niets aan. Ik heb straks jullie hulp nodig en wat Kees allemaal wel en niet is weet ik zelf wel. Laat het nieuws maar even bezinken en kom daarna om me te helpen.’ Haar moeder vertrekt weer nadat ze ervan overtuigd is dat Karin het zal redden in haar eentje.

Karin gebruikt haar dagen om alles klaar te maken voor het kindje. De babykamer is in orde en alle kleertjes liggen gewassen en gestreken te wachten.

Na een maand krijgt ze een brief van Kees met enthousiaste verhalen over Duitsland. Het is een mooi, netjes en ordelijk land en de mensen zijn aardig voor hem. Met de taal gaat het beter en waarschijnlijk krijgt hij een baan in een wapenfabriek want daar hebben ze mensen nodig. Ze hebben hem helemaal doorgelicht over zijn afkomst, zijn opleiding en zijn politieke voorkeur. En hij heeft een niet-jood verklaring moeten tekenen.

‘Ze zijn hier nogal anti-joden heb ik gemerkt. Dat is wel begrijpelijk want hoe komen die mensen aan al dat geld. In Nederland is het ook onduidelijk waar ze hun geld vandaan hebben. Al die bankiers en diamantairs hebben waarschijnlijk het geld van anderen gepikt, van Nederlanders en van hun Joodse vrienden en familie die nu als arme ratten bij elkaar zitten. Die Duitsers hebben dat al langer door en daarom willen ze alle Joden het land uit hebben. Ik heb ze verteld dat ik een pesthekel aan die mensen heb en dat ik blij ben dat ik een echte Ariër ben. Het is alleen jammer dat door de Duitse aanpak er veel arme vluchtelingen naar Nederland komen.’

Karin schudt haar hoofd. Ze denkt aan hun kennissen die Joods zijn en waar Kees altijd prima mee op kon schieten. Ze denkt aan Tamar die vroeger bij hen schoonmaakte toen zij nog werkte en waar Kees vaak bewonderende blikken naar wierp.

En nu zijn al die Joodse mensen ineens dieven?

Kees schrijft verder: ‘Natuurlijk zijn er uitzonderingen maar daar gaat het nu niet over. Hoe gaat het met je buik? Zit de kleine er nog steeds in? Zo gauw ik mijn eerste salaris heb stuur ik wat geld naar je toe. Pas goed op jezelf. Tot ziens.’

In haar antwoord schrijft ze: 'Er zijn veel arme Joden, dat zijn dan in ieder geval geen dieven. Het zijn heus niet allemaal rijke bankiers en geldschieters. En de familie Stein stond altijd voor je klaar als je even krap bij kas zat, zonder een cent rente.' Vol haat kijkt ze naar de brief die ze in haar hand heeft. 'Stomme zak,' schreeuwt ze, ook al kan hij het niet horen, dat lucht op.

Als Hitler in de vroege ochtend van 10 mei 1940 Nederland binnenvalt voelt hij zich verdeeld. Hij is geschokt als Rotterdam gebombardeerd wordt maar tot zijn grote opluchting hoort hij dat Nederland zich al snel heeft overgegeven. Duitsland is aan de macht, hij heeft goed gegokt. Als hij een brief krijgt van Karin waarin staat dat ze ongedeerd is, richt hij zich op zijn nieuwe toekomst. Hij wil voor Duitsland gaan vechten en hij zal laten zien hoe goed hij is. Kees zit in een pension voor mannen als hij bericht krijgt dat hij is aangenomen voor de SS. Eerst zal hij een training moeten volgen ondanks het feit dat hij in Nederland als dienstplichtige alles geleerd heeft wat een sergeant moet weten. Hij moet weer van onder af aan beginnen en als hij goed bevalt heeft hij evenveel kansen als de Duitse jongens. Hij is een van de oudsten tijdens zijn opleiding maar dat geeft hem overwicht.

Hij mist het warme lichaam van Karin als hij alleen in een smal koud legerbed ligt maar bedenkt dat hij nu werk heeft waar hij iets kan betekenen. Karin zelf en het kind dat op komst is mist hij niet, ze zijn maar weinig in zijn gedachten. Hij gaat voor Hitler werken en dat is een droom die uitkomt. In Duitsland merkt hij goed hoe belangrijk die man is. Op straat, in de kroeg, tijdens het eten, er wordt over niets anders gepraat dan over deze fantastische man met zijn geweldige ideeën. Er hangt een spanning in Duitsland die hoopvol is, alles gaat beter worden. Ze hebben hem beloofd dat hij, op het moment dat hij klaar is met zijn opleiding, leiding mag geven aan een groep jonge rekruten. Hij zal ze aan den lijve laten voelen hoe autoritair hij kan zijn, hij zal zijn meerderen tonen hoe je een groep jongens in het gareel krijgt.

Twee maanden na de inval van Duitsland bevalt Karin van een jongen: Rini. Ze heeft niet eens met hem overlegd welke naam ze hem zal geven.

Karin heeft een zware bevalling met heftige weeën die meer dan 18 uur duren. Als ze eindelijk mag gaan persen blijkt het hoofdje zo groot te zijn dat ze inscheurt. Bij het jongetje dat op haar borst wordt gelegd ziet ze meteen de ogen en de mond van Kees. Ze kan er niets aan doen maar ze voelt een grote afstand tot haar kind. Haar moeder is bij haar tijdens de bevalling en die hemelt de kleine helemaal op. 'Wat een kanjer van een zoon, wat een prachtig kind. Wat zal je vader blij zijn met een kleinzoon. We moeten gauw een brief naar Kees sturen om hem het grote nieuws te vertellen.'

Per kerende post komt er antwoord uit Duitsland. Heel bijzonder omdat het ook bij de posterijen een grote chaos is na de capitulatie. Hij reageert enthousiast, vooral op het bericht dat de kleine jongen zoveel op hem lijkt. De naam Rini vindt hij grappig, een beetje een Duitse naam. Heeft ze dat voor hem gedaan? Ze begrijpt niet waarom ze die naam heeft gekozen. Haar vader heeft aangifte gedaan van de geboorte en tot vlak voor zijn vertrek wist ze nog niet hoe ze hem zou noemen. Ze vertelt niemand dat de dokter die haar geholpen heeft met de bevalling Rini heette. Dat was de enige man die zich om haar bekommerde tijdens die zware uren. Ze zal het Kees nooit vergeven dat hij haar in de steek gelaten heeft.

De oorlog gaat gedeeltelijk langs Karin heen. Ze merkt dat er veel Duitse militairen op straat lopen, maar binnenskamers is ze vooral bezig met Rini en zichzelf. Haar wereldje is klein geworden en ze komt nauwelijks buiten. Rini groeit goed en is volgens iedereen een wolk van een baby. Ze gaat steeds meer van hem houden en ze merkt dat hij het middelpunt van haar leven is, haar reden van bestaan. Wat moet ze anders nu Kees niet meer bij haar woont en veel mensen denken dat ze gescheiden is. De nieuwe burens hebben haar zelfs gevraagd of ze een ongehuwde moeder is. Vol afschuw heeft ze hen de ring laten zien, voor haar het bewijs dat ze nog steeds de vrouw van Kees is.

Haar vader en moeder hebben twee weken voor haar en Rini gezorgd maar toen was het echt genoeg, ze heeft hen min of meer het huis uitgezet.

‘Ik moet het zelf leren doen, op deze manier lukt me dat nooit. Jullie zijn zo lief voor me geweest maar ik moet mijn eigen leven, samen met Rini, gaan leiden.’

Met de belofte dat ze regelmatig langs komen zijn ze vertrokken, blij dat ze weer naar hun eigen huis en bed terug kunnen keren.

Als Rini een half jaar oud is komt Kees voor het eerst thuis. De opleiding viel hem zwaar, heel veel fysieke oefeningen die voor een wat ouder iemand veel moeilijker waren dan voor de jonge knapen. En de jongeren hadden geen respect voor hem, integendeel ze vonden hem af en toe een oude zeikerd.

‘Wacht maar tot ik de leiding heb,’ had hij gezegd.

Een paar maanden na zijn opleiding hielden zijn meerderen woord en kreeg hij een groep jongens die hij op moest leiden. Pas toen hun opleiding er op zat kon hij even naar huis, hij had er veel moeite voor moeten doen want ze wilden hem niet laten gaan.

Als hij de kleine jongen voor het eerst in zijn armen heeft ziet ze een zachtheid op zijn gezicht die ze nog nooit gezien heeft. Hij kijkt aandachtig naar het gezicht van zijn zoon en geeft hem dan aan haar.

‘Dat is echt een kind van zijn vader. Het spijt me dat ik aan je getwijfeld heb maar je hoort het zo vaak. Ik had een smoes nodig om naar Duitsland te kunnen vertrekken. Het spijt me dat ik je aan je lot heb overgelaten bij de bevalling.’

Dit is meer dan ze ooit had durven hopen. Kees die het boetekleed aantrekt en zich verontschuldigt. Ze geeft hem een warme kus, de eerste sinds lange tijd. Hij vertelt haar hoe hij haar gemist heeft, hoe alleen hij zich gevoeld heeft. Hij gaat proberen of ze hem in Nederland willen stationeren zodat hij weer thuis kan komen wonen.

‘Die kleine jongen heeft een vader nodig. Als hij alleen maar door vrouwen wordt opgevoed, wordt het een watje.’

Na twee dagen verlof vertrekt hij richting Duitsland met de belofte dat hij alles in het werk zal stellen om zo snel mogelijk naar huis te komen.

Karin voelt zich na zijn vertrek heel anders. Alles komt goed, Kees was prettig gezelschap en hij kon goed met Rini overweg. Ze merkt dat ze zich verheugt op zijn wekelijkse brieven en ze schrijft kleine gebeurtenissen met Rini op zodat ze hem alles kan vertellen. Vlak voor de eerste verjaardag van Rini deelt Kees haar mee dat hij naar Nederland komt. Hij heeft promotie gekregen en hij gaat zoveel verdienen dat ze een eigen huis kunnen kopen. Ze vindt het moeilijk om tegen andere mensen te vertellen wat hij voor werk doet. Nu hij in Duitsland zit kan ze er omheen draaien maar als hij straks in uniform komt zal iedereen weten dat ze met een 'verrader' is getrouwd. Haar vader heeft al gezegd dat hij niet met hem gezien wil worden, alleen tussen vier planken. Dat doet haar verdriet, het is en blijft haar man en de vader van hun kind.

Pas als hij werkelijk thuis is merkt ze hoe de omgeving op haar en Kees reageert. Ze worden met de nek aangekeken en geen enkele vriendin gaat nog op haar uitnodigingen in. Hun enige kennissen zijn echtparen zoals zij waarvan de man in Duitse dienst is of bij de NSB. Het nieuwe huis geeft haar niet de voldoening die ze verwacht had, het is betaald van vies geld maar dat durft ze niet tegen Kees te zeggen. Die zou in staat zijn om haar alle hoeken van de kamer te laten zien. Net als vlak na de bevalling trekt ze zich terug, ze gaat alleen nog naar buiten om boodschappen te doen. Gelukkig heeft hun nieuwe huis een tuin zodat Rini buiten kan spelen. Vriendjes heeft hij niet want geen van de buurkinderen mag met hem spelen.

De oorlogsjaren lijken Karin en Rini niet te raken. Haar relatie met Kees is flauw en oppervlakkig. Hij neemt iedere zaterdag een bosje bloemen voor haar mee en dat is de enige uiting van zijn liefde. Een keer per week op zaterdag staat ze hem toe haar te benaderen waarbij ze er goed op let dat ze niet zwanger wordt. Ze voelt zich niet gelukkig en niet ongelukkig. Ze leeft en zorgt voor haar man en haar kind. Rini is heel aanhankelijk en

lief voor haar. Als ze met hem speelt krijgt ze vaak onverwachts een kus van hem. Dat ontroert haar maar ze weet niet zo goed wat ze er mee moet. Zelf is ze nauwelijks warm of aanhalig naar hem toe. Ze zorgt dat hij er netjes uitziet, goed zijn tanden poetst en met twee woorden spreekt. Ze zullen nooit kunnen zeggen dat hij geen goede opvoeding gehad heeft.

Als Duitsland aan de verliezende hand is merkt ze dat vooral aan de reacties van Kees, hij wordt depressief en bij tijd en wijle agressief. Hij is gefrustreerd dat zijn Hitler het onderspit moet delven. Hij vertelt heel weinig over zijn werk maar ze heeft via via gehoord dat hij een Joods gezin opgespoord en op transport heeft gezet. De vrouw die het vertelde spuugde in haar gezicht. Ze heeft nooit aan Kees willen vragen of het waar is, ze is te bang dat het antwoord positief zal zijn.

In de Telegraaf leest ze alleen maar positieve berichten over de oorlog en de Duitsers maar ze heeft een vermoeden dat de vreselijke verhalen over de vernietiging van Joden de waarheid is. Ze heeft een ondergrondse krant gelezen die Kees bij een huiszoeking gevonden heeft en daar staan gruwelijke berichten in over vernietigingskampen. Kees heeft de krant in de kachel gestopt toen hij merkte dat ze hem gelezen had.

‘Allemaal linkse propaganda,’ was zijn commentaar. Maar in haar hart weet ze dat haar man aan deze helse vernietiging meegewerkt heeft.

Als in maart 1945 de geallieerde troepen het zuiden van Nederland bevrijden vlucht Kees, ze weet niet waar naar toe. Hij neemt al het geld mee dat ze gespaard hebben en ze moet naar haar ouders om geld te lenen voor eten en andere noodzakelijke uitgaven. Als de politie aan de deur komt om naar haar man te vragen weet ze dat haar vermoedens waar zijn. Ze hoort de verhalen over de landverraders en de collaborateurs en ze realiseert zich dat Kees een van hen is. Wat ze niet kan vermoeden is dat ze zelf beschuldigd wordt van het heulen met de vijand. Omdat Kees er niet is en zij zelf niet daadwerkelijk als Duitse soldaat meegevochten heeft, mag ze voorlopig thuis blijven wonen, maar ze moet twee verdiepingen afstaan aan mensen die zonder huis zitten. Iedereen maakt gebruik van haar keuken en badkamer en ze

voelt dat ze haar met de nek aankijken. Rini vindt het wel leuk dat er nu zoveel mensen om hem heen wonen.

Kees wordt bij de grens opgepakt en veroordeeld. Zij staat zelf terecht en krijgt een gevangenisstraf van 6 maanden, Kees gaat voor 2 jaar achter de tralies omdat ze te weinig bewijzen hebben voor de deportaties van de Joodse gezinnen. Rini gaat naar een pleeggezin waar nauwelijks aandacht voor hem is. Als ze hem na 6 maanden weer terugziet is het een vreemde voor haar en dat zal hun verdere leven zo blijven. Als Kees uit de gevangenis komt wil Rini niets van hem weten. Kees is een gebroken man die de rest van zijn leven teert op de dagen dat hij 'iemand' was. Hij is onredelijk streng tegen Rini die hem haat en ontloopt. Voor de buitenwereld zijn ze een normaal gezin, binnenshuis heerst er een kilte, haat en depressie.

Hans en Plien

De grote meubelzaak heeft Hans voor weinig geld van zijn vader overgenomen. Er waren geen broers en zussen waar hij mee moest delen. Een jaar na de overname zijn zijn vader en moeder kort na elkaar overleden. Zijn hart ligt niet bij het verkopen van meubels maar hij is tevreden. Er is een goede boterham mee te verdienen en hij heeft genoeg tijd over om te dromen en te doen wat hij graag doet: ontwerpen en uitvinden. Ondanks de crisis loopt de zaak redelijk. Zijn ouders hebben een enorme voorraad opgebouwd en hij wil geen woekerprijzen vragen. Dus weten veel mensen hem te vinden als ze meubels nodig hebben. Hij ontwerpt nieuwe meubels, machines en alles wat er maar in hem opkomt. De uitwerking komt er niet van, daar is hij te weinig technisch voor, maar alleen al het uitdenken is voor hem een bron van grote vreugde.

De laatste tijd komen er regelmatig klanten die gevlucht zijn uit Duitsland omdat ze een hekel hebben aan de man die daar aan de macht is. Of ze vluchten omdat het er voor Joodse mensen steeds slechter wordt. In Nederland krijgen ze een huis en omdat ze meestal halsoverkop vertrokken zijn, moeten er nieuwe meubels aangeschaft worden. De mensen die nu een bank aan het uitproberen zijn, lijken hem intellectuelen die door de dreiging weg zijn gegaan uit hun vaderland.

De jonge vrouw die bij hen is, kijkt verveeld, die heeft geen zin om een nieuwe bank uit te zoeken.

‘Hebt u iets speciaals op het oog, kan ik u ergens mee van dienst zijn?’

In gebrekkig Nederlands leggen ze hem uit dat ze eigenlijk een hele inrichting nodig hebben voor drie personen. De vader werkte aan de universiteit van Keulen maar zijn denkbeelden stonden het huidige regime niet aan. Hij is ontslagen maar gelukkig komt hij uit een rijke Joodse familie. Ze hebben al hun juwelen ingepakt en zijn vertrokken. Van hun vroegere burens hebben ze gehoord dat hun kapitale villa twee dagen later helemaal overhoop gehaald is en dat er nu Duitse officieren wonen.

De dochter luistert zonder dat het lijkt of ze iets hoort. Een traan loopt langzaam over haar wang.

Hans voelt een diep medelijden met haar. Zo jong en mooi en dan alles achter je moeten laten en verhuizen naar een land waarvan je de taal niet spreekt.

‘Zal ik je Nederlands leren?’

Hoe durft hij zoiets te vragen, ze zal hem vast uitlachen. Heel bijzonder is hij niet, wel eigenaar van deze zaak maar dit is duidelijk een ander slag mensen.

Ze kijkt hem aan en knikt. Er glijdt een blij glimlach over haar gezicht wat haar nog mooier maakt.

‘Ik wil heel graag Nederlands van je leren.’

Ze zegt het met een sterk Duits accent maar de woorden zijn stuk voor stuk correct.

De volgende maanden komt Plien twee keer per week 's avonds langs om Nederlands te leren. In het begin gaat het alleen over de taal maar snel gaan hun gesprekken over allerlei andere zaken. Ze vertelt hem dat ze eigenlijk Pauline heet maar dat ze Plien leuker vindt. Ze studeerde filosofie maar die studie gaat ze niet meer hervatten in Nederland, er zijn teveel Duitse filosofen die haar aan haar vaderland herinneren. In Duitsland mocht ze niet verder studeren vanwege haar Joodse afkomst. Van de ene op de andere dag werd ze weggestuurd uit de collegebanken.

Een half jaar later kondigen ze hun verloving aan, niemand is verbaasd als de twee mensen een paar maanden later in stilte trouwen. Zijn ouders zijn overleden, haar ouders hebben geen zin in een feest.

Hans wil graag dat ze weer gaat studeren maar Plien geeft hem te verstaan dat ze dolgraag met hem in de winkel wil werken.

Op die manier kan ze iets terugdoen en de gevluchte Duitse klanten in hun eigen taal helpen. Als blijkt dat ze zwanger is zijn ze allebei dolblij. Nu heeft ze echt een doel in haar leven, ze wordt moeder en ze wil haar kind alles geven wat ze maar kan.

De zwangerschap verloopt zonder problemen, een stralende vrouw en een stralende toekomstige vader. Uit alles blijkt dat ze van elkaar houden. Heel af en toe mist ze de discussies, intellectuele uitdagingen en disputen die ze tijdens haar

colleges met andere studenten voerde maar Hans geeft haar zoveel andere goede dingen. Ze voelt zich warm en vertrouwd in zijn gezelschap. De laatste maand werkt ze minder vaak in de winkel omdat haar buik in de weg zit.

Ze droomt over haar toekomst, het moederschap en hoe heerlijk het is als ze straks de baby in haar armen kan nemen.

In de winkel beginnen ze de gevolgen van de crisis te merken. De voorraden raken op en Hans moet zijn best doen om de collectie aan te vullen. Gelukkig is geld geen probleem, zowel de erfenis die Hans goed belegd heeft in onroerend goed en gouden munten en de bijdrages van de ouders van Plien maken dat ze zorgeloos kunnen leven. Als de winkel op een gegeven moment dicht moet, besluit Hans dat hij op de grote lap grond die ze hebben groentes gaat verbouwen, die zijn altijd nodig.

De baby wordt geboren op de langste dag van het jaar. Het is stralend weer en Plien heeft 's middags nog een dutje in de tuin gedaan. Als de weeën beginnen en de vroedvrouw komt, heeft ze al 8 centimeter ontsluiting. De baby wordt binnen twee uur geboren, een meisje dat ze Sonja noemen, naar haar moeder. Hans is helemaal verliefd op zijn dochter. Hij neemt haar overal mee naar toe en als trotse vader moet iedereen haar bewonderen. Als Sonja bijna 1 jaar is vallen de Duitsers Nederland binnen en verandert hun leven drastisch. Hans besteedt in eerste instantie veel tijd in de tuin en aan het huishouden. Geleidelijk aan is hij steeds vaker van huis. Als Plien vraagt wat hij doet geeft hij geen antwoord.

‘Het is beter als je niet weet wat ik doe en met wie. Vertrouw me maar, het is goed.’

Ze heeft geen idee waar hij mee bezig is tot ze op een gegeven moment merkt dat er steeds eten verdwijnt.

‘Als je honger hebt moet je het zeggen, niet zomaar pakken want dan grijp ik mis.’

Plien verdenkt Hans van vreetpartijen als er weer eens van alles uit de voorraadkast verdwenen is.

‘Sorry Plien, we hebben een paar gasten in de werkschuur op zolder. Ik wil niet dat je er naar toe gaat en je mag het tegen niemand zeggen.’

‘Is het gevaarlijk voor Sonja dat ze daar zijn, want als dat zo is moet je ze onmiddellijk wegsturen.’

Hans knikt.

‘Het is verboden maar daar trekken we ons toch niets van aan. Wij hebben genoeg van alles, genoeg geld, genoeg ruimte en genoeg eten. Daar moeten we anderen van mee laten profiteren.’

Plien is het daar mee eens maar als ze er aan denkt dat Sonja iets kan overkomen slaat de schrik om haar hart. Hans heeft een nieuw persoonsbewijs en paspoort voor haar geregeld zodat er op geen enkele manier een spoor naar haar Joodse afkomst wordt gelegd. Met haar blonde haar en blauwe ogen kan ze gemakkelijk voor een Nederlandse doorgaan. Haar accent is ze helemaal kwijt. Haar ouders hebben bijtijds ingezien dat Nederland ook niet veilig was en ze zijn vlak voor de oorlog naar Engeland vertrokken. Sinds die tijd heeft ze niets meer van hen gehoord.

De maanden erna merkt ze steeds vaker dat Hans dingen doet die door de Duitsers verboden zijn. Hij verdwijnt 's nachts en een keer is hij vier dagen weg. Hij moet iets opknappen heeft hij haar verteld, wat het is wil hij niet zeggen.

Sonja adoreert haar vader. Zo gauw ze kan lopen probeert ze hem overal te volgen. Dat mag, behalve als hij de tuin in gaat. Ze mag niet in de schuur komen waar het gereedschap ligt, dat is te gevaarlijk. Ze begrijpt dat het menens is want hij trekt een ernstig gezicht en aait iets te hard over haar rug.

Plien en Sonja zijn minder harmonieus samen. Sonja is pienter maar wil niet leren. Ze wil spelen en vrij zijn, het liefst zonder kleren in de tuin rondrennen. Plien wil graag dat ze straks naar het gymnasium gaat zoals zij zelf gedaan heeft maar Hans steunt haar niet.

‘Laat dat kind toch, al die geestelijke zaken is alleen maar ballast. Ze heeft het hier fijn, laat haar genieten nu het nog kan.’

Hans kondigt aan dat hij twee weken weg moet om een klusje op te knappen. Ze probeert hem tegen te houden maar hij overtuigt haar ervan dat het echt nodig is. Er zijn mensenlevens mee gemoeid en als hij het niet doet kan er van alles mis gaan.

Ze legt zich er bij neer en ze nemen afscheid van elkaar alsof ze elkaar nooit meer zien.

‘Ik hou van je, en wat er ook gebeurt, zorg goed voor Sonja.

Laat haar worden wie ze wil.’

Plien belooft hem dat ze alles in het werk zal stellen om Sonja gelukkig te maken. Huilend nemen ze afscheid van elkaar.

Gelukkig slaapt hun meisje zodat ze haar niet uit hoeven te leggen dat pappa weg gaat.

Als de twee weken voorbij zijn begint ze zich steeds meer zorgen te maken. Waar is hij en bij wie kan ze vragen wat er met hem is? Ze realiseert zich dat ze geen enkele persoon kent die iets meer kan vertellen.

Op een nacht wordt er hard op de deur gebonsd, politie.

Slaperig maakt ze de deur open.

‘Waar is je man, doorzoek het huis,’ roept de leider naar de groep van tien mensen die achter hem staat. Ze stormen naar binnen en Plien rent naar de kamer van Sonja om haar op een rustige manier wakker te maken. Gelukkig zullen ze niets vinden. Zij weet niets en Sonja ook niet. Geschrokken denkt ze aan de werkschuur, zouden daar nog mensen verstopt zitten? Waarschijnlijk niet, Hans ging er de laatste tijd bijna nooit meer naar toe.

De huiszoeking duurt een paar uur, alles wordt binnenste buiten gekeerd maar ze vinden niets.

‘Waar is uw man?’ schreeuwt de bevelvoerder.

‘Ik weet het niet, ik denk dat hij een andere vrouw heeft want hij doet zo vreemd, hij ruikt naar parfum en nu is hij weg.’

De man lacht gemeen.

‘Als dat zo is kunt u hem het beste laten gaan. Als ze daar eenmaal van geproefd hebben is het afgelopen met de huwelijksvrouw.’

Hij roept zijn mannen bij elkaar en wil vertrekken. Dan bedenkt hij zich en vraagt aan Sonja: ‘Weet jij waar je vader is?’

Sonja zit wit en stilletjes op haar schoot, uit haar slaap gerukt en erg geschrokken van al die vreemde mannen die alles overhoop halen.

‘Hij is buiten in de werkschuur, daar mag ik niet komen.’

Plien voelt het bloed uit haar gezicht wegtrekken. De ondervrager lacht triomfantelijk.

‘Dus daar moeten we zoeken, had dat meteen gezegd.’
Met z’n allen stormen ze naar de schuren, wat zullen ze daar vinden?

Een half uur later ziet ze hen verschijnen, de teleurstelling druipt van hun gezicht.

‘Je papa zit niet in de schuur, wat een rotzooi maakt hij er van. Alleen maar half afgebouwde machines en vreemde tekeningen.’

‘Ik zei u toch dat hij weg is, waarom gelooft u een klein kind eerder dan mij?’

Ze voelt haar kracht terugkomen.

‘Excuses, we zullen u niet langer lastig vallen.’

Even later ziet ze de auto’s door de poort verdwijnen. Sonja is op de bank in slaap gevallen en voorzichtig draagt ze het meisje naar haar bed. Ze kruipt er naast en belooft haar dat ze goed voor haar zal zorgen.

Na twee maanden brengt de post een ansichtkaart uit België. De afzender is oom Piet.

‘Het is hier prachtig en Pasen komt er aan.’

Meer staat er niet op. Ze piekert zich suf wat Hans hiermee bedoelt want dat de kaart van hem komt is haar wel duidelijk. Op de voorkant staat een teddybeer, eenzelfde soort beer als hij gekocht heeft toen Sonja geboren werd. Zou het betekenen dat hij met Pasen weer thuis komt? Dat is nog vier weken wachten. Ze gooit de kaart in de kachel voordat Sonja hem ziet. Met Pasen wacht ze tevergeefs. Ze heeft met moeite vlees kunnen kopen en eieren maar Hans laat zich niet zien. Een paar weken later wordt Nederland bevrijd. Ze probeert te genieten van het goede nieuws maar haar zorgen om Hans beletten haar om blij te zijn. Ze kijkt naar de landverraders die langs hun huis gedreven worden op weg naar de gevangenis en voelt medelijden. Dat zijn ook allemaal vaders en moeders die van hun kinderen houden. In alle oorlogsjaren heeft ze nauwelijks een krant gelezen en ze weet weinig van de afschuwelijke verhalen die de ronde doen. Hans heeft haar helemaal afgeschermd van alle informatie die haar ongerust zou kunnen maken.

Als er een auto voor de deur stopt denkt ze in eerste instantie aan slecht nieuws, ze komen haar vertellen dat hij dood is. Op hetzelfde moment ziet ze Hans uit de auto springen en naar haar toe rennen. Hij pakt haar beet en slingert haar rond.
'Waar is Sonja? Ik ben weer thuis en we hebben gewonnen.'
Aan zijn ogen ziet ze dat hij heeft geleden, er zit een waas van pijn op zijn gezicht die de vrolijkheid onecht maakt.
'Kom binnen en ga je eerst wassen, je lijkt wel een schoorsteenveger.'
'Pap, papa.'
Sonja komt de trap afgestormd en stort zich in de armen van haar vader.
'Waar was je nou, er kwamen allemaal mannen om naar je te zoeken maar ik heb ze naar de schuur gestuurd.'
Hans kijkt Plien vragend aan.
'Ze hebben niets gevonden, alleen een hoop rommel.'
Hans geeft haar een lange kus.
'Mijn twee meisjes zijn gezond en wel de oorlog doorgekomen. Ik hou van jullie en zal jullie nooit meer in de steek laten.'

Via het Rode kruis horen ze dat haar ouders nooit in Engeland zijn aangekomen. Hun boot is door een Duitse torpedo geraakt en alle opvarenden zijn verdronken.

Erik en Marijke

Met een hoed op en een dikke sigaar in zijn mond paradeert de oude man door het dorp. Hij knikt naar links en rechts en merkt nauwelijks dat mensen niet vriendelijk terugknikken. Hij heeft alleen oog voor zichzelf, zijn mooie wandelstok met zilveren knop en zijn nieuwe leren schoenen. Hij heeft het gemaakt, mannen nemen hun hoed voor hem af om hem te begroeten. Niet omdat hij geliefd is maar omdat hij geld heeft en dat is vandaag de dag meer waard dan vriendschap. Hij is gierig en iedereen die geld van hem geleend heeft weet dat hij op tijd af moet lossen. Zo niet, dan stuurt hij zonder pardon de deurwaarder op iemand af. Het maakt niet uit of de vrouw zwanger is of de kinderen honger hebben, een woord is een woord. Er zijn veel mensen in het dorp die zich omdraaien als ze hem zien of een zijstraat inslaan. Hij is een van de weinigen die rijk is geworden van de armoede in de crisisjaren. Van kinds af aan is zijn grootste hobby geld verdienen, al gaat dat ten koste van andere mensen. Hij is er trots op dat het gelukt is en zijn gezin in welvaart kan leven.

Door zijn vooruitziende blik en goede financiële inzichten is hij een rijk man. Hij heeft het geld nooit over de balk gesmeten en toen hij verkering wilde met Maria, waren haar ouders heel blij met hem. Maria is een lieve en zachte vrouw. Hun 3 kinderen, een zoon en twee dochters, moeten zich keurig gedragen om zo zijn status nog verder te verhogen. Marijke, hun jongste kind, is zijn oogappel, een mooie en slimme meid. Met haar donkerbruine krullen heeft ze al heel wat mannen het hoofd op hol gebracht maar ze is de ware nog niet tegengekomen. Hij hoopt dat ze een goede partij trouwt zodat hij financieel niet bij hoeft te springen.

Op een boerderij in de buurt hebben ze het minder breed. Ieder jaar komt er een baby bij en binnen vijftien jaar zijn er 12 kinderen geboren. Om al die monden te voeden is er geld nodig en de oudste kinderen moeten meehelpen met hun moeder, een kleine, mollige boerin die de boerderij bestiert. Ze is bezig en streng en ze laat hen weinig ruimte om zich te ontwikkelen. Haar wil is wet en ze heeft als motto dat je met liefde alleen

geen kinderen grootbrengt. Als ze niet precies doen wat er van hen gevraagd wordt, zal vader hen er 's avonds van langs geven.

De vader werkt in een fabriek in de buurt, een forse man met brede handen die hij vooral gebruikt als zijn vrouw hem vertelt dat de kinderen niet geluisterd hebben. Verder doet hij niets in het huis of op het land. Dat is de zorg van zijn vrouw en kinderen.

Ze leiden met zijn allen een sober leven. Het zevende kind Erik is niet al te slim maar hardwerkend en zuinig, net als zijn ouders.

De man lijkt tevreden met zijn bestaan maar hij wordt er door zijn vrouw regelmatig aan herinnerd dat hij geboft heeft dat zij met hem wilde trouwen. Zijn vader heeft om duistere redenen een half jaar gevangen gezeten en dat maakte hem een slechte huwelijkspartij. Zij weet wat hij op zijn geweten had en wrijft hem dat in.

‘Als je Erik straks een pak slaag geeft, zorg dan dat je er niet al teveel van geniet.’

Of ‘De meisjes moeten wel ongeschonden blijven, verder mag je ermee doen wat je wilt.’

Zijn vernederingen compenseert hij door de kinderen er flink van langs te geven. Erik heeft het vooral zwaar te verduren en hij wordt door zijn vader uitgekozen voor een extra behandeling, zoals hij dat noemt. Als hij terugkomt van het straffen gaat hij meteen naar bed en ligt nog uren lang te huilen.

Eriks grootste wens is om weg te gaan, zijn gehate vader en moeder te verlaten en een eigen gezin te stichten. Hij weet dat dat moeilijk zal zijn omdat hij geen geld heeft en geen opleiding. Gelukkig ziet hij er goed uit, een gespierde boerenjongen met regelmatige trekken en een mooie bos blond haar.

Erik en Marijke maken op de jaarlijkse dorpskermis toevallig kennis met elkaar. Ze hebben bij elkaar op school gezeten maar de jongens en meisjes werden streng uit elkaar gehouden en hadden nauwelijks contact. In de zweefmolen

zitten ze achter elkaar en Erik pakt het stoeltje van Marijke vast om het daarna los te laten. Ze zweeft hoog door de lucht en kijkt vol bewondering naar de stevige jongen. Als ze weer op de grond is, staat hij plotseling achter haar.

‘Kan ik je een glaasje limonade aanbieden? Of misschien iets anders?’

Ze mag geen alcohol drinken van haar vader maar ze wil zo graag iets doen wat ze zelf beslist. Haar vader probeert altijd alles voor haar te regelen en luistert nooit naar haar argumenten. Natuurlijk voor haar bestwil maar vanavond gaat ze haar eigen zin doen.

‘Een biertje lijkt me heerlijk.’

Als hij even later met haar drankje terugkomt voelt ze zich onafhankelijk en sterk.

‘Weet je wie ik ben?’

Ze is bang dat hij haar alleen om haar geld ziet staan.

‘Natuurlijk weet ik dat, maar het kan me niets schelen dat je zo’n strenge vader hebt.’

Gelukkig, er wordt niet over geld gepraat terwijl Erik zich er van bewust is dat dit nooit iets kan worden. Door de paar biertjes die hij op heeft durft hij met Marijke te praten maar waarschijnlijk ziet ze hem morgen niet meer staan.

‘Kom je zaterdag naar het dorpshuis?’

Erik schrikt er van, Marijke nodigt hem uit. Is het dan toch geen bevestiging?

Na de kermis zien ze elkaar regelmatig en worden verliefd. De ouders van Marijke weigeren hun goedkeuring aan de verkering te geven. De vader van Marijke eist dat zijn toekomstige schoonzoon eigen bezit heeft of tenminste een goede spaarrekening. Erik heeft geen van beiden, het werk thuis is nooit betaald en de boerderij waar ze wonen is gehuurd.

‘Als er geen geld is, dan geen huwelijk. Je moet niet denken dat je zonder slag of stoot een rijke vrouw aan de haak kunt slaan.’

Het verliefde stel ontmoet elkaar in het geheim en na een paar maanden blijkt dat ze zwanger is. Haar vader is in alle staten. Zijn mooie dochter onteerd door een boerenpummel. Hij stuurt haar naar een vrouw die wel raad weet met dit soort ongelukjes.

‘Ik wil het niet papa, ik wil heel graag een kind van Erik.’

‘Je hebt niets te willen, mijn wil is wet. Als je iets van mijn centen wilt zien, luister je naar me.’

Marijke gaat met knikkende knieën naar de vrouw die gespecialiseerd is in onwelkome baby’s.

‘Ik ga niet meteen met naalden aan de slag maar probeer het eerst met een drankje.’

Marijke slikt het smerige spul en wordt ’s avonds thuis zo ziek dat de dokter komt.

‘Heb je iets vreemds gegeten?’ vraagt hij. ‘Het lijkt wel een soort vergiftiging maar de rest van de familie is kerngezond.’ Haar vader kijkt haar doordringend aan en ze verzint dat ze als enige uit het gezin een boterham met het laatste restje vlees gegeten heeft.

‘Dat moet de boosdoener zijn.’

Ze krijgt medicijnen om de vergiftiging te verhelpen. Na een paar dagen is ze beter maar ze voelt aan haar borsten dat het drankje niet gewerkt heeft.

Haar vader is zo geschrokken dat hij de volgende behandeling niet door laat gaan en met pijn in het hart toestemming geeft voor het huwelijk.

Erik weet niets van deze poging om een einde te maken aan de zwangerschap. Hij ziet Marijke een paar dagen niet en hoort van het dienstmeisje dat ze ziek is. Hij is dolblij als hij toestemming krijgt om met haar te trouwen, maar realiseert zich niet dat hij niet alleen met Marijke trouwt maar ook met een bemoeizuchtige schoonvader.

De bruiloft is schitterend, meer dan 150 gasten, veel eten en drinken en kosten nog moeite zijn gespaard om er een onvergetelijke dag van te maken. Marijkes vader wil aan de buitenwereld laten zien dat hij veel voor zijn dochter over heeft. Ze trouwen niet in gemeenschap van goederen terwijl dat in die tijd normaal is. Zijn schoonvader is bang dat hij er met het geld vandoor gaat als Marijke iets overkomt. Met het geld van haar vader huren ze een klein huisje en vijf maanden na hun huwelijk wordt Marjorie geboren, een jaar later haar zusje en nog twee jaar later een broertje. Erik heeft in zijn huwelijk niets te zeggen, alles wordt beslist door zijn schoonvader.

Vlak na de geboorte van Marjorie breekt de oorlog in Nederland uit. Ze merken er weinig van op het platteland waar nog eten in overvloed is. Marijkes vader zorgt ervoor dat Erik niet in dienst hoeft en een baan krijgt bij de gemeente waar hij onmisbaar is.

Nico en Sabine

Zijn hele leven heeft Nico alles gekregen wat zijn hartje begeert. Zijn vader is een koekjesfabrikant die met zijn zoetwaren heel Nederland bedient. Er is altijd genoeg van alles en voordat hij een wens doet is die al vervuld. Op school is hij het middelpunt van de groep, een prettige en open jongen die gul is voor anderen kinderen. Iedereen wil graag bij hem komen spelen. Het is er altijd gezellig en als je geluk hebt kom je met allerlei spullen thuis.

Sabine is even oud en zit in dezelfde klas op de meisjes lagere school. Ze komt zelden bij Nico spelen. Niet omdat ze geen vrienden zijn maar omdat haar moeder overbezorgd is. Met het minste of geringste klachtje zit ze bij de dokter en als het iets ernstiger lijkt gaat ze meteen naar het ziekenhuis. In al die schooljaren blijft ze minimaal drie dagen per maand thuis. De andere jongens noemen haar het prinsesje, omdat ze thuis verwend wordt en omdat ze gevoelig is voor allerlei ziektes.

Ze zitten in de tweede klas als de oorlog uitbreekt. De school wordt een paar dagen gesloten maar daarna gaat alles weer zijn gewone gangetje. Een paar kinderen verhuizen onverwachts en er komen nieuwe kinderen, stadse neefjes en nichtjes van boerenfamilies. De fabriek van Nico's vader blijft draaien hoewel ze aan het eind van de oorlog steeds meer moeite hebben om aan meel en suiker te komen. Met allerlei vervangingsmiddelen worden er toch koekjes en andere lekkernijen gemaakt die voor steeds minder mensen te krijgen zijn. maar verder gebeuren er weinig opvallende dingen. De familie zelf heeft voldoende voorraad om zonder honger en gebrek de oorlogsjaren door te komen.

De moeder van Sabine weet zeker dat haar kleine meisje de oorlog niet zal overleven. Ze is zo teer en ziekelijk. Toch is ook de familie van Sabine aan het eind van de oorlog ongedeerd en redelijk gezond. In het Oosten van het land is er via smokkelwegen zonder bonnen nog best aan eten te komen, zeker als geld geen probleem is. De ouders van Nico hebben hen geholpen met extra rantsoenen en Sabine

heeft vaak bij Nico gegeten om wat aan te sterken. Als de oorlog voorbij is en de feestvreugde zijn hoogtepunt gehad heeft zijn Nico en Sabine echte vrienden geworden. Allebei zijn ze enig kind maar door hun vriendschap lijkt het of ze broer en zus zijn.

De eerste klassen van de HBS verandert er niet veel.

‘Was je nou alweer ziek, Sabine? Wat scheelde je dit keer?’

‘Ik was verkouden en mijn moeder vond het beter dat ik een paar dagen thuis bleef.’

‘Zo word je nooit groot en sterk. Zeg dat maar tegen je moeder. En voor je schoolprestaties is het ook niet best.’

Sabine draait haar hoofd nukkig weg van de lerares, wat verbeeldt dat mens zich wel om op zo’n toon tegen haar te praten.

Nico neemt het zoals altijd voor haar op.

‘Ze is nu eenmaal vatbaar. Als ze thuis is maken we samen huiswerk dus veel mist ze niet.’

Ze kijkt hem dankbaar aan en wrijft even met haar knie tegen de zijne.

Ze kunnen het zo goed met elkaar vinden, vooral sinds ze op de middelbare school zitten. Altijd spelen ze samen, maken ze samen hun huiswerk en musiceren ze. Hij speelt piano, zij viool.

In de puberteit beginnen ze zich van hun ouders los te maken. Nico heeft vreselijke ruzies met zijn vader omdat hij weigert naar de handelsschool te gaan. Hij wil geen koekfabrikant worden maar iets gaan doen wat hij zelf wil. Wat, dat weet hij nog niet.

‘En hoe wil je dan de kost gaan verdienen. Want reken er maar niet op dat je een cent van mij krijgt als je de fabriek niet overneemt.’

‘Ik hoef je geld niet.’

‘Dat zeg je ook niet als je weer eens iets wil hebben. Het paard dat ik vorig jaar voor je gekocht heb staat nutteloos in de stal omdat jij te beroerd bent om met het dier te gaan rijden.’

Nico heeft het idee dat alle luxe waar hij mee omringd is eerder ballast is dan een cadeau.

Sabine en haar moeder liggen iedere dag in de clinch omdat haar moeder vol goede raadgevingen en waarschuwingen de dag begint.

‘Ik ben geen klein kind meer. Ik kan heus wel voor mezelf zorgen en voor mezelf opkomen.’

‘Wil je dan mijn kleine prinsesje niet meer zijn?’

‘Nee, en als je zo doorgaat loop ik weg.’

In beide families wordt er flink geruzied over grote en kleine zaken. Hoe laat moet Nico thuiskomen, hoeveel mag hij drinken, wat doet hij met zijn geld. Hoeveel make-up mag Sabine op, wat voor kleren draagt ze, heeft ze het wel warm genoeg.

Vaak zitten ze samen op een bankje in het park en klagen over hun vervelende ouders. Wat is het heerlijk als je een vader en een moeder hebt die zich niet met je bezighouden maar je gewoon je gang laten gaan. Geen gezeur en bemoeienissen, geen schuldgevoel en geen ruzie.

Na hun eindexamen gaan ze in Nijmegen studeren. Zij begint aan een studie pedagogie op aanraden van haar moeder.

‘Dat is gemakkelijk als je later zelf kinderen krijgt. Alle andere studies maken je alleen maar ongeschikt als moeder en hoofd van de huishouding.’

Ze doet het omdat ze niets anders weet en ze gehoord heeft dat het geen moeilijke studie is. Het eerste jaar komt ze nauwelijks aan studeren toe. Ze zit bij ‘de Meisjesclub’ van het Nijmeegse studentencorps en haar jaarclub bedenkt zoveel etentjes en uitstapjes dat de studie op het tweede plan komt. De eerste jaren gaat ze af en toe naar college en als ze haar eerste tentamen haalt is ze derdejaars. Ze krijgt een ruime toelage, haar kamerhuur wordt betaald en alle doktersrekeningen gaan naar huis. Ze gaat nog steeds vaak naar de huisarts, al is haar moeder niet meer in de buurt. Als ze een steek in haar zij voelt denkt ze dat ze het aan haar lever heeft. Niet ondenkbaar, gezien de alcoholinname.

Nico gaat na veel geruzie toch bedrijfskunde studeren. Langzaam maar zeker beseft hij dat het vele geld dat in de

familie zit gemakkelijk is. Als hij later directeur wordt zal hij het zo regelen dat hij onbeperkte vrije tijd heeft en naast zijn werk alles kan doen waar hij zin in heeft. Het studentencorps Societas Studiosorum Noviomagensum 'Roland' vraagt veel energie en de ontgroening valt hem zwaar tegen. Allerlei jongens zetten een grote mond tegen hem op terwijl er in zijn leven nog nooit minachtend tegen hem gedaan is. Het heeft hem moeite gekost om niet gillend weg te rennen maar hij realiseert zich dat het zonder ontgroening onmogelijk is om corpslid te worden. Na deze vervelende periode is het gezellig en zijn ze met gelijkgestemden onder elkaar. De meeste jongens hebben rijke ouders en het is een ideaal begin van een old boys netwerk waar hij zijn hele leven op terug kan vallen. Zijn studie bevalt hem en hij merkt dat hij een goed organisatietalent heeft. De feesten die onder zijn verantwoordelijkheid georganiseerd worden, verlopen vlekkeloos.

Wat iedereen verwacht, gebeurt. Als Nico zijn bul heeft gehaald maken ze hun verloving bekend. Sabine stopt meteen met haar studie, volgens haar zal ze nooit haar titel halen en nu heeft ze de tijd om alles klaar te maken voor hun huwelijk. Ze besluiten om niet samen te gaan wonen maar keurig te wachten tot ze getrouwd zijn. Af en toe is dat moeilijk als ze op de kamer van Nico blijft slapen maar ze is vast van plan om als maagd het huwelijk in te gaan.

'We hebben ons hele leven nog om te vrijen.'

'Dat is wel zo, maar het lijkt me zo fantastisch om te weten hoe het voelt.'

'Nog even geduld mannetje.'

Hun huwelijksdag valt gedeeltelijk in het water omdat de regen met bakken uit de lucht valt.

'Alles is te koop, behalve goed weer,' is het onzinnige commentaar van zijn vader.

'Als dit maar geen voorbode is voor hun huwelijk,' verzucht de moeder van Sabine. 'Als het maar geen tranendal wordt.'

Behalve de neerslag is het een prachtig feest, een schitterende trouwjurk, dure ringen en een receptie waar nog

maandenlang over gepraat wordt. Er zijn kosten nog moeite gespaard om het beste van het beste aan de gasten te serveren. Alle leden van de beide studentenverenigingen laten zich zien en het varkentje dat ze cadeau krijgen wordt snel door een van de gerants afgevoerd.

Tijdens het eten wordt er gesproken door verschillende mensen. De belangrijkste boodschap is dat er een ideaal paar in de echt is verbonden. Een paar waaraan veel anderen een voorbeeld aan kunnen nemen.

Nico en Sabine kijken elkaar stralend aan.

‘Straks mag ik, ik kan niet meer wachten.’

‘Denk dan maar snel aan iets anders, pas als we in het hotel zijn krijg je de eerste kans.’

De huwelijksreis naar een luxe hotel in Monaco verloopt stroef. Sabine heeft voortdurend hoofdpijn en wil naar een Frans ziekenhuis om onderzocht te worden. Ze is er zeker van dat ze een tumor in haar hersenen heeft. Nico kan haar ervan overtuigen dat ze zich in Nederland moet laten onderzoeken, maar van een ontdekking van elkaars lichamen komt het niet. De eerste avonden is ze te moe, ‘s morgens wil ze eerst douchen omdat er anders allerlei bacteriën hun werk doen, ‘s middags doe je zoiets niet en daarna wil ze slapen of heeft ze hoofdpijn.

‘Het lijkt wel of je geen zin hebt.’

Het geduld van Nico is zo langzamerhand op.

‘Jij kunt ook aan niets anders denken, echt iets voor jou om te vergeten dat ik zo’n hoofdpijn heb.’

De laatste avond van hun verblijf gaat het dan eindelijk gebeuren. ‘s Middags bij het eten kondigt Sabine aan dat het nu tijd is om ‘het’ te doen. Ze gaat eerst uitgebreid in bad en kleedt zich daarna in de badkamer uit. Als ze in bed ligt en Nico naast haar wil gaan liggen, wordt hij naar de badkamer gestuurd.

‘Eerst douchen.’

Wat er daarna gebeurt lijkt meer op een gymnastiekoefening met commentaar dan op een gepassioneerde vrijpartij. Na een pijnlijk begin komt Nico meteen klaar. Als hij daarna

voorstelt om het nog een keer te doen maar nu rustiger, draait ze zich om en zegt dat dat niet hoeft.
'Het was goed zo, ik weet nu hoe het voelt.'

Thuis gekomen begint Nico aan zijn werk in de fabriek. Zijn vader wil dat hij in alle afdelingen meeloopt om het bedrijf van binnen en van buiten te leren kennen. Hij merkt dat hij het leuk vindt, met name de eerbied waarmee hij begroet wordt.

'Meneer Nico, goedemorgen.'

Dat wordt dan gezegd door een werknemer die jaren ouder is.

Sabine is de hele dag thuis bezig met de inrichting van het huis. Alles wordt prachtig maar hij heeft het gevoel dat hij nergens aan mag komen. Alles is clean en verantwoord, duur en zonder ziel.

'Het is geen toonkamer, Sabine. We moeten er kunnen wonen en leven. En wat als er straks kinderen komen. Dan kun je niet de hele dag zeggen dat ze overal af moeten blijven.'

'De kinderen gaan naar een aparte kinderkamer, die hoeven niet hier te komen.'

Hij vraagt zich trouwens af of er ooit kinderen zullen komen. Het is maar zelden dat Sabine geen hoofdpijn heeft en niet oververmoeid is. Waar zijn die tijden dat ze samen lol hadden, teveel dronken en met grote moeite van elkaar af konden blijven. Soms vraagt hij zich af of ze alleen maar net alsof gedaan heeft.

Plotseling lijkt ze te veranderen. Ze heeft een gesprek met een gynaecoloog gehad omdat ze buikpijn had. Die heeft haar onderzocht maar niets gevonden. Hij heeft haar doorverwezen naar een psycholoog en sinds ze daar wekelijks naar toe gaat lijkt het alsof hij de oude Sabine weer terugziet. Ze lacht en probeert hem zelfs 's middags naar bed te lokken, terwijl ze weet dat hij na het middageten snel naar de fabriek terug moet. Als blijkt dat ze zwanger is zet ze meteen een punt achter de behandeling door de psycholoog.

‘Je denkt toch niet dat ik gek ben, zo’n man wil je van alles aanpraten.’

De zwangerschap verloopt niet zonder haperen. Voortdurend maakt ze afspraken met de gynaecoloog omdat ze denkt dat er iets mis is, ze is er van overtuigd dat haar kind een gebrek zal hebben of dood geboren wordt. Zonder dat Nico het weet neemt ze een hulp voor dag en nacht aan, die kan dan ‘s nachts voor de baby zorgen en haar overdag helpen. Twee maanden voor de bevalling is de verpleegster in huis zodat ze kan wennen aan de situatie. Als hun zoon Moncef wordt geboren in het ziekenhuis is de verpleegster er ook bij. Een weinig intiem gebeuren met een huilende Sabine omdat het zo’n pijn doet.

‘Dit is mensonterend, dat daar nog nooit iets aan gedaan is.’ De dokter legt uit dat er dagelijks duizenden baby’s op dezelfde manier ter wereld komen, maar ze is er van overtuigd dat het bij haar extra pijnlijk is. Als ze de baby in haar armen krijgt, geeft ze hem direct aan de zuster, terwijl hij als vader met uitgestrekte armen klaarstaat om hem vast te pakken.

Nico is ontzettend trots op zijn zoon, een mooi, helder jongetje dat vol verwondering de wereld inkijkt. Het eerste jaar blijft hij steeds langer werken omdat het thuis niet prettig is. Moncef wordt van hem weggehouden omdat ze elkaar anders niet meer zien als man en vrouw maar alleen nog als vader en moeder.

‘Maar ik ben toch vader, waarom mag ik dat niet zijn.’

‘Je bent op de eerste plaats mijn man en dat moet je je goed realiseren.’

‘Dan kun je dat op andere manieren laten blijken. Ik merk er weinig van dat ik je man ben.’

‘Jij bent altijd zo plat, zo vulgair. Kun je nou echt aan niets anders denken.’

‘Nee, zeker niet als het meer dan twee maanden geleden is.’

Ze kijkt hem met blik vol verachting aan en hij besluit naar de oude studentenkroeg te gaan om zich ouderwets een

stuk in zijn kraag te drinken. Morgen is het zondag en hoeft hij niet te werken.

Hij wordt met gejuich ontvangen. Sommige studiegenoten zijn nog steeds niet afgestudeerd en eisen een rondje vanwege zijn vaderschap.

‘Dat is al bijna een jaar geleden,’ herinnert hij hen, ‘maar vooruit, een rondje voor de hele zaak.’

Even later komt er een onbekend meisje naast hem zitten.

‘Jij bent toch Nico. Jij kent mij niet maar ik heb met Sabine gestudeerd. Nou ja, gestudeerd, veel deed ze niet. Ik ben Lotte.’

‘Ben jij dan ondertussen al klaar.’

Nico vindt dat hij toch iets terug moet zeggen.

‘Ja hoor, ik werk al twee jaar in een opvoedingsgesticht.

Zwaar werk maar het geeft veel voldoening.’

Nico kijkt eens beter naar haar en ziet dat ze een mooi en gaaf gezicht heeft met pretrimpeltjes rond de ogen. Haar hele gezicht lijkt te lachen en tot zijn schaamte moet hij zichzelf bekennen dat hij haar veel aantrekkelijker vindt dan Sabine die altijd ontevreden is en zich miskend voelt. Sabine die alles afkraakt, nooit lacht en nooit complimenten geeft. Zij is het middelpunt van alles en dat moet iedereen weten.

‘Hoe gaat het met Sabine, vindt ze het niet heerlijk dat ze moeder is?’

Voor hij het beseft vertelt hij haar alles over zijn problemen. Ze verhuizen naar een ander café waar er minder bekenden zijn en hij is uren aan het woord. Wat kan ze goed luisteren en op het juiste moment het juiste commentaar geven. Ze is echt in hem geïnteresseerd en na nog een paar glazen ligt hij op haar schouder te huilen. Al zijn ellende komt boven, de kilte en afstandelijkheid van Sabine, zijn onvermogen om een band met Moncef te krijgen en zijn vlucht in het werk. Ze begrijpt wat hij bedoelt en als het café dicht gaat strompelen ze naar haar kamer. Die nacht heeft Nico voor het eerst het idee dat hij samen met iemand is.

Hij schrikt om 3 uur wakker en kleedt zich snel aan.

‘Ik moet weg, als Sabine hier iets van merkt is het over en uit.’

‘Van mij zal ze niets horen. Ik vond het fantastisch, dank je wel voor alles.’

‘Jij bedankt voor het luisteren en voor alles wat er daarna gebeurd is. Ik zal het nooit vergeten.’

Hij bestelt een taxi en tegen vieren is hij bij hun mooie huis gearriveerd. Sabine zit in een stoel met een betraand gezicht.

‘Ik dacht dat je dood was. Waarom heb je niet gebeld dat je later kwam.’

Later, het is al bijna ochtend, maar Nico besluit om daar maar niets van te zeggen.

‘Ik ben de tijd vergeten en ik heb zoveel gedronken dat ik in de kroeg in slaap ben gevallen.’

Ze lijkt het te accepteren en eist dat hij eerst onder de douche gaat om alle ziektekiemen uit het café van zich af te spoelen. Hij was al van plan om zich te douchen om de ‘vreemde’ geur van zich af te spoelen. Als hij in bed komt ligt ze naakt op hem te wachten.

‘Kom maar, dat wil je toch.’

‘Ik heb teveel gedronken, ik kan het niet.’

‘Nou mag je eindelijk en nu wijs je me af. Rare kerel.’

Sabine draait zich om en valt meteen in slaap. Nico ligt een tijd wakker en laat alles de revue passeren. Wat heeft hij gedaan, de huwelijksrouw gebroken. Dit was de eerste en de laatste keer, het mag niet weer gebeuren.

De volgende dag laat hij zijn secretaresse een grote bos rozen bezorgen bij Lotte. Voor zijn rechterhand heeft hij geen geheimen. Ze mag Sabine niet en hij is een soort heilige voor hem. Ze stelt nooit vragen en zal niets verder vertellen. Rond zes uur wordt hij gebeld, hij zit nog aan zijn bureau omdat hij geen zin heeft om naar huis te gaan.

‘Dank je wel voor de mooie bloemen, waar heb ik dat aan verdiend?’

‘Je hebt zo goed geluisterd en ik voel me zo fijn bij je. Maar het kan niet. Ik ben getrouwd en heb een kind van bijna 1 jaar. Zie het maar als een afscheidscadeau, ik kan je niet meer zien.’

Met een verdrietig gevoel legt hij de hoorn neer en vindt zichzelf een man van eer.

De eerste verjaardag van Moncef wordt een ramp. Alle opa's en oma's zijn er met grote cadeaus. Moncef heeft een duur pakje aan dat meteen vol poep zit als Nico hem verschoont. Sabine is razend op hem en schreeuwt dat hij niks kan, waarom heeft hij het niet aan de zuster gevraagd. Moncef begint te huilen door al het geschreeuw en hij is niet meer te bedaren. Uiteindelijk wordt hij in bed gelegd en gaan de volwassenen zijn eerste verjaardag vieren. Er wordt champagne gedronken terwijl de jarige er niet bij is.

Nico besluit meer tijd met zijn zoon door te brengen, iedere week gaat hij iets leuks met hem doen. Sabine probeert hem tegen te werken maar meestal lukt het om te gaan wandelen, naar de boerderij te lopen of de eendjes in het park te voeren. Moncef geniet van de uitjes en brabbelt volop. Lotte verdwijnt langzaam maar zeker uit zijn gedachten ook al ligt Sabine nooit meer naakt op hem te wachten. Hij legt zich erbij neer dat dit zijn leven is. Hij heeft een mooi, gezond kind en daar moet hij trots op zijn. In ieder gezin is wel iets.

Moncef groeit gestaag en als hij vijf jaar is besluit Nico om met hem te gaan kamperen. Sabine zal nooit meegaan want voor haar is alleen het duurste hotel goed genoeg. Hij koopt een luxe kampeeruitrusting en stelt zijn vrouw voor een voldongen feit.

'Het komende weekend gaan Moncef en ik kamperen op Terschelling.'

'Je bent niet goed bij je hoofd. Dat kind is pas vijf jaar en nog veel te klein om buiten te slapen. Straks heeft hij longontsteking en diarree en dan kan ik dat weer opknappen en met hem naar de dokter gaan.'

Nico trekt zich er niets van aan, pakt wat kleren in en ze vertrekken naar het eiland.

Moncef vindt alles prachtig. Het opzetten van de tent, het koken in de kleine pannetjes en het samen genieten rond

een kampvuur dat op de camping brandt. 's Nachts begint hij vreselijk te hoesten. Nico schrikt van het raspende geluid dat hij maakt en kleedt hem snel aan. Gelukkig is er een huisarts op de camping aan het kamperen en hij stelt de diagnose pseudokroep. Samen met zijn zoon staat hij onder een dampende douche totdat de ademhaling langzaam maar zeker normaal wordt. De volgende ochtend besluit hij om meteen naar huis terug te gaan.

'Zie je nu wel, wat heb ik gezegd. Levensgevaarlijk om met een kleuter te kamperen.'

Nico vertelt haar dat het niets met kamperen te maken heeft, dat hij deze aanval ook thuis had kunnen krijgen.

'Jij wilt mijn zoon vermoorden. Jij maakt altijd alles kapot.'

Ze gilt hysterisch en Nico kan er niet meer tegen.

Hij pakt de auto en op de automatische piloot rijdt hij naar het appartement van Lotte.

Zonder iets te zeggen of te vragen laat ze hem binnen en schenkt ze een glas wijn in. Haperend vertelt hij wat er gebeurd is. Gelukkig geeft ze geen commentaar op het gedrag van Sabine, het enige dat ze doet is luisteren. Als hij is uitgepraat loopt Nico naar haar toe en kust haar.

'Wat heb ik hier naar verlangd, maar ik vond dat het niet kon. Nu kan het me niets meer schelen.'

'Je hebt geluk jongen, sinds een half jaar ben ik weer alleen, anders zou ik je niet binnen hebben gelaten.'

Natuurlijk, daar heeft hij niet bij stilgestaan, net alsof Lotte geen eigen leven heeft. Wat is hij toch een egoïst.

Die nacht blijft hij bij Lotte slapen en de volgende ochtend rijdt hij rechtstreeks naar de fabriek. Zijn secretaresse krijgt de opdracht om nieuwe kleren te kopen. Tussen de middag gaat hij al lang niet meer thuis eten, maar hij laat niets horen.

Als Sabine opbelt neemt hij het gesprek niet aan, hij is er nog niet klaar voor om haar te spreken. Twee uur later ziet hij haar sportauto het fabrieksterrein opscheuren. Ze eist bij zijn secretaresse om toegelaten te worden in zijn kantoor.

‘Ik heb gehoord dat je de nacht bij een andere vrouw bent geweest. Voor deze keer zie ik het door de vingers maar laat het niet nog eens gebeuren.’

Vermoeid kijkt Nico haar aan.

‘Het zal niet meer gebeuren want ik ga echtscheiding aanvragen.’

Ze trekt wit weg, dit was niet de bedoeling.

‘Als je van me af wilt, zal ik je helemaal financieel uitkleden en je kunt het vergeten dat je iets met de opvoeding van Moncef te maken krijgt. Ik maak je kapot.’

Met die woorden gooit ze de deur dicht.

Marc en Jeanette

Geen hoogvlieger, zo noemen ze hem. Gewoon iemand die alles volgens het boekje doet, letterlijk en figuurlijk. Hij houdt niet van chaos of wanorde. Het liefst past alles op de lijntjes zoals in zijn boekhoudschriften. Iedere kolom is duidelijk en overzichtelijk. Op zaterdag gaat hij een biertje drinken bij het patronaat, op zondag naar de mis en door de week naar zijn werk. Boekhouden is iets dat hij graag doet, orde scheppen met cijfers en sommen. Hij woont nog thuis en spaart voor de toekomst als hij een vrouw ontmoet die bij hem past. Zijn toekomstdroom is een keurig gezin in een net huis met een paar welopgevoede kinderen. Hij voelt zich gelukkig in al zijn eenvoud, doe maar gewoon dan doe je gek genoeg.

Als het kermis is slentert hij met twee kameraden die hij nog kent van school over het plein. Ze gaan wat schieten maar hebben geen zin om hun geld te verspillen met botsauto's of de draaimolen. Dat is meer iets voor de meisjes. Als ze kijken bij de zweefmolen valt zijn oog op een meisje. Klein en frêle maar ze kijkt fel uit haar ogen. Hij probeert haar blik te vangen en als dat lukt merkt hij dat ze een rode kleur krijgt. Hij krijgt het er zelf warm van. Zijn vrienden trekken hem mee en als hij even later alleen terug gaat om haar te zoeken is ze nergens meer te vinden.

De week erop neemt hij steeds een andere route naar zijn werk. Na vier dagen is het raak, daar loopt ze. Hij begint een praatje met haar en loopt met haar mee naar huis. Ze woont ook nog thuis. Een groot rommelig gezin waar de mannen het voor het zeggen hebben. Haar vader is vroeger rijk geweest maar heeft tijdens de crisis op het verkeerde paard gewed en alles verloren. Het gezin is verhuisd en het is de moeder die ervoor zorgt dat alles op rolletjes loopt. Haar vader leeft nog steeds op te grote voet en maakt alles op wat hij verdient als aannemer. Jeanette heeft veel bewondering voor haar moeder maar ziet hoe zij zich wegcijfert en niets voor zichzelf opeist. Vaders wil is wet, al is die wil meestal te onzinnig voor woorden. Jeanette voelt lijfelijk het verdriet van haar moeder, al laat die weinig merken. Als ze naast haar staat krijgt ze zo'n

kilte over zich heen dat ze kippenvel krijgt. Dat heeft ze steeds vaker. Bij haar vader weet ze soms, zonder dat hij iets gezegd heeft, dat er weer een nare boodschap aan komt. Weer geld verloren op de beurs, wanbetalers of gewoon geld uitgegeven dat hij niet heeft. Het lijkt soms of het ongeluk aan hem kleef en als dat niet zo is zoekt hij het op. Tijdens een van de vele ruzies tussen haar vader en moeder heeft ze opgevangen dat hij het met andere vrouwen houdt. Haar vader met iemand anders, ze is zich wild geschrokken. Later hoort ze van een vriendin dat het niet de eerste keer is dat haar vader vreemd gaat. Er wordt heel wat over hem geroddeld in het kleine stadje.

Wat betreft de leuke jongen die ze op de kermis gezien heeft weet ze een ding heel zeker: dit is de man met wie ze gaat trouwen. Ze heeft hem vaak in haar dromen gezien en toen ze hem in levende lijve tegen kwam, was het alsof de bliksem insloeg. Ze weet dat ze niet bijzonder knap is, maar ze is slim. Ze had gemakkelijk naar de ULO kunnen gaan als er geld was geweest. Nu hebben alleen de jongens doorgestudeerd, de meisjes moeten thuis meehelpen om een dienstmeisje uit te sparen. De manier waarop de jongen naar haar keek vertelde haar dat het wederzijds was. En nu na vier dagen loopt ze samen met hem naar huis.

‘De kermis was gezellig nietwaar, waar was je opeens?’

‘Ik moest op tijd thuis zijn om voor de koffie te zorgen.’

Ze besluit om meteen duidelijk te vertellen dat ze als een soort hulp in de huishouding werkt.

‘Ik weet dat je vader pech heeft gehad maar dat kan iedereen overkomen. Mijn ouders praten altijd met ontzag over hem en zijn uitpattingen.’

Ze lacht en is opgelucht dat hij weet hoe het er bij hen thuis voorstaat.

‘Ik weet niet eens hoe je heet en waar je woont. Kom je ook uit deze stad?’

Hij vertelt haar dat hij er al zijn hele leven woont en als ze zijn achternaam hoort beseft ze dat ze bij een tante van hem in de klas gezeten heeft, het was een strenge lerares. Het is in ieder geval een familie waar alles rustig en netjes is. En zonder geldzorgen.

‘Ik werk nu twee jaar bij de bank als boekhouder. Geen spannende baan maar het verdient redelijk en het geeft vastigheid.’

Vastigheid en zekerheid, dat is iets waar ze naar verlangt. Niet die voortdurende kwelling door het wangedrag van haar vader. Ze kijkt hem aan en lacht. Hij lacht terug en vraagt haar of ze misschien zaterdag met hem naar de Brasserie wil. Natuurlijk zal hij eerst toestemming aan haar vader komen vragen.

‘Je kunt het beter aan mijn moeder vragen, die regelt alles binnen ons gezin.’

‘Is het goed dat ik je meteen helemaal thuis breng en het dan vraag?’

Hij is in ieder geval doortastend. Haar moeder geeft direct toestemming als ze hoort uit welke familie hij komt en ze spreken af om 3 uur ’s middags. Ze moet om half vijf weer thuis zijn om te helpen met het avondeten. Ze loopt de hele week op wolken en verheugt zich op de zaterdag. Ze weet dat het gezellig zal zijn en dat Marc haar daarna zal vragen om de week erna weer met haar uit te gaan.

Hun verkeringstijd is net begonnen als de oorlog uitbreekt. Ze heeft een verlovingsring maar weet lange tijd niet of haar verloofde nog leeft of is omgekomen. Af en toe gaat ze naar haar toekomstige schoonouders in de hoop dat zij iets weten maar meestal is er geen nieuws. Na een jaar komt hij op verlof en kunnen ze twee weken van elkaar genieten. Ze weet dat hij graag intiem met haar wil zijn, maar ze heeft zichzelf beloofd dat ze als maagd het huwelijk in zal gaan en die belofte wil ze houden. Na twee weken vertrekt hij weer, verdrietig dat hij haar moet verlaten en met het idee dat hij haar misschien nooit meer terug zal zien.

Jeanette weet echter dat alles goed komt. Ze weet dat ze samen zullen trouwen en kinderen krijgen. Ze voelt dat alles goed zal komen en dat ze gelukkig zullen worden. Heel gelukkig met elkaar maar er hangt een schaduw boven die ze niet thuis kan brengen.

Een paar weken na zijn vertrek voelt ze plotseling dat ze naar de ouders van Marc moet gaan om hen te vertellen dat ze hun

schuur moeten uitruimen. Ze weet niet waar het vandaag komt maar iets waarschuwt haar dat daar groot gevaar dreigt.

De vader van Marc lacht haar waarschuwingen weg.

‘Wat kan er nou gebeuren daar, het is een stevige schuur die best een stootje kan verdragen.’

‘Dat weet ik wel, maar u moet me in ieder geval beloven dat u er deze week niet naar binnen gaat.’

‘Ik weet niet of ik je dat kan beloven, wat als ik iets nodig heb?’

‘Wilt u alstublieft alles pakken wat er misschien nodig kan zijn. Ik weet het zeker.’

Ze is zo aanhoudend dat zowel de vader als de moeder van Marc een beetje onder de indruk zijn. Is die toekomstige schoondochter wel normaal? Wat zou er nou toch kunnen gebeuren met hun schuur?

Ze hoeven niet lang op een antwoord te wachten. Een blindganger valt 's nachts precies op hun vrijstaande schuur en maakt hem met de grond gelijk. Er staat geen paal meer overeind en alles wat er opgeslagen lag is vernield. Gelukkig hebben ze de twee koeien tijdelijk in een weide bij de burens gezet omdat Jeanette zo aandrong. Nu kunnen ze alleen maar dankbaar zijn met een schoondochter die kennelijk de gave heeft om dingen te voorzien.

Als ze het met de pastoor over het wonder hebben vraagt die om Jeanette een keer langs te sturen.

‘Weet je wel dat dit duivelse praktijken zijn, deze voorspellende gaven krijg je van de duivel zelf.’

‘Ik heb niets met satan en ga elke zondag naar de mis. Ik weet al van jongs af aan wat er gaat gebeuren, alleen heb ik het nog nooit tegen iemand gezegd. Nu moest ik wel omdat er anders doden zouden vallen.’

‘Neem nu maar van mij aan dat dit heel gevaarlijk is. Ik hoop dat je vergeet dat je deze zogenaamde krachten hebt. Je mag er nooit meer iets mee doen als je wil dat God bij je blijft.’

Jeanette weet niet wat haar overkomt. Ze voelt dat haar gaven helemaal niet boosaardig zijn maar juist om mensen te helpen.

Toch besluit ze om naar de pastoor te luisteren en nooit meer met iemand over haar speciale vooruitziende blik te praten. Ze houdt het voor zichzelf, ook al kan ze er andere mensen blij mee maken. Ze weet exact wanneer Marc terug komt en zit dan

klaar in haar mooiste jurk. Maar ze heeft niets tegen haar schoonouders of ouders gezegd.

Marc is dolgelukkig dat de oorlog voorbij is. De dagen van feest verlopen in een roes. Even is er een minpunt als blijkt dat haar vader in de oorlog zwart gehandeld heeft maar op het nippertje ontspringt hij de dans. Na een paar weken plannen ze hun bruiloft. Het hoeft geen groot en duur feest te worden, alles is nog op de bon en iedereen is blij dat het gewone leven weer kan beginnen. Met een klein gezelschap van familie en enkele vrienden trouwen ze in de kerk en daarna voor de burgerlijke stand. Die avond mag Marc zijn mannelijke plichten vervullen. Zo voelt Jeanette het, ze weet niet wat haar overkomt maar beseft dat dit er bij hoort. Haar man is attent en voorzichtig en langzaam maar zeker begint ze er van te genieten. Als ze na vier maanden niet meer ongesteld wordt weet ze dat haar eerste kind op komst is.

Ze krijgen een dochter en zijn allebei in de wolken. Een lief klein meisje dat hun leven compleet maakt. Ze is zo blij dat ze nu haar eigen huishouden heeft en niet gecommandeerd wordt door haar vader, moeder en broers. Marc is attent en helpt haar met alles. Hij is niet te beroerd om af te wassen of te stoffen en samen dekken ze hun bed op. Haar voorspellingen worden ver naar de achtergrond geschoven totdat ze op een morgen wakker wordt en weet dat ze zwanger is van een jongen waar ze afstand van moet doen. Ze probeert de gedachte te verdringen maar ze weet in haar hart dat het fout zal aflopen. Ze ziet de jongen opgroeien en verongelukken. Dit is de schaduw die ze destijds zag. Ze is zo overstuur dat ze een paar dagen in bed blijft en tegen Marc zegt dat ze griep heeft.

Haar moeder komt voor het kleine meisje zorgen en heeft niets in de gaten. Jeanette realiseert zich dat ze dit aan niemand kan vertellen, dat ze dit verdriet alleen moet dragen. Na drie dagen kan ze het een plek geven en gaat weer aan de slag. Ze vertelt Marc dat ze weer zwanger is en hij koopt een prachtige ring voor haar. Ze moet doen alsof ze er blij mee is, maar in haar hart huilt ze.

De jongen die wordt geboren is sterk en aanwezig. Hij groeit als kool en is erg aanhankelijk. Hij vindt zijn moeder de allerliefste op de hele wereld. Als er anderhalf jaar erna weer een jongetje wordt geboren is hij eerst jaloers, maar later beschermt hij zijn kleine broertje als was het zijn eigen kind. Henri heet de jongste en hij is het tegenovergestelde van zijn grote broer.

Teruggetrokken, nadenkend en voorzichtig terwijl de oudste ondernemend en brutaal is en als een kip zonder kop de dingen doet. Samen zijn ze een leuk stel dat elkaar prima aanvult. Jeanette kan het soms niet aanzien als ze samen aan het spelen zijn maar ze probeert uit alle macht om de negatieve gedachten uit te bannen.

Henri heeft een beschermde en gelukkige jeugd. Een ouder zusje dat over hem moedert en een grote broer die ervoor zorgt dat het leven spannend en vol verrassingen zit. Ze spelen, knutselen en hebben veel plezier samen. Op de middelbare school komt er een verwijdering. Henri kan goed leren, zijn broer ook maar die weigert iedere autoriteit en vooral de macht van de leraren. Hij wordt vaak uit de les gestuurd en met veel moeite en gesprekken haalt hij zijn eindexamen. Hij drinkt en versiert alle meisjes uit zijn klas zonder enige scrupules. Henri is het brave broertje dat goed zijn best doet en niet uit de band springt.

Jeanette ziet het mis gaan en probeert op een avond haar oudste zoon te waarschuwen.

‘Het gaat fout als je zo doorgaat. Ik weet dat het niet goed met je afloopt.’

Ze denkt aan haar vader die ook zo wild was. Wat een verdriet heeft die niet veroorzaakt.

‘Ja moedertje, bezorgd zijn ze allemaal die ouwelui. Ik ben heel voorzichtig dus maak je geen zorgen.’

‘Nee, dit is geen gewone bezorgdheid. Ik heb een voorspelling gehad dat je verongelukt. Je moet heel voorzichtig zijn.’

‘Doe niet zo raar mam, voorspellingen zijn voor vage types. Jij bent daar veel te nuchter voor. Ik beloof je dat ik voorzichtig zal zijn.’

Hij drukt een kus op haar voorhoofd en stapt op zijn brommer. Drie uur later komen twee agenten aan de deur en vertellen hen dat hij met de brommer tegen een vrachtwagen gereden is. Op slag dood.

Jeanette valt flauw als ze het nieuws hoort en het is Henri die haar opvangt. Hij heeft die morgen een beeld in zijn hoofd gehad van zijn broer in een kist. En nu is dat beeld werkelijkheid geworden. Hij weet niet wat hij met die kennis moet, heeft hij zijn broer doodgewenst? Waarom is dit realiteit geworden?

Zijn moeder vermoedt niets van zijn worsteling en het hele gezin is zo verdrietig dat niemand ziet hoe Henri zich terugtrekt in zijn eigen wereld. Zijn moeder eet nauwelijks, zijn vader is wel sterk maar vooral omdat er iemand sterk moet zijn.

Henri gaat studeren en het sterven van zijn broer verdwijnt naar de achtergrond. Soms heeft hij het idee dat zijn broer bij hem is maar die gedachte zet hij als belachelijk opzij. Zijn broer is dood en hij zal nooit zo oud worden als hij nu zelf is. Zijn moeder komt het verdriet over zijn ongeluk nooit te boven en hun contact is beleefd maar afstandelijk. Zijn vader probeert alles te doen om het zijn moeder gemakkelijk te maken maar ook hij is een geknakt man door het overlijden van zijn oudste zoon.

Fadey en Macaria

Frits groeit in de dertiger jaren op in een kleinburgerlijk gezin in Noord Nederland. Hij is altijd een buitenbeentje geweest. Hij kan als enige van het gezin goed leren en hij mag naar de hogere school die hij zonder enig probleem afmaakt. De familie legt geld bij elkaar om hem meteen na de oorlog verder te laten studeren want men vindt hem een genie. Hij is best slim maar omdat alles zo gemakkelijk gaat leert hij nooit studeren. En hij weet niet wat hij wil gaan doen. Zijn vader stimuleert hem om voor een rechtenstudie te kiezen, daar kun je altijd je brood mee verdienen. De maanden dat hij bij de colleges Romeins recht zit steekt hij weinig op. Opvallend zijn de mooie schetsen die hij in de kantlijn van het dikke boek maakt. Zijn eerste tentamens zijn allemaal onvoldoende maar hij vindt de stof zo saai dat hij bij de volgende serie tentamens weer geen voldoende haalt. In overleg met thuis stopt hij met de studie rechten en wil hij naar de kunstacademie. Daar is echter geen sprake van. Kunstenaars zijn dronkenlappen en godslasteraars. Omdat hij financieel afhankelijk van zijn ouders is, besluit hij een studie medicijnen te proberen. Misschien geeft dat meer uitdaging maar ook daar heeft hij na een paar colleges al genoeg van. De rest van het studiejaar laat hij zich niet meer zien maar geniet hij van zijn toelage, aangevuld door een baantje in een kroeg.

Nadat duidelijk wordt dat deze tweede studie is mislukt, staakt zijn vader de betaling en wordt hij gedwongen om werk te zoeken. De term twaalf ambachten, dertien ongelukken is zeker op hem van toepassing. Hij probeert van alles; winkelbediende, ober, journalist tot en met fietsenmaker maar bij ieder baantje houdt hij het niet langer dan een paar maanden uit. Zijn laatste baan als schoonmaker brengt gelukkig uitkomst. Hij werkt bij een beroemde etser waar hij twee keer per week het atelier moet schoonmaken. Na een paar weken neemt hij schoorvoetend enkele van zijn schetsen mee en de kunstenaar is verrukt van zijn stijl en vaardigheden. 'Als je wilt mag je een middag per week hier komen werken in ruil voor een middag schoonmaken.'

Deze regeling houdt een half jaar stand totdat hij zijn eerste kleine tentoonstelling heeft in een achteraf galerietje. De belangstelling is onverwacht groot en bijna al zijn werk wordt verkocht. Samen met de galeriehouder huurt hij een loods en schaft hij de noodzakelijke persen aan. Een jaar later stapt hij over naar een grote en beroemde galerie en wordt zijn werk aangekocht door musea.

Het leven van Madeleine verloopt niet veel anders. Ook zij is een buitenbeentje in een groot katholiek gezin in een klein Drents dorp. De oorlog maakt ze mee als puber en ze kan zich niet voorstellen dat ze haar hele leven op het platteland zal doorbrengen. Het benauwt haar en ze snakt naar ruimte. Op haar 18^e heeft ze genoeg geld gespaard om naar de grote stad te verhuizen om daar een baan te zoeken. Ze betaalt alles zelf en werkt in het begin overdag en 's avonds om de eerste maanden te kunnen overbruggen. Ze heeft het niet gemakkelijk en is zo naïef dat ze verkering krijgt met iemand die van haar profiteert. Gelukkig krijgt ze een miskraam zodat ze niet terug naar huis hoeft als een ongehuwde moeder. Haar ouders en het dorp zouden er schande van spreken.

Haar beroepskeuze wordt eigenlijk voor haar gemaakt. Tijdens haar werk in een hotel als kamermeisje ziet ze een advertentie in de krant waar een assistent glazenier gevraagd wordt, zonder ervaring maar met gevoel voor schoonheid. Het lijkt haar een heerlijk beroep, ze solliciteert en krijgt de baan bij een bekende glazenier. Daar leert ze gedurende vijf jaar het vak tot ze besluit voor zichzelf te gaan beginnen.

De katholieke kerk heeft ze na haar miskraam de rug toegekeerd. Ze wil niets meer van welke godsdienst dan ook weten maar door een vriendin maakt ze kennis met het occultisme, theosofie en filosofie.

Frits en Madeleine ontmoeten elkaar tijdens een bijeenkomst over de geheime leer van Blavatsky. Bij toeval zitten ze naast elkaar als de moeilijke materie wordt uitgelegd.

'Snap jij het?'

Ze ziet dat haar buurman moeite doet om zijn gapen te verbergen.

'Ik geloof het wel maar wat is het ingewikkeld.'

Als de lezing is afgelopen treffen ze elkaar aan de bar. Tijdens het drinken van een glaasje wijn en tenslotte een hele fles blijkt dat ze al die jaren maar een paar straten van elkaar vandaan gewoond hebben. Ze komen allebei van het platteland en zijn min of meer gevlucht voor de burgerlijke invloed van hun familie. En nu zijn ze allebei zelfstandig kunstenaar. Hij kan zijn brood goed verdienen als graficus en zij werkt als glaskunstenaar. Tijdens hun eerste gesprek merken ze hoeveel ze op elkaar lijken. Heel bijzonder dat ze elkaar nog nooit getroffen hebben terwijl hun belangstelling zo parallel loopt en ze vaak naar dezelfde kroeg, dezelfde sauna en dezelfde muziekavonden geweest zijn.

Frits vindt zijn naam zo burgerlijk dat hij hem heeft veranderd in Fadey wat 'dapper en heldhaftig' betekent. Niet toevallig heeft ook Madeleine een nieuwe naam aangenomen. Als sinds haar verhuizing naar de grote stad noemt ze zichzelf Macaria, de gezegende. Waarom ze voor die naam gekozen heeft weet ze niet meer maar het klinkt in ieder geval veel minder truttig dan Madeleine.

Het stel Fadey en Macaria is in bepaalde kunstenaarskringen al snel een begrip in de stad. Als zij er zijn wordt er gedronken en gediscussieerd. Liefde is voor iedereen en monogamie is bedacht door de kerk.

Sinds ze samen zijn gaat het goed met hun werk. De opdrachten voor Macaria stromen binnen en ook Fadey heeft de ene tentoonstelling na de andere.

'We zijn elkaars muze,' zeggen ze tegen elkaar als ze weer eens dronken naar huis strompelen.

Als Macaria bijna dertig jaar is besluiten ze dat het tijd is voor een kind. Ze heeft nooit verteld dat ze al een keer een miskraam heeft gehad, dat heeft ze verdrongen. Ze is blij dat Fadey graag een baby wil. De maanden erna zijn er geen andere partners om te voorkomen dat ze niet weten wie de vader is. De zwangerschap blijft uit en even is Macaria bang dat de miskraam en de daarop volgende curettage dingen in haar kapot hebben gemaakt totdat ze na een half jaar merkt dat ze niet meer ongesteld wordt. Ze besluit tot na de bevalling niet meer te werken om zo te voorkomen dat de looddampen van

haar werk invloed op de ongeboren baby hebben. Het glaasje wijn is echter moeilijker om te laten staan.

‘Waarom mag ik niet drinken en jij wel. Jij wordt toch ook vader.’

‘Maar de baby groeit in jou en ze zeggen dat alcohol niet goed is.’

‘Ze kunnen me wat, dat is alleen maar omdat ze niet willen dat vrouwen roken en drinken, het is een manier om van vrouwen slaven te maken die kinderen baren en achter het aanrecht staan.’

Macaria is niet van plan om een glas minder te drinken tijdens haar zwangerschap.

De zwangerschap verloopt voorspoedig. Ze is even in paniek als ze plotseling bloed verliest maar na enkele dagen rust blijkt alles in orde. Fadey durft haar niet te vertellen dat hij een verhouding heeft met een kunstenares die het atelier naast hem huurt. Ze komt er bij toeval achter als iemand zich verspreekt.

‘Ik laat het kind alsnog weghalen omdat jij me bedriegt.’

‘Hoezo bedrieg ik je. We hebben alleen afgesproken dat we niet vreemd zouden gaan in de periode dat je graag zwanger wilde worden en daar heb ik me aan gehouden. Er is niets gezegd over deze periode.’

‘Nee, maar ik kan niks met mijn dikke zware lijf. Je kunt toch wel solidair zijn.’

Ze besluiten om tot na de bevalling monogaam te zijn en de laatste maanden verlopen harmonieus, bijna burgerlijk vinden ze.

Iedere avond wordt er op tijd gegeten, ze gaan op tijd naar bed en Macaria probeert het wijngebruik tot een minimum te beperken.

Als de eerste weeën beginnen is Fadey in het buitenland voor een tentoonstelling. Hij neemt het eerste vliegtuig en is net op tijd om hun dochter Caith geboren te zien worden. Het kost hem enige overredingskracht bij de ambtenaar van de burgerlijke stand om de naam geaccepteerd te krijgen maar na een heftige discussie gaat de man achter het loket overstag en

is de naam Caith een feit. Ze maakt haar naam meteen waar want Caith betekent 'van het slagveld'.

De beide ouders zijn dolblij met hun kleine meisje en nemen haar overal mee naar toe. Regelmatig is ze te vinden in een mandje in de hoek van de kroeg of op de tafel in de werkplaats van Macaria. Zij is twee weken na de bevalling met ongekennde energie weer aan het werk gegaan en is volgens kenners nog nooit zo geïnspireerd geweest. Haar werk wordt onder haar handen verkocht en ze heeft zoveel opdrachten dat ze er een assistent bij neemt. Fadey doet het rustig aan en merkt dat hij het moeilijk vindt dat zijn vrouw meer succes heeft. Daarom stort hij zich op zijn werk met als gevolg dat ook hij meer succes heeft dan ooit. Het geld stroomt binnen en als Caith een jaar is wordt er een au-pair aangenomen die voor haar zorgt. Macaria zoekt zelf het meisje uit omdat ze niet onder een dak wil wonen met de maîtresse van haar man. De Zweedse die aangenomen wordt is ronduit lelijk maar heel lief voor Caith.

Caith is een gezeglijk kind. Ze doet precies wat er van haar gevraagd wordt en lacht altijd, het zonnetje in huis. Ook op school doet ze goed haar best en haalt ze prima cijfers. Niet dat haar ouders naar haar rapport kijken, meestal bewaart ze dat voor een bezoekje aan de opa's en oma's die wel geïnteresseerd zijn in haar vorderingen. Haar ouders ziet ze tijdens het avondeten, al dan niet thuis. Heel vaak wordt er in een kroeg of restaurant gegeten of bij vrienden. Als het te laat wordt valt ze op een bank of stoel in slaap en wordt ze slapend in de taxi gezet om thuis verder te slapen. Ze heeft grote kringen onder haar ogen wegens het constante slaapgebrek. Tijdens een ouderavond wordt Macaria er op aangesproken. 'We hebben het idee dat Caith slaap tekort komt. Soms valt ze in de klas in slaap en we zien aan haar ogen dat ze minder dan de 10 uur die ze nodig heeft krijgt.' 'Daar gaat u niet over, wij bepalen zelf hoeveel slaap onze dochter nodig heeft.' 'Natuurlijk, maar het is niet leuk als je zo slaperig bent dat je de les niet meer kunt volgen.'

Macaria overlegt met Fadey en ze besluiten om Caith alleen in het weekend mee uit te nemen. Het gevolg is dat het meisje haar ouders door de week nauwelijks te zien krijgt. 's Ochtends slapen ze nog, eten doet ze met de au-pair en een nachtkusje zit er meestal niet in. Toch is ze tevreden met haar bestaan, haar fantasievriendjes en de lieve au-pair. In de weekends is ze constant met haar vader en moeder en als ze tien jaar wordt krijgt ze haar eerste glas champagne, aangelengd met water, ze wordt er heerlijk rozig van. Als ze naar de middelbare school gaat drinkt ze ieder weekend wel een of twee glazen wijn met haar ouders voor de gezelligheid.

Haar middelbare schooltijd vliegt voorbij. Zonder enig probleem doorloopt ze alle klassen van het gymnasium. Door de week een redelijk strak regime van de au-pair maar met allerlei vrijheden die ze via haar ouders regelt. Steeds vaker neemt ze door de week een glaasje wijn zonder dat iemand het merkt. In de kast van haar kamer staat een fles met een schroefdop waar ze ongeveer een week mee doet. Tijdens een klassefeestje merkt een jongen tijdens het dansen op dat ze naar alcohol stinkt. Ze geeft hem een grote mond en zegt dat haar ouders niet zo kinderachtig met haar doen. Vlak voor haar eindexamen heeft ze meer drank nodig om te kunnen ontspannen. Niemand merkt dat er flessen uit de voorraad verdwijnen en haar schoolresultaten zijn dermate goed dat niemand op de rem gaat staan.

Na haar eindexamen met goede cijfers krijgt ze van haar ouders een reis aangeboden naar Mallorca. Er is daar een kunstenaarsdorp waar ze zelf ieder jaar komen. Caith voelt er zich totaal verloren en eenzaam en besluit op een avond waar iedereen lam rondloopt om te stoppen met drinken. Ze wil niet zo worden maar een geregeld en veilig leven leiden. Thuis gekomen regelt ze haar studie. Ze wil onderwijzeres worden, zeer tegen de wil van haar ouders in die veel meer voor haar in petto hebben.

'Waarom ga je niet eerst een jaar reizen naar Marokko en India. Ga naar een goeroe en kijk wat je daar allemaal kunt leren in plaats van een suffe opleiding.'

Even overweegt ze om hen hun zin te geven maar de herinnering aan Mallorca doen haar besluiten om in Nederland te blijven en met haar studie te starten.

2^e generatie

Protestgeneratie (geboren tussen 1940 en 1955)

Mensen van de protestgeneratie zijn geboren tijdens de babyboom en groeiden op in een tijd van welvaartstijging. De nadruk lag bij deze jongeren op zelfontplooiing en een vrije moraal. Het geloof in emancipatie en duurzaamheid zorgde ervoor dat er onvrede was onder de jongeren, die ze uitten door middel van protest. Inmiddels zijn de kinderen van de babyboomers volwassen en gaat de protestgeneratie (bijna) met pensioen.

Youngworks 2011

Rini en Sonja

Hij is al weken niet meer bij zijn ouders geweest en komt nauwelijks zijn bed uit.

‘Volgens mij moet je een keer naar een psychiater, je bent hartstikke depressief.’

Een goede vriend komt op bezoek en omdat de deur niet open gedaan wordt, gebruikt hij de huissleutel die hij ooit gekregen heeft toen hij een slaapplek nodig had.

Het huis is netjes en opgeruimd maar het stinkt naar ongeopende ramen en vieze vuilnis.

‘We gaan hier eerst een beetje luchten en dan ga ik wat eten voor je kopen.’

‘Ik hoef niets, laat me met rust. Dit duurt een week en als de zon weer gaat schijnen is het over. Ik heb dit altijd in het najaar.’

Zijn vriend schudt zijn hoofd en vertrekt.

Rini staat op omdat hij het gevoel heeft dat zijn vriend zo weer voor de deur staat met eten maar gelukkig blijft hij weg.

Zou er echt iets mis met hem zijn? Iedereen heeft wel eens een periode dat hij in de put zit en niets meer ziet zitten?

Hij besluit om wat sterker te zijn en niet meer hele dagen in bed te blijven als zich weer eens zo’n slappe periode aandient.

De weken erna stort hij zich met veel energie op het vinden van een baan. De laatste maanden heeft hij, zonder dat zijn vader het weet, iedere maand geld gekregen van zijn moeder. Ze zegt dat ze zich schuldig voelt als hij niet blij is. Schuldig omdat ze hem alleen gelaten hebben toen hij klein was? Schuldig omdat hij op school gepest is als zoon van een NSB-er? Hij heeft zich er nooit iets van aangetrokken. In ieder gezin is wat en zijn reactie op de pesterijen was dat hij lekker in zijn bed ging liggen om te slapen. Als kind gaf dat al veel rust.

Na twee sollicitatiegesprekken wordt hij aangenomen bij een grote geneesmiddelenfabrikant. Hij wordt medisch gekeurd en alles is in orde. Ook al heeft hij geen vervolgopleiding, in de firma kan hij alles leren wat nodig is. Eigenlijk hebben ze het liever zo dan een boekengeleerde die alles beter weet. Hij wordt ingewerkt en na een paar maanden mag hij voor het

eerst potentiële klanten gaan bezoeken. Hij komt daarna regelmatig in ziekenhuizen, apotheken en verpleeghuizen. Zijn manier van werken wordt door de klanten niet altijd op prijs gesteld. Ze vinden hem arrogant en bij tijd en wijle racistisch. Zijn uitspraken over gastarbeiders zijn ronduit stuitend en na een waarschuwing door de directie probeert hij zijn mening voor zich te houden. In zijn hart verafschuwt hij iedereen met een andere huidskleur.

De ouders van Sonja hadden graag gezien dat ze naar de universiteit gaat maar ze vindt zichzelf geen studiehofd en is veel te wispelturig om een wetenschappelijke studie te volgen. Het liefst is ze bezig met haar verzameling stenen die ze overal vandaan mee naar huis neemt. Als ze geld over heeft vult ze haar verzameling aan met kostbare halfedelstenen uit landen waar ze ooit denkt te komen. Ze kan uren in haar kamer zitten om de stenen een voor een op te wrijven en de glinstering in zich op te nemen. Ze woont nog thuis omdat haar ouders het gezellig vinden dat ze er is maar eigenlijk zou ze het heerlijk vinden om een eigen plek te hebben. Uit een soort gemakzucht blijft ze echter op haar oude kamertje zitten. De vroegere naaikamer van haar moeder heeft ze gekregen om haar verzameling uit te stallen, haar slaapkamer pulde op een gegeven moment uit.

Het is heerlijk om te zien hoe tevreden haar ouders met elkaar zijn. Zo'n relatie wil ze ook maar de jongens die ze tot nu toe ontmoet heeft, lijken in geen enkel opzicht op haar vader. Te egoïstisch, te dom en te onvriendelijk. De gezelligheid thuis is warm, ze weigert om een surrogaat te accepteren.

Ze schudt haar zwarte krullen en trekt haar witte werkschort aan. Ze vindt haar werk als apothekersassistente prettig. Het is secuur en nauwkeurig werk, je ontmoet een heleboel mensen en het geeft haar het gevoel dat ze iets voor iemand anders betekent. Wel merkt ze dat de geneesmiddelenindustrie steeds meer invloed krijgt op de gang van zaken in hun bedrijfje. De cadeaus die worden geleverd als ze kiezen voor een speciaal geneesmiddel worden steeds groter. Niet dat ze daar iets van ziet, meestal gaan de grote dozen meteen naar de kamer van

de apotheker en worden ze 's avonds door hem mee naar huis genomen. Ze heeft een keer een televisie gekregen, de oude van de baas, en daar was ze heel blij mee. Ze kan het uitstekend vinden met haar collega's die haar vrolijk en sociaal vinden. Zij is degene die er aan denkt als iemand jarig is of een bloemetje namens hen allemaal stuurt bij ziekte.

'Waar kan ik u mee helpen?'

Voor haar staat een jongeman met een volle aktetas onder zijn arm.

'Kan ik de apotheker even spreken? Ik heb geen afspraak maar was in de buurt dus ik probeer het.'

'Helaas is de baas lunchen dus u zult het met mij moeten doen.'

De man lacht en ze merkt dat hij een leuke mond heeft als hij niet probeert streng te kijken.

'Jammer, dan kom ik een andere keer langs. Het is echt de apotheker zelf die ik moet hebben.'

Hij knikt en geeft haar zijn kaartje om aan haar baas te overhandigen. Ze leest het kaartje en dat bevestigt haar vermoeden: een vertegenwoordiger van een geneesmiddelenfabrikant. Rini, wel een leuke naam.

Twee weken later komt hij weer op bezoek, nu na het maken van een afspraak. Sonja begeleidt hem naar de kamer van de apotheker en gaat opgewonden verder met haar werk.

'Wat voor een man zou het zijn? Hij lijkt aardig en hij lacht zo leuk.'

Ze probeert hem uit haar hoofd te zetten. Waarom zou zo'n man in haar geïnteresseerd zijn? Ze is alleen maar een assistente. Hij zal heus wel wat beters kunnen krijgen. Ze is druk bezig met het draaien van pillen als ze hoort dat hij afscheid neemt en de winkel verlaat. Dezelfde middag belt hij haar op om te vragen of ze een keer met hem uit eten wil gaan.

Tijdens het eten zitten ze onwennig tegenover elkaar. Na wat algemene vragen concentreren ze zich allebei op het eten. Sonja voelt zich ongelukkig. Waarom kan ze niet normaal doen. Als ze thuis samen eten zijn ze aan een stuk door aan het kletsen. Ze neemt nog een slok wijn en vraagt hem naar zijn hobby's.

‘Eigenlijk heb ik geen hobby’s. Ik sport graag en een goed boek is fijn. Maar een echte liefhebberij heb ik niet, daar heb ik geen tijd voor. En jij?’

Sonja durft hem niet te vertellen dat ze helemaal gek is van haar verzameling stenen dus ze schudt haar hoofd.

‘Niets speciaals, gewoon.’

Hij gaat er verder niet op in, waarschijnlijk interesseert het hem niets wat haar bezig houdt.

Naarmate ze meer drinken wordt het gesprek iets meer ontspannen en tegen de tijd dat het nagerecht geserveerd wordt is er zelfs sprake van een losse sfeer. Ze lachen om elkaars misstappen en Sonja spreekt echt de waarheid als ze hem na afloop zegt dat ze het erg gezellig gevonden heeft. Ze krijgt drie zoenen voor de huisdeur en ze weet niet wat ze er verder van moet verwachten. Zal hij nog een keer bellen of is het een keer en nooit meer. Als haar moeder vraagt of dit nu een serieuze kandidaat is, vertelt ze haar naar waarheid dat ze geen idee heeft.

Een paar weken hoort ze niets van hem en ze denkt niet meer aan de gezellige avond die zo stroef begon. Als hij plotseling in de apotheek opduikt, schrikt ze een beetje.

‘Dag schoonheid, ik kom je schaken. Ga je straks met me mee naar een feestje?’

‘Ik heb beloofd thuis te eten dus ik moet eerst vragen of ze al op me gerekend hebben.’

Haar moeder haalt haar over om naar het feestje te gaan.

‘Je zit veel te veel binnen bij ons, je moet van het leven genieten nu je nog jong bent.’

Soms heeft ze het idee dat haar moeder haar wil opdringen wat ze in haar jeugd gemist heeft. De oorlog, het joods zijn, allemaal zaken die een onbezorgde jeugd in de weg hebben gezeten.

Ze vertelt Rini op het feestje over de reactie van haar moeder. Ze voelt zich prettig bij hem en ze vertelt hoe haar moeder in Nederland gekomen is. Ze ziet hem even verstrakken. Hij heeft toch niets tegen joodse mensen?

‘Mijn ouders hebben veel last gehad van de oorlog, mijn vader heeft zelfs in Duitsland gezeten.’

Daar is niets van gelogen maar de reden dat hij in Duitsland was vertelt hij er maar niet bij.

‘Dan zijn we allebei een soort oorlogsslachtoffers van de tweede generatie, zijn we toch nog hele normale mensen geworden.’

De volgende maanden trekken ze steeds meer samen op. Rini komt bij hen thuis en als ze samen weggaan komt hij meestal na het thuisbrengen nog een afzakkertje halen. Sonja heeft zijn vader en moeder nog nooit ontmoet. Ze zijn wat eenkennig heeft hij gezegd toen ze aandrong op een kennismaking.

‘Door alles wat er in de oorlog is gebeurd zijn ze bang voor vreemden.’

‘Ze zullen toch aan mij moeten wennen als we getrouwd zijn,’ verzucht ze nadat hij haar ten huwelijk gevraagd heeft.

Het eerste bezoek vindt ze vreselijk. De ouders van Rini zijn zenuwachtig en onvriendelijk. Ze zijn helemaal niet geïnteresseerd in haar, in haar werk of haar ouders. De moeder van Rini kijkt haar nauwelijks aan en bij alles wat ze zegt lijkt ze wel toestemming aan haar man te vragen. De vader is stuurs en zegt weinig. Na een half uur en een lauw kopje thee vertrekken ze weer.

‘Ik heb je niets teveel verteld toch,’ is het enige commentaar van Rini.

Twee maanden voor de bruiloft roept Sonja’s vader haar bij zich.

‘Ik weet niet of jullie huwelijk wel zo’n goed idee is. De vader van Rini heeft in de oorlog voor de Duitsers gevochten en is NSB-er geweest. Na de oorlog hebben beide ouders daarvoor gevangen gezeten.’

Het lijkt wel of alle lucht uit haar longen wordt gezogen. Ze weet dat haar vader in het verzet heeft gezeten al vertelt hij daar maar weinig over. De ouders van haar toekomstige man zijn echt fout geweest. Waarom heeft hij daar nooit iets over gezegd. Hij heeft ooit verteld dat zijn vader in Duitsland heeft

gezeten maar ze heeft als vanzelfsprekend aangenomen dat hij krijgsgevangene is geweest.

In trance loopt ze naar haar kamer en schrijft een lange brief aan Rini waarin ze hem vertelt dat het huwelijk niet door kan gaan.

In de brief die ze per kerende post ontvangt legt hij haar uit waarom hij nooit iets verteld heeft. Zijn hele leven is hij met de nek aangekeken terwijl hij nooit iets gedaan heeft in de oorlog. Hij was toen nog maar een kind. Zijn ouders zijn de schuldigen, hij niet. Weet ze nog dat ze gesproken hebben over oorlogsslachtoffers? Dat is hij ook, alleen op een hele andere manier dan zij. Zijn ouders hebben spijt over hun daden in de oorlog. Hij heeft hen nu pas verteld dat zij van oorsprong joods is, ook al praktiseert haar moeder niet en worden er geen joodse feesten gevierd. Zijn ouders zijn er niet blij mee maar gelukkig zie je niet erg aan haar dat ze joods is. Als Sonja dat leest beseft ze dat haar ouders gelijk hebben, ze moet niet met Rini trouwen. Tijdens een heel verdrietig gesprek probeert ze hem uit te leggen dat de bruiloft echt niet door kan gaan. Ze zijn te verschillend.

Rini begint hartverscheurend te huilen waarbij ze hem wel moet troosten. Hij hangt om haar nek terwijl zijn tranen haar hele blouse natmaken.

‘Ik hou van je. Wat kan het schelen wat mijn ouders of jouw ouders in de oorlog hebben gedaan. Het gaat om ons. Laat je niets wijsmaken, wat wij samen hebben, dat telt. Als je het uitmaakt doe ik mezelf iets aan. Wil je dat op je geweten hebben?’

Sonja schrikt van zijn dreigement. Is hij in staat om zelfmoord te plegen?

‘Dat is chantage, je wilt toch niet dat ons huwelijk gebouwd wordt op zulke fundamente?’

Rini lijkt van het ene op het andere moment tot zichzelf te komen. Hij heeft het niet zo bedoeld maar ze moeten echt samen zijn, ze zijn voor elkaar bestemd.

Na drie emotionele avonden is Sonja overtuigd dat het trouwfeest door moet gaan. Ze zullen er samen iets van gaan maken, hoe verschillend hun nest is geweest. Sonja’s vader is

er erg op tegen maar heeft haar beloofd dat hij niets tegen haar beslissing zal doen. De voorbereidingen gaan gewoon door en op een mooie oktoberdag trouwen ze. Rini's ouders gaan meteen na de receptie weg, haar ouders blijven bij het feest dat ze organiseren voor vrienden maar er heerst een bedrukte stemming. Het jonge paar is blij als ze kunnen vertrekken richting Parijs om hun huwelijksreis te vieren.

Na een wat aarzelende start lijkt het een gelukkig en harmonieus huwelijk. Ze gaan vaak naar de ouders van Sonja. De ouders van Rini zien ze zelden en bij de geboorte van hun eerste kind Abel stuurt zijn vader een boze brief aan Rini. Hoe haalt hij het in zijn hoofd om zo'n joodse naam te kiezen voor zijn stamhouder. Waar is zijn eergevoel? Zijn er geen fatsoenlijke Hollandse namen te bedenken. Deze brief verscheurt Rini zonder hem aan Sonja te laten zien.

De ouders van Sonja zijn dolblij met hun eerste kleinkind. Zo gauw ze even tijd heeft wil haar moeder oppassen en als ze een paar dagen weg willen gaat de kleine Abel bij hen logeren. De eerste keer dat Rini's moeder hem vasthoudt begint hij te huilen en hij wordt pas stil als Sonja hem aanpakt. 'Wat een huilebalk,' is het commentaar van zijn vader. 'Het wordt tijd dat mijn zoon hem op gaat voeden anders wordt het een papkindje.'

Sonja keek hem boos aan en in haar hart besluit ze dat haar kinderen nooit bij Rini's ouders zullen gaan logeren.

Hun tweede kind Sven is vanaf zijn geboorte een bijzonder kind. Heel rustig en met mooie donkere ogen die fel afsteken bij zijn blonde haartjes. Hoewel Sonja het nooit zal toegeven is dit kind haar het liefst, ook nadat hun enige dochter Mickey en tenslotte Arthur geboren worden. Het lijkt wel of ze een speciale band met Sven heeft, ze begrijpen elkaar zonder dat ze iets hoeven te zeggen. Toen Sven nog klein was moest ze hem af en toe beschermen tegen de woede van Rini. Die ergerde zich dood aan het kind, waarschijnlijk omdat hij een enorme afstand tussen hen voelde. Sven wilde nooit bij Rini op schoot en met veel moeite kon er een kusje af voor het slapengaan. Bij opa Hans, zoals de vader van Sonja genoemd werd, voelde hij zich

vrij en als hij moe was viel hij in zijn armen in slaap. Als Rini dat zag kwam er thuis geheid ruzie. Die onenigheid over allerlei kleine zaken kwam steeds vaker voor.

‘Waar liggen mijn overhemden?’

‘Die liggen nog in de wasmand, ik ben er nog niet aan toegekomen.’

‘Lui mens, je bent nergens goed voor alleen maar om kinderen te baren. Ik moet voor alles zorgen, het geld en nu moet ik zelfs mijn eigen overhemden strijken.’

Sonja gaat op zo’n moment niet tegen hem in omdat ze weet dat het dan alleen maar erger wordt. Ze is voor de bevalling van Sven gestopt met haar werk in de apotheek omdat Rini dat graag wilde.

‘Een moeder hoort thuis bij haar gezin,’ is zijn argument.

‘Ik verdien genoeg voor ons allemaal.’

Ze merkt dat door het feit dat ze zelf geen geld verdient, volledig afhankelijk geworden is van Rini, dus ook van zijn grillen en humeur. Het gebeurt steeds vaker, dat hij zich niet goed voelt, een dip heeft zoals hij het noemt, en daar heeft het hele gezin onder te lijden. Ze is tijdens zo’n dip een keer naar haar ouders gevlucht met de vier kinderen maar een woedende en schreeuwende Rini heeft hen teruggehaald. Dat wil ze haar ouders en haar kinderen nooit meer aandoen. Haar vader stond op het punt om de politie te bellen.

Gelukkig is hij niet altijd zo. Meestal is hij zorgzaam en gul maar ze merkt aan de kinderen dat die altijd eerst naar zijn gezicht kijken als hij uit zijn werk komt. Kijkt hij vrolijk dan is alles goed, heeft hij een sombere blik dan gaan ze meteen naar hun eigen kamers en komen ze alleen even beneden om te eten. Sonja schermt hen af voor zijn boze uitvallen met als gevolg dat zij alle dreigementen over zich heen krijgt. Sven is een keer tegen hem opgestaan en op dat moment was ze bang geweest dat Rini hem iets zou doen. Het schuim stond op zijn lippen toen hij aan haar vroeg of Sven wel zijn kind was. Huilend is ze naar boven gerend, Sven achter zich aanslepend. Hoe kan hij zoiets zeggen of zelfs maar denken. Naderhand bood hij zijn excuses aan maar voor Sven was het kwaad geschied.

‘Ben ik eigenlijk wel van Pap,’ vraagt hij als hij een jaar of 15 is en weer eens een stevige ruzie heeft gehad.

‘Natuurlijk, geen enkele twijfel mogelijk. Je lijkt ook wel een beetje op hem qua uiterlijk. Alleen innerlijk ben je totaal anders. Je lijkt veel meer op oma Plien, een echte denker.’

‘Zo gauw ik kan ga ik hier thuis weg, op kamers. Ik kan er niet meer tegen dat hij zo naar tegen je doet. Waarom laat je je niet van hem scheiden. Hans en Plien hebben geld genoeg om jou te helpen.’

Inderdaad hebben haar ouders al een paar keer aangeboden om haar te helpen als ze stappen wil zetten, zoals haar vader dat diplomatiek uitdrukt. Maar ze houdt ondanks alles van Rini. Hij kan er volgens haar niets aan doen dat hij zo geworden is, dat ligt aan zijn opvoeding. En als hij in een goede bui is gaat alles prima, de mindere periodes moet ze maar voor lief nemen.

Sven gaat als zeventienjarige weg van huis om te studeren. Af en toe gaat Sonja stiekem naar hem toe, Rini mag niet weten dat ze hem extra geld geeft als aanvulling op zijn karige beurs. Ze heeft een eigen rekening waar haar ouders voor haar verjaardag en kerst geld op storten. Ze heeft het nooit tegen Rini verteld en als hij er toevallig achterkomt voelt het voor hem als verraad. Hij wordt zo boos dat ze bang wordt dat hij haar voor het eerst lichamelijk zal mishandelen maar vlak voordat hij haar raakt trekt hij zijn hand terug.

‘Dat zou je wel willen nietwaar, dan heb je een reden om bij me weg te gaan. Ik laat je nooit gaan dus vergeet het maar.’

Ze is blij dat Sven weg is uit deze giftige atmosfeer. De andere kinderen hebben er last van maar Sven gaat er echt aan onderdoor.

Marjorie en Sjef

Van haar allereerste jaren weet ze niet veel meer, wat ze zich herinnert herkent ze van foto's. Uit verhalen begrijpt ze dat ze het liefst bij haar moeder was. Ze voelde zich bij haar veilig en gelukkig al komen er flarden van felle discussies en ruzies tussen haar vader en opa doorheen.

Als ze 5 jaar is, start haar grootvader een bouwproject en haar moeder krijgt een stuk grond waarop haar vader een huis kan bouwen voor het gezin. Samen met zijn broers en een aannemer is haar vader twee jaar aan het werk om het huis met een grote schuur te bouwen. De stal is bestemd voor het kweken van hermelijntjes voor de verkoop.

Als ze verhuizen laat opa duidelijk merken dat haar vader niet moet denken dat het huis van hem is. Al heeft hij het met zijn eigen handen gebouwd, het huis staat op naam van zijn dochter Marijke. Haar vader wordt door opa gekleineerd en als een geldwolf afgeschilderd. Ze merkt aan hem dat hij er onzeker van wordt.

De hermelijntjes komen een paar weken nadat ze in het nieuwe huis gaan wonen. Ze vindt het leuk om de kleine beestjes te voeren en tam te maken. Iedere dag na het eten roept haar vader haar om hem te helpen. De eerste maanden zijn een feest, vader heeft aandacht voor haar en ze geniet van de zachte lijfjes van de kleine, magere beestjes. Na een half jaar merkt ze een verandering. Ze gaan naar het achterste gedeelte van de stal en ze moet zich omkleden omdat ze anders vies wordt. Als ze in haar ondergoed staat kijkt haar vader uit het raam en daarna gebeurt er van alles waar ze niet over wil en kan praten. Het lukt haar om alle ervaringen weg te stoppen. Haar vader is haar held en dat hij allerlei dingen met haar doet die pijn doen en abnormaal zijn realiseert ze zich niet. Ze is bijzonder en zijn lieveling en hun geheim mag ze tegen niemand vertellen.

In deze periode gaat haar broertje dood aan een geheimzinnige ziekte. Hij heeft plotseling hoge koorts en de dokter kan niets vinden. Hij wordt naar het ziekenhuis gebracht maar als hij daar aankomt is het te laat. Het lijkt haar vader niet

te raken maar haar moeder kan niet over dit verlies heen komen. Ze heeft weinig belangstelling voor haar en haar zusje. Ze doet haar werk en het huishouden zonder enige emotie. Meestal ligt ze in bed als ze uit school thuiskomen en eten ze 's avonds boterhammen omdat er niet gekookt wordt.

Vanaf de tweede klas van de basisschool is ze vaak ziek, ze heeft onverklaarbare maag- en darmklachten. Haar moeder is bang dat zij ook dood zal gaan, dus geregeld wordt ze in het ziekenhuis onderzocht maar er wordt geen oorzaak gevonden. Alleen in de vakanties heeft ze nergens last van. Met haar zusje gaat ze bij de moeder van haar moeder logeren. Ze vindt het fantastisch om de hele vakantie bij deze oma te zijn en ze voelt zich er veilig. Voor opa is ze een beetje bang maar gelukkig is hij vaak weg.

Ze hebben er fietsen en, samen met een heleboel vriendjes en vriendinnetjes, maken ze de buurt onveilig. Tijdens een fietstochtje let ze niet goed op de weg en komt ze hard te vallen. Haar stuur komt in haar maag en ze is even buiten bewustzijn. Oma waarschuwt een dokter omdat ze ligt te kermen van de pijn. Nadat hij haar onderzocht heeft gaat hij met oma naar de gang. Ze realiseert zich dat ze het over haar hebben maar ze hoort niet waar het over gaat alleen dat haar oma de dokter belooft dat ze het uit zal zoeken. Als ze de kamer binnenkomt is haar oma erg van streek, ze kijkt op een vreemde manier naar haar en zij voelt zich ongerust.

‘Heeft iemand je wel eens aangeraakt op een plek waar je het niet graag had?’

Ze wordt helemaal koud. Daar mag ze niets over zeggen van papa. Het is een geheim tussen hem en haar. Als ze er over praat zullen er vreselijke dingen gebeuren. Ze is toch papa's grote lieve meid? Oma kijkt naar haar gezicht en ziet haar verwarring.

‘Je kunt me vertrouwen, je moet me alles vertellen en dan kan ik je helpen.’

‘Ik heb papa beloofd dat ik er met niemand over zal praten. Ik krijg een nieuwe fiets omdat ik zijn mooie dochter ben.’

Als ze oma's lieve gezicht ziet breekt haar weerstand en ze barst in tranen uit.

'Ik moet na het eten iedere dag naar het achterste gedeelte van de stal komen bij de laatste rij hokken van de hermelijntjes. Hij kan van daaruit het huis goed in de gaten houden en stoppen als er iemand onze kant op komt.'

Over de dingen die hij daar met haar doet wil en kan ze niet praten. Het is net of een ander deel van haar die dingen met haar vader doet. Oma belooft dat ze gaat helpen, met tranen in haar ogen. Ze zal er met niemand over praten maar ze gaat ervoor zorgen dat haar vader haar niet meer lastig valt. Het is een schande dat een kleindochter van haar zo iets overkomt.

De oplossing van oma werkt goed. De buikpijn komt doordat ze niet goed meekan op school en op haar tenen moet lopen. Met bijles zal het gemakkelijker gaan en zal ze minder stress hebben. Oma zal alles betalen want de toekomst van haar kleindochter is belangrijk. Haar moeder lijkt niets door te hebben en vindt alles goed, haar vader is tegen het plan. Als reden geeft hij op dat hij niet wil dat de ouders van zijn vrouw die extra kosten betalen, hij kan zelf voor zijn gezin zorgen. Hij gaat pas mokkend akkoord als er gedreigd wordt dat hij direct een lening aan zijn schoonvader moet terugbetalen. Daarna krijgt ze iedere dag na het avondeten 2 uur bijles bij oma thuis. Na afloop gaat ze naar huis en is het bedtijd. Door de bijles wordt het verzorgen van de hermelijntjes tot een minimum teruggebracht maar toch vindt haar vader van tijd tot tijd gelegenheden om met haar alleen te zijn. Tijdens zijn 'behandelingen' treedt ze buiten zichzelf, net alsof ze er niet is. Van oma weet ze dat haar vader naar de gevangenis moet als anderen er achter komen, ze besluit haar mond te houden. Vreemd genoeg is ze er nooit mee bezig of haar zusje ook naar de stal moet komen om haar vader te 'helpen'. Het is haar probleem en ze heeft haar zusje nooit durven vragen of zij een slachtoffer van haar vader was.

Als ze 16 jaar is, overlijdt haar oma plotseling. Na haar dood reageer ze haar woede en frustraties af op haar moeder die haar niet beschermd heeft. Voor haar gevoel heeft ze niemand meer. Ze weet niet of haar opa iets weet. Aan de ouders van

haar vader heeft ze niets. Die oma is klein en bangelijk en zit altijd op haar man te vitten. Op de een of andere manier is ze bang voor de vader van haar vader, ze is niet graag met hem alleen.

Tijdens haar leven heeft oma haar diverse malen op het hart gedrukt dat ze meteen na haar dood naar een internaat moet gaan. In haar testament laat ze geld na om haar naar een goede buitenlandse school te sturen. Ze beschrijft het zo dat haar ouders niet durven te weigeren en in september van dat zelfde jaar vertrekt ze naar een internaat in Zwitserland. Er gaat een wereld voor haar open. Iedereen verwacht dat ze aanpassingsproblemen zal hebben maar ze voelt er zich veilig en ver van huis. Zelfs de eerste vakantie gaat ze niet naar huis en logeert ze bij haar nieuwe vriendinnen.

Een half jaar na het overlijden van oma gaat opa dood en ze gaat met grote tegenzin naar huis voor de begrafenis. De avond na de begrafenis dringt haar vader zich weer aan haar op in de bijkeuken en ineens gaat er een knop bij haar om. Ze slaat hem waar ze hem kan raken en vertelt hem dat ze niet meer van hem houdt. Hij verweert zich niet en dat maakt haar nog bozer. Vanaf dat moment stoppen zijn seksuele toenaderingen, ze is dan 17 jaar.

Als ze uitgaat en vriendjes krijgt merkt ze dat ze bang is als ze haar aanraken. Een van de gevolgen van haar angst voor lichamelijke toenadering is dat ze kiest voor oudere vrienden. Die zijn niet zo hitsig en luisteren naar haar als ze zegt dat ze geen zin in seks heeft.

Sjefs moeder Agnes, heeft het haar man nooit vergeven dat hij er vandoor is gegaan toen Sjef vier jaar was. En met hem vervloekt ze iedereen van het mannelijke geslacht.

‘Mannen zijn er alleen op uit om je te versieren en een kind te maken, daarna vertrekken ze weer.’

Na de breuk met zijn vader heeft ze niet meer naar kerels omgekeken, ze zijn altijd met z’n tweeën gebleven. Op school worden er grapjes over gemaakt maar nadat hij een keer op de vuist is gegaan met een van de plaaggeesten is dat niet meer gebeurd.

‘Hoeveel hou je van je moeder? Ben ik de liefste van de hele wereld?’

Als hij met ‘ja’ antwoordt is het goed, anders kan het gebeuren dat ze een paar dagen niets tegen hem zegt. Als hij vergeet iets te kopen voor moederdag is het huis te klein.

‘Je bent precies hetzelfde als al die andere mannen. Je komt hier alleen om te eten en je buit me uit.’

Hij probeert het goed te maken door een grote bos rozen voor haar te kopen maar die smijt ze met het papier er nog om in de vuilnisbak. Als hij 16 is gaat hij op kamers wonen om van het gezeur af te zijn. Zijn moeder is woedend en verwijt hem ondankbaarheid en egoïsme. Er zal niets van hem terechtkomen, hij is net zo’n nul als zijn vader.

Hij probeert zijn vader te vinden maar het blijkt dat die met de noorderzon vertrokken is. Zijn ouders weten niet waar hij gebleven is en doen geen enkele moeite om dat te achterhalen. Zij hebben hun zoon al lang geleden afgeschreven. Hij besluit dat het zo goed is en gaat nog twee keer per jaar bij zijn moeder op bezoek, op haar verjaardag en op die van hem.

Tijdens een van die schaarse bezoeken - ze gaan altijd in een restaurant eten - ziet hij een leuke vrouw. Ze zit alleen aan een tafeltje en hij vraagt haar of ze zin heeft om erbij te komen zitten.

‘Ik ben jarig vandaag en ik vind het gezellig als je erbij komt zitten. Alleen met je moeder eten is ook niet alles.’

Zijn moeder is eerst heel afstandelijk maar als blijkt dat ze de kleindochter is van de rijkste familie van het dorp, ontdooit ze snel. Het wordt een gezellige avond en nadat hij zijn moeder thuis heeft afgezet, brengt hij haar naar huis.

‘Krijg ik nog een kopje koffie?’ probeert hij.

‘Helaas, ik drink alleen maar thee,’ is haar antwoord. ‘Maar als je dat lust mag je wel even mee naar binnen.’

Haar kamer is gezellig en mooi ingericht, heel anders dan zijn slordige onderkomen. Ze vertelt hem dat hij niets moet proberen want dan gaat ze gillen. Hij kijkt haar verbaasd aan en zegt dan dat hij dat helemaal niet van plan is.

‘Daar vind ik je te leuk voor,’ is zijn repliek.

Ze spreken een paar keer met elkaar af en het klikt tussen hen. Ze kunnen goed praten, lachen, ruzie maken en af en toe is er sprake van enige lichamelijke toenadering. Hij mag haar nu kussen als ze elkaar zien en als hij vertrekt. Na enkele maanden vraagt ze hem of hij blijft slapen. Eerst weigert hij voor de vorm maar als ze aandringt gaat hij akkoord. Hij is al vaker met meisjes naar bed geweest maar met haar is het een speciale ervaring. Bijzonder omdat hij echt om haar geeft maar ook om de vreemde reacties die ze vertoont. Als hij haar aanraakt lijkt ze te verstijven. Pas als hij haar langdurig over haar rug wrijft ontspant ze en kan hij verder gaan. Het duurt meer dan een uur voordat ze in bed liggen maar tegen die tijd is hij zo geil geworden dat hij zich niet meer kan inhouden en meteen klaarkomt.

‘Dat geeft niet, ik kan er toch niet van genieten. Ik ben nog nooit klaargekomen.’

Daar gaat hij verandering in brengen. Hij zorgt dat ze zich helemaal ontspant en heeft daarna alleen maar aandacht voor wat zij wil en hoe ze het wil. Na een lange tijd heeft ze een orgasme alhoewel hij denkt dat ze doet alsof. Ze kreunt zoals het in de boekjes beschreven staat en hij merkt verder niets aan haar. Hij gaat er voor zorgen dat ze de volgende keer wel echt aan haar trekken komt.

Na een half jaar trekt hij bij haar in. Ze verstijft niet meer als hij haar aanraakt en het lijkt alsof ze begint te genieten van hun samenzijn. Ze gebruiken condooms en zijn voorzichtig op haar vruchtbare dagen maar het verbaast hem niet als ze vertelt dat ze zwanger is. In eerste instantie is hij trots: zijn zaad is gezond en goed genoeg om een kind te verwekken. Daarna slaat de onzekerheid toe. Ze zijn nog jong en hebben nog zoveel plannen. De kamer waar ze wonen is te klein en ze hebben niet genoeg geld om een baby te onderhouden. Kinderen zijn zo duur!

Ze heeft aan alles gedacht. Haar vader en moeder hebben haar een huis gegeven dat ze tot nu toe verhuurd heeft, daar gaan ze naar toe. Over geld hoeft hij niet in te zitten, ze heeft een erfenis gekregen van haar oma waardoor ze nooit geldzorgen hoeven te hebben. En ze hebben toch allebei een baan.

Een maand erna verhuizen ze naar de eengezinswoning, vlakbij zijn moeder. Die is in alle staten, een kleinkind, wie had dat ooit verwacht van haar zoon. Dat geluk wordt wreed verstoord door een miskraam in de vijfde maand. Ze heeft de baby al voelen bewegen en kan zich niet voorstellen dat het nu over is. Haar ouders reageren niet op het nieuws, ze laten wekenlang niets van zich horen. Sjef is totaal overstuur en vlucht naar zijn moeder om getroost te worden. Zij blijft alleen achter met haar verdriet.

Enkele maanden na de miskraam ontmoeten ze elkaar weer en besluiten om het opnieuw samen te proberen. Haar ouders zijn er fel op tegen. Ze zien hem niet zitten en vinden zijn aftocht naar zijn moeder een bewijs dat hij niet deugt. Ze trekt zich niets aan van hun twijfels en Sjef komt weer bij haar wonen. Na enkele maanden blijkt dat ze opnieuw in verwachting is, ondanks het gebruik van de pil. Als ze het aan haar ouders vertelt is hun reactie als een koude douche. Ze vinden het niets dat ze zwanger was en nu weer opnieuw is. Het is een schande voor de familie dat ze een ongehuwde moeder wordt. De spanningen tussen haar ouders en haar vriend lopen hoog op. Ze eisen dat hij met haar gaat trouwen voor de bevalling. Gelukkig laat hij zich niet dwingen, het is hun leven en hun beslissing.

Leon wordt geboren na een zware bevalling, het is een grote jongen met een stevig hoofd. Zijn verzorging geeft haar rust, ze geniet ervan en heeft voor het eerst van haar leven het gevoel dat alles goed komt. Er valt een kleine smet op het geluk, haar ouders komen niet op bezoek om hun eerste kleinkind te begroeten. Op het gemeentehuis gaan ze aangifte doen en daar blijkt plotseling dat Sjef hun zoon niet officieel wil erkennen. Het kan haar niet zoveel schelen maar het steekt haar dat hun zoon nu een 'onbekende' vader heeft terwijl de verwekker naast haar staat. Ze krijgt een brief van haar ouders dat ze niets met dit bastaardkind te maken willen hebben, het zal nooit door hen als kleinkind geaccepteerd worden. Ze vermoedt dat ze wel bij zullen trekken en ze is blij dat het een jongen is, die hoeft nooit bang te zijn voor haar vader. Ze heeft

Sjef nooit iets verteld over haar jeugd. Het enige dat hij weet is dat haar vader bang voor haar is. Ze hoeft maar naar hem te kijken of hij kruipt door het stof. Als ze iets nodig heeft wordt het per ommegaande bezorgd.

De eerste weken gaat hij er 's nachts uit als de kleine Leon huult. Na een paar weken slaapt hij op een aparte kamer omdat hij rust nodig heeft. Steeds vaker verdwijnt hij 's avonds naar de kroeg en komt hij pas na sluitingstijd thuis, dronken of heel erg aangeschoten. Als ze er iets van zegt, wordt hij agressief en dreigt hij haar te slaan. Ze reageert woedend.

'Kom niet aan me of ik sta niet in voor mezelf. Ik ga je vermoorden.'

Hij schrikt en een paar dagen gaat het beter. Als hij weer dronken thuiskomt en zijn hand naar haar opheft, duwt ze hem naar buiten en doet de deur op het nachtslot.

'Ga maar naar je moeder toe, die vindt alles goed wat jij doet. Hier kom je niet meer in.'

De volgende middag blijkt dat zijn huissleutel niet meer op de voordeur past en realiseert hij zich dat hij Leon niet samen met haar groot gaat brengen.

Hij besluit om in het vreemdelingenlegioen te gaan. Naar zijn moeder zal hij zeker niet teruggaan en hij schaamt zich ervoor dat hij door een vrouw het huis uitgezet is. Nu kan Marjorie hun zoon ook allerlei leugens vertellen over mannen, net als zijn eigen moeder.

Zonder afscheid te nemen vertrekt hij naar een oorlogsgebied in Afrika om mee te vechten. Tijdens zijn eerste missie rijdt zijn tank over een mijn en worden zijn stoffelijke resten terug naar Nederland gebracht. Zijn vrouw en zoon zijn niet aanwezig bij de begrafenis, alleen zijn moeder staat aan het graf.

Moncef en Julia

De relatie van Moncef met zijn moeder is slecht. Zij probeert hem voortdurend naar de dokter te sturen bij het minste of geringste kuchje, wondje of een pijnlijke spier. Hij wordt er ziek van zo bezorgd als ze is. Met zijn vader heeft hij nauwelijks contact terwijl hij beseft dat alle verhalen die zijn moeder over hem vertelt gekleurd zijn. In de ogen van zijn moeder is zijn vader een schuinsmarcheerder, profiteur en rijkeluiszoontje. Een blaaskaak waar hij zo min mogelijk mee op moet trekken. Via de rechter is er destijds een bezoekenregeling getroffen maar die wordt door zijn moeder voortdurend gesaboteerd. Iedere vakantie meldt zijn moeder hem ziek de dag voordat zijn vader hem op komt halen en kan het uitstapje of de reis niet doorgaan.

De keren dat het wel lukt en hij een weekend bij zijn vader is, belt ze om het uur hoe het gaat, of hij wel gegeten heeft, of hij zijn handen genoeg wast en of er een vrouw bij zijn vader is. Hij wordt daar doodziek van. Na een paar jaar lijkt het alsof zijn vader de hoop op een goede relatie met zijn zoon heeft opgegeven. Hij probeert niet eens meer om samen op vakantie te gaan en ze zien elkaar hooguit een paar weekenden per jaar. Moncef vindt het jammer. Hij heeft het idee dat hij eigenlijk meer op zijn vader lijkt dan op zijn moeder maar dat kan hij op geen enkele manier uitspreken.

Als tienjarige wordt hij voor het eerst naar een psycholoog gestuurd omdat zijn moeder vindt dat hij afwijkend gedrag vertoont. Een gesprek met school overtuigt zijn moeder nog meer dat er iets mis is, terwijl zijn juf probeert duidelijk te maken dat er niets met Moncef aan de hand is. Ze vindt het een rustige en vriendelijke jongen, misschien zelfs een beetje te rustig en heel ziekelijk. Ze heeft een gesprek met de moeder aangevraagd omdat Moncef zo vaak verzuimt en daardoor moeite heeft om de lessen te volgen. Zijn moeder trekt een andere conclusie en zoekt een gerenommeerde psycholoog voor hem.

Zijn eerste gesprek bij de psycholoog begint leuk. Hij krijgt allemaal tekeningen te zien waar hij iets over moet vertellen. Daarna pakt de vrouw een paar poppetjes en wil dat hij ermee gaat spelen. Het zijn leuke poppen en hij begint met een vaderpop die hij door de kamer laat lopen. Daarna pakt hij het kindje en zet dat bovenop de vader zodat ze kunnen stoeien. Dat is iets wat hij echt mist. De moederpop draait hij om, die moet zich maar even nergens mee bemoeien. Hij laat de vader en het kindje een hele tijd met elkaar spelen. De psycholoog zit ondertussen druk te schrijven en laat hem zijn gang gaan. Na een uur wordt er op de deur geklopt en komt zijn moeder binnen.

‘Kan ik even met u praten’, vraagt ze aan de psycholoog. ‘Ga jij maar even in de wachtkamer zitten.’

Moncef is alleen in de kamer met een heleboel stoelen maar hij is nieuwsgierig en legt zijn oor tegen de deur om te horen wat zijn moeder wil weten.

‘Hoe gaat het met hem, is hij echt gestoord? Welke diagnose kunt u stellen? Ik zou graag medicijnen willen zodat hij wat rustiger wordt.’

Hij rustiger, de juf stelt hem vaak als voorbeeld omdat hij zo stil is en zich zo goed kan concentreren.

De psycholoog mompelt iets dat hij niet goed kan verstaan.

Daarna hoort hij zijn moeder zeggen dat de relatie met de vader zorgelijk is.

‘Heeft hij dingen verteld over zijn vader die ik niet weet? Zijn er gronden om de bezoeksregeling te verbieden?’

De psycholoog vertelt dat hij heel leuk met zijn vader gespeeld heeft maar dat zij, als moeder, buiten spel werd gezet.

Zijn moeder reageert woedend. ‘Kunt u dat aan de rechter vertellen, dan wordt de bezoeksregeling meteen stopgezet.’

Moncef schrikt, wat heeft hij gedaan dat ze dit concluderen. Is het omdat hij de moederpop heeft omgedraaid? Hij heeft net zo leuk met zijn vader gespeeld.

Na deze eerste keer volgen er nog een paar bezoeken aan de psycholoog maar hij vindt het niet meer leuk. Hij realiseert zich dat hij goed moet uitkijken wat hij zegt en doet want alles wordt met zijn moeder doorgepraat. Hij ziet bij de post een brief van de rechtbank en zijn moeder laat hem op haar schrijftafel

liggen. Daar leest hij dat haar verzoek om de bezoekenregeling stop te zetten is afgewezen omdat er geen bewijs is geleverd dat de houding van zijn vader negatieve invloed heeft. Na deze brief stopt zijn bezoek aan de psycholoog plotseling.

De volgende keer dat hij een weekend naar zijn vader gaat, drukt zijn moeder hem op het hart om alles te vertellen wat er gebeurt. Hij heeft ondertussen geleerd wat hij wel en niet kan zeggen. Het feit dat zijn vader samenwoont met een vriendin gaat hij niet thuis vertellen. Het is een leuke vrouw die echt in hem geïnteresseerd lijkt zonder overdreven te doen. Samen hebben ze een paar uitstapjes gemaakt naar dingen die hij leuk vindt, niet alleen maar interessante musea of films waar hij eigenlijk te jong voor is. Thuisgekomen vertelt hij alleen dat ze veel groentes gegeten hebben, dat hij goed slaapt, geen last heeft gehad van zijn verkoudheid en al zijn vitaminepillen heeft ingenomen. Dat zijn de dingen die zijn moeder wil horen. Deze verhalen stellen zijn moeder gerust en ze vraagt niet verder hoe hij het gehad heeft.

Op de middelbare school maakt hij zich langzaam maar zeker van zijn moeder los. Als zij wil dat hij thuisblijft voor een onbeduidend kuchje trekt hij gewoon zijn kleren aan en vertrekt naar school. Hij wil zijn eigen weg gaan en niet meer naar de pijpen van zijn moeder dansen. Als zijn vader hem vraagt om twee weken met hem naar Amerika te gaan, springt hij een gat in de lucht. Zijn moeder probeert de reis op alle manieren tegen te houden. Hij heeft geen paspoort maar dat vertelt zijn moeder niet aan zijn vader. Via de huisarts probeert ze ervoor te zorgen dat hij niet meekan maar gelukkig ziet de man in dat er geen enkele belemmering is voor de reis. Ze stuurt hem weg met een klein koffertje waar amper kleren in zitten en de dag voor hun vertrek ontdekt zijn vader dat hij geen paspoort heeft. Met veel moeite krijgt Nico de moeder van Moncef zo ver dat ze mee naar Schiphol gaat om een noodpaspoort aan te vragen. De volgende dag zijn ze maar net op tijd het vliegtuig halen. De vriendin van zijn vader gaat niet mee omdat ze vindt dat het een echt vader-zoon vakantie moet worden.

In New York kopen ze stoere kleren voor hem die hij nooit van zijn moeder zou hebben gekregen. Hij loopt trots naast zijn vader en geniet van alles wat ze samen doen. Zelfs als hij moet overgeven omdat hij een te grote beker cola gedronken heeft plus een milkshake, blijft hij vrolijk. De twee weken vliegen om en aan het einde van de reis vraagt hij aan zijn vader of hij niet bij hem mag komen wonen. Zijn vader schrikt van deze vraag.

‘Je moeder zou het me nooit vergeven als dat gebeurt. Ze zal denken dat ik je gehersenspoeld heb gedurende de vakantie. Laat het in ieder geval even rusten dan hebben we het er later nog wel over.’

‘Mag ik nu vaker in het weekend bij je komen?’

‘De afspraak is twee weekenden per maand en als jij dat wilt gaan we dat regelen.’

Vanaf die tijd gaat hij regelmatig naar zijn vader al probeert zijn moeder dit te verhinderen. Verhuizen naar zijn vader komt niet meer ter sprake. Zijn vader zegt hem op een keer dat het nu nog maar een paar jaar duurt en dan kan hij op zichzelf gaan wonen en studeren. Het is niet de moeite om zijn moeder dat verdriet aan te doen. Hij vindt het een mooi gebaar van zijn vader waaruit blijkt hoeveel compassie hij heeft met zijn ex-vrouw.

Julia kan zich niet herinneren wie haar vader is, ze is net drie als hij het huis verlaat. Haar moeder is ten einde raad omdat ze geen enkele bron van inkomsten heeft. Ze is jong getrouwd en heeft toen haar baan opgegeven. Tijdens het zoeken naar werk komt ze snel een andere man tegen die voor haar en het kleine meisje wil zorgen. Deze relatie duurt niet langer dan drie jaar maar nu heeft Julia wel herinneringen aan haar stiefvader die altijd aardig voor haar is geweest. Haar moeder verkondigt vanaf dat moment voortdurend dat ze genoeg heeft van mannen. Ze gaat weer studeren zodat ze voor zichzelf kan zorgen en niet afhankelijk is van een of andere klootzak. Voor Julia betekent het dat ze heel vaak alleen is omdat haar moeder 's avonds naar school moet. Er is geen oppas om geld uit te sparen maar gelukkig is Julia niet bang in haar eentje. Als haar moeder haar diploma haalt is ze tien jaar, zelfstandig en

onafhankelijker dan haar moeder. Ze regelt alles zelf, doet boodschappen, kookt en koopt van haar kledinggeld schoenen en kleren. Ze zijn samen heel tevreden, haar moeder vindt werk dat haar bevalt en samen met Julia is het leven goed.

Als ze twaalf is ontmoet haar moeder de vrouw van haar leven. Een lieve ietwat mannelijke vrouw die het heerlijk vindt om voor haar en Julia te zorgen. Het duurt niet lang of Julia weet niet beter of ze heeft twee moeders. De relatie is harmonieus en ze vindt het fijn dat ze niet meer alleen verantwoordelijk is voor het geluk van haar moeder. Haar stiefmoeder probeert op geen enkele manier haar liefde te kopen en ze dringt zich niet op. Ze is er gewoon en door haar aanwezigheid kan Julia weer kind zijn. Ze hoeft niet meer te koken en kleren kopen doet ze samen met haar moeder omdat die dat zo gezellig vindt.

Op de middelbare school gaat het niet zo goed. Volgens haar moeder omdat haar biologische vader zoveel dronk, zij is verwekt terwijl hij straalbezopen was. Julia weet niet goed wat ze met deze informatie aanmoet maar na een jaar lang ploeteren gaat ze naar een andere school waar ze beter mee kan komen. Daar zijn meer praktijklessen en hoeft ze niet zoveel te leren. De kinderen op deze school vindt ze minder aardig. Als ze er achter komen dat haar moeder met een vrouw samenleeft wordt ze het middelpunt van pesterijen. Zowel de jongens als de meisjes schelden haar uit en sommige meisjes proberen haar te kussen.

‘Daar zul jij wel van houden. Doen jullie het wel eens met z’n drieën?’

Meestal rent ze weg als ze aangevallen wordt. Ze vertelt thuis niets van deze pesterijen om haar moeder niet verdrietig te maken. Waarschijnlijk hebben die kinderen het thuis veel vervelender dan zij dus ze houdt haar mond. Totdat ze op een middag op het schoolplein door iedereen nagekeken en nagewezen wordt terwijl ze haar uitlachen. Ze begrijpt er niets van totdat een van haar weinige vriendinnen naar haar toekomt.

‘Ze hebben een briefje op je rug geplakt, ik zal het eraf halen.’ Ze pakt het briefje en verfrommelt het.

‘Wat staat er op, waarom moeten ze allemaal zo lachen?’

‘Het is te flauw, laat maar, daar word je alleen maar ongelukkig van.’

Ze kan het niet laten en vist het papiertje uit de prullenbak. In hoofdletters staat er: GRATIS BEFFEN.

Met een rood hoofd steekt ze het briefje in haar zak. De grootste pester komt op haar af en vraagt haar of ze mee gaat naar het fietsenhok om te bewijzen dat ze niet lesbisch is. Voor ze het weet geeft ze de jongen een harde klap op zijn wang. Hij is er niet op bedacht en valt op de grond. De pleinwacht heeft gemerkt dat er iets aan de hand is en loopt naar hen toe.

‘Wat is er gebeurd? Waarom wordt hier gevochten?’

Julia probeert te voorkomen dat ze de inhoud van het briefje moet vertellen maar de omstanders maken gierend van het lachen duidelijk wat er op haar rug heeft gestaan. Daarna vertelt Julia waarom ze geslagen heeft. Ze wordt mee naar binnen genomen naar de directeur, samen met de jongen.

Haar moeder wordt op school geroepen en schrikt van het verhaal.

‘Hoe lang is dat al aan de gang? Waarom heb je nooit verteld dat je gepest werd?’

Julia begint te huilen en legt uit dat ze haar wil beschermen.

‘Jullie hebben het zo gezellig samen en die rotkinderen begrijpen er niets van. Die zijn te stom om te zien dat er nog andere liefdes mogelijk zijn. Als je hoort hoe ze over homo’s praten, dat is echt verschrikkelijk.’

Het schoolhoofd dringt aan op psychologische hulp omdat kinderen die gepest zijn later veel problemen kunnen krijgen. Julia wil daar niets van weten. Ze zal geen problemen krijgen, de andere kinderen misschien. Na dit incident wordt er op school beter opgelet dat de andere kinderen haar met rust laten. Meestal gaat ze bij haar vriendin staan totdat die plotseling een andere vriendin uitkiest om over het schoolplein te lopen. Via via krijgt ze te horen dat haar vriendin ook voor lesbisch is uitgemaakt en dat heel vervelend vindt. Daarom wil ze niets meer met haar te maken hebben. Ze staat er helemaal alleen voor maar ze weet zich er doorheen te slaan.

Na haar eindexamen gaat ze werken en besluit dat niemand ooit nog hoeft te weten dat haar moeder met een vrouw

samenleeft. Vriendjes neemt ze niet mee naar huis, verjaardagen viert ze in de kroeg. Een van haar kroegvrienden is Moncef, een verlegen en rustige jongen met wie ze goed kan praten. Ze wil zo graag 'normaal' zijn dat ze vriendschappen met meisjes uit de weg gaat. Ze is bang dat ze weer als lesbisch te boek wordt gesteld. Moncef is een goede vriend en langzaam maar zeker wordt hun relatie serieuzer.

'Wanneer stel je me voor aan je ouders?'

Ze kennen elkaar nu al meer dan een jaar en ze is al een paar keer bij de vader van Moncef op bezoek geweest. Een keer bij zijn moeder maar dat was niet zo'n succes. Ze had het idee dat ze ondervraagd werd alsof ze een crimineel was.

'Het is niet zo leuk bij mijn ouders, dat komt wel een keer.'

Op die manier probeert ze de boot af te houden. Als Moncef merkt wie haar ouders zijn, zal hij het zeker uitmaken. Moncef heeft niets door en denkt dat ze geen aardige ouders heeft. Hij dringt niet aan om haar niet in verlegenheid te brengen.

Ze gaan samenwonen en Moncef vindt dat het nu tijd wordt om de vader en moeder van Julia te ontmoeten.

'Ik realiseer me dat ze niet zo aardig zijn, maar dat is mijn moeder ook niet voor jou. Ik wil ze graag leren kennen. Straks gaan we trouwen zonder dat ik kennisgemaakt heb. Dat kan niet.'

Hij wordt steeds nieuwsgieriger en besluit om zonder Julia er iets van te vertellen een keer langs te gaan. Hij weet waar ze wonen en belt, zonder van te voren op te bellen, aan. Een vrouw doet open.

'Hallo, u bent de moeder van Julia natuurlijk.'

'Nee ik ben niet haar moeder maar de partner van haar moeder.'

Op dat moment verschijnt er een andere vrouw in de gang die sprekend op Julia lijkt.

'Ik ben Julia's moeder, maar wie ben jij?'

Moncef is met stomheid geslagen. Nu begrijpt hij waarom ze de boot afhield en hij niet op bezoek mocht.

'Ik ben Moncef, de verloofde van uw dochter. Ik wilde kennismaken met haar ouders en daarom ben ik hier.'

'Weet Julia dat je hier bent? Ze loopt er niet graag mee te koop dat wij als lesbisch stel samenwonen.'

‘Julia heeft me niets verteld en ze weet niet dat ik hier ben. Mag ik haar bellen en zeggen dat ze zich voor niets zorgen heeft gemaakt.’

Hij belt naar Julia’s werk en ze schrikt als hij haar meedeelt waar hij is. De spanning verdwijnt als ze van Moncef hoort hoe leuk hij het vindt om haar moeder te ontmoeten die zo veel op haar lijkt. De partner van haar moeder is een leuk mens, een prima stel. Ze heeft zich dus voor niets zorgen gemaakt. ’s Avonds gaan ze met z’n vieren uit eten en zoals Moncef al verwachtte klikt het. Ze hebben heel wat gemeenschappelijke gespreksonderwerpen en als ze laat in de avond naar huis gaan is de tijd voorbij gevlogen. Julia vertelt haar moeder dat ze al een hele tijd samenwoont en zoals verwacht reageert haar moeder daar positief op.’

‘Heel goed om eerst te zien hoe het gaat voordat je gaat trouwen. Dat kon vroeger niet maar het had mij veel verdriet bespaard.’

De jaren erna wordt de relatie die Julia en Moncef hebben alleen maar sterker en ze besluiten om te gaan trouwen. Over kinderen krijgen hebben ze het nooit. De bruiloft wordt in kleine kring gevierd. Alleen haar moeders, de vader van Moncef, zijn nieuwe vrouw en twee vrienden zijn bij de ceremonie aanwezig. Zijn moeder wil niet in eenzelfde ruimte zitten met de vrouw van zijn vader en stuurt een cadeau, een zilveren messenset. Tijdens het etentje na afloop maken ze daar grapjes over maar ze merkt dat Moncef het jammer vindt dat zijn moeder er niet bij is. Hij heeft veel met haar meegemaakt en ze hoort bij zo’n belangrijk moment in zijn leven. Hij begrijpt niet dat ze haar trots niet opzij kan zetten als haar enige zoon trouwt.

Na een aantal jaar zegt Julia dat ze graag een kind wil. Moncef reageert bijna agressief op haar voorstel.

‘Ik wil geen kinderen, dat heb ik je al zo vaak gezegd.’

‘We hebben het er nooit over gehad, dit is de eerste keer. Ik wil wel graag kinderen.’

Moncef trekt zijn jas aan en verdwijnt. Julia blijft ontzet achter. Is het zo raar dat ze een kindervens heeft? Ze is al over de 30 en veel vrouwen van haar leeftijd hebben al een of meer kinderen. Als ze te lang wacht is de kans dat er iets mis gaat

veel te groot. Hij zal wel bijtrekken als hij aan het idee gewend is.

Moncef gaat eerst naar hun stamkroeg en drinkt daar een heleboel glazen bier. De barman kijkt hem verbaasd aan, meestal zijn ze met z'n tweeën en is hij matig.

'Is er iets, anders drink je nooit zoveel in zo'n korte tijd.'

'Voor dat hij het weet vertelt Moncef dat hij ruzie heeft met Julia over het krijgen van kinderen. Al die jaren heeft hij iets heel belangrijks voor haar verzwegen. Door de grote strijd tussen zijn ouders heeft hij al lang geleden besloten dat hij geen kinderen wil omdat hij geen enkel kind wil aandoen wat hij meegemaakt heeft.

Hij is op z'n twintigste naar de dokter gegaan met de vraag of hij gesteriliseerd kon worden. De dokter wil hem eerst geen verwijsbriefje sturen, hij is veel te jong. Hij heeft echt moeten praten als Brugman voordat hij, na drie gesprekken eindelijk een verwijsbrief voor de uroloog krijgt. Ook in het ziekenhuis proberen ze hem van zijn idee af te brengen.

'Je bent nog zo jong, je kunt daar niet over oordelen,' is het argument van de specialist.

'Ik doe het niet, het is onverantwoord om iemand van twintig jaar te steriliseren.'

Het academisch ziekenhuis is iets minder principieel en nadat hij een gesprek heeft gehad met een psycholoog wordt de operatie alsnog uitgevoerd.

Hij voelt zich bevrijd als hij met pijnlijke ballen het ziekenhuis verlaat. Nu kan hij nooit iemand de pijn aan doen die zijn ouders hem hebben aangedaan.

Hij heeft het nooit aan Julia verteld omdat hij het niet durfde. Hij is bang dat de waarheid het eind van hun relatie zal betekenen en die angst dreigt nu uit te komen. Ze wil kinderen en die kan hij haar nooit meer geven.

Gelukkig is het rustig in hun café. De barman neemt alle tijd om naar zijn verhaal te luisteren en geeft hem ondertussen een sterke kop koffie.

'Ik denk dat je er niet onderuit kunt om het Julia te vertellen. Daar heeft ze recht op.'

‘Dat weet ik en ik voel me zo schuldig dat ik haar al die jaren bedrogen heb. Zo voelt het.’

‘Misschien moet je met de moeder van Julia overleggen, dat lijkt me een reëel mens.’

Dat is inderdaad een goed idee en hij gaat naar zijn schoonmoeders toe.

‘Zo, eerst een huilende Julia en nu jij. Vertel me maar eens waar jullie mee bezig zijn. Zo erg is het niet om kinderen te willen.’

Als hij de woonkamer inloopt ziet hij Julia op de bank zitten met rode betraande ogen. Hij voelt zich schuldig en rent bijna naar haar toe om haar te troosten.

‘Het spijt me zo dat ik je verdriet moet doen. Ik kan geen kinderen maken, ik ben onvruchtbaar.’

Julia staart hem sprakeloos aan.

‘Waarom heb je dat nooit gezegd. Daarom ben je kinderen altijd uit de weg gegaan. Ik had het kunnen weten. Je hebt me belazerd.’

De moeder van Julia komt tussenbeide.

‘Hij kan er niets aan doen dat hij onvruchtbaar is, dat kun je hem niet kwalijk nemen. Hij had het wel moeten vertellen maar ...’

‘Ik kan er wel iets aan doen, ik heb me laten steriliseren.’

Het moet nu uit zijn met leugens en halve waarheden. Hij moet nu de confrontatie met Julia aangaan anders kan hij het nooit vertellen. Het was gemakkelijk geweest om zich nu achter een leugen te verstoppen en te vertellen dat hij om een andere reden geen kinderen kan verwekken.

Hij ziet dat Julia met grote verbazing naar hem kijkt. Ze wil weten wanneer hij zich heeft laten helpen, of hij haar toen al kende. Hij vertelt dat het voor die tijd was en dat hij zich ontzettend schaamt dat hij de discussie al die jaren uit de weg is gegaan. Hij heeft er spijt van dat hij niets gezegd heeft maar hij heeft nooit spijt gehad van zijn beslissing destijds.

Gearmd lopen ze samen naar huis, overstuur en verdrietig.

‘Ik wil zo graag kinderen en nu is dat onmogelijk samen met jou. Ik kan proberen om via iemand anders bevrucht te worden.’

De schrik slaat hem om zijn hart. Dat nooit, dan moet hij voor een kind zorgen dat niet eens van hem is.

‘Ik kan natuurlijk proberen om de sterilisatie ongedaan te laten maken. Daar hoor je vaak goede resultaten over.’

Julia kijkt met schitterende ogen naar hem.

‘Zou je dat willen doen? Dan kan alles gewoon gaan zoals we willen en krijgen we toch samen kinderen.’

Zoals we willen, denkt hij cynisch. Voor mij hoeft het niet.

Hij maakt een afspraak en de hersteloperatie wordt zonder complicaties uitgevoerd. De dokter wijst hem er op dat hij geen enkele garantie kan geven dat zijn zaad weer vruchtbaar is.

Pas na een paar maanden kan daar uitsluitsel over gegeven worden.

Julia lijkt seksueel onverzadigbaar, vooral in haar vruchtbare periode moet hij soms drie keer per nacht met haar vrijen. Hij vindt er niks meer aan, voelt zich een soort zaaddonor.

‘Hou je eigenlijk nog wel van me of wil je alleen een kind van me?’

‘Natuurlijk hou ik van je maar op dit moment is het zwanger worden mijn hoogste prioriteit. Sorry als ik daar wat te veel de nadruk op leg.’

Na drie maanden is ze nog steeds niet zwanger en ze dwingt hem om een afspraak te maken om zijn zaad te laten controleren. Hij stelt het keer op keer uit totdat zij na een half jaar naast hem gaat zitten bij de telefoon en eist dat hij zich laat controleren. Als hij naar het ziekenhuis gaat om de uitslag te horen weet hij in zijn hart dat het fout zit. Dat blijkt te kloppen, hij is en blijft onvruchtbaar. Hij vindt het vreselijk moeilijk om het aan Julia te vertellen maar hij heeft geen keus.

Na het bericht vertrekt ze met een koffer naar haar moeder, ze wil even wat afstand. Moncef weet dat het afgelopen is. Ze proberen samen in relatietherapie te gaan maar Julia vertrouwt hem niet meer en hij voelt zich gedwongen tot dingen die hij niet wil. Na drie maanden besluiten ze om te scheiden. Zonder veel ruzie om de spullen gaan ze uit elkaar.

In het begin voelt Moncef zich opgelucht omdat de zware beschuldigingen en zijn gevoel van onmacht nu verdwenen zijn. Hij is in het huis gebleven omdat zijn financiële aandeel daarin veel groter was, maar hij voelt zich alleen. Zijn gevoel uit de kinderjaren komt weer terug, hij wil spelen met zijn vader

van wie hij houdt maar dat is onmogelijk. Hij wil houden van zijn moeder maar hij is volkomen van haar vervreemd. Hij heeft geen contact meer met Julia, dat hoofdstuk heeft hij helemaal afgesloten met veel pijn en verdriet. Hij is steeds vaker ziek. In ieder geval zit hij zeker een keer per maand bij zijn huisarts met klachten die uiteindelijk minder dramatisch zijn dan ze in eerste instantie leken. Bij het minste pijntje denkt hij aan kanker, tumoren en andere vreselijke ziektes. Nadat hij drie keer is onderzocht op darmkanker ziet de specialist een afwijkend iets op de foto en besluit hij om verder onderzoek te doen. Het is kwaadaardig en Moncef neemt het besluit om zich niet te laten behandelen, al zeggen de artsen dat het een soort kanker is met een grote kans op genezing. Een jaar later vinden de burens hem dood op de vloer van de keuken. Het blijkt dat hij al twee weken dood was toen ze hem vonden.

Julia heeft het moeilijk met de scheiding. Ze realiseert zich dat er vele jaren voorbij zijn gegaan waarin ze kinderen had kunnen krijgen en dat de tijd nu dringt. Ze is nog steeds boos op Moncef en de manier waarop hij zijn grote geheim voor haar verzwegen heeft. Ze moet weer denken aan haar moeder toen ze nog klein was.

'Alle mannen zijn klootzakken.'

Ze gaat een paar keer met wildvreemde mannen naar bed omdat ze denkt dat dat eventueel een mooi of intelligent kind kan opleveren. Ze zegt steeds dat ze de pil slikt maar ze is van plan om alleen een kind op te voeden, net als haar moeder gedaan heeft. Dat is toch prima gegaan. Een van de mannen die ze mee naar huis neemt bezorgt haar een geslachtsziekte en ze beseft dat veilig vrijen ook voor haar van belang is. Uiteindelijk ontmoet ze een homostel met kinderwens die een soort draagmoeder zoeken. Alle rechten en plichten worden van tevoren goed uitgezocht en schriftelijk vastgelegd. Daarna volgen maandelijkse sessies waarbij zij het zaad inspuit dat een van de jongens levert. Zonder resultaat. Na een jaar stoppen ze ermee nadat ze zichzelf heeft laten onderzoeken en ze te horen krijgt dat de kans op een kind nihil is.

In een vrouwenpraatgroep ontmoet ze gelijkgestemden, allemaal vrouwen die afgeknapt zijn op mannen om zeer

uiteenlopende redenen. Ze vindt het fijn om met hen van gedachten te wisselen en te praten over haar ervaringen. Als ze hoort waar sommige andere vrouwen mee te maken hebben gehad weet ze dat Moncef zo slecht nog niet was. Alleen heeft hij over een heel belangrijk punt gezwegen. Een vrouw is in haar relatie voortdurend lichamelijk en geestelijk mishandeld. Ze vertelt dat haar moeder gestorven is na een agressieve aanval door haar vader en nu is het haarzelf overkomen. De eerste keer dat ze blijft slapen maakt Julia een bed voor haar op in de woonkamer. 's Nachts gaat haar slaapkamerdeur open en komt de vrouw zachtjes binnen. 'Mag ik bij jou in bed liggen. Ik voel me zo alleen en verdrietig.' Julia schuift een eindje op en voor ze er erg in hebben zijn ze elkaar aan het knuffelen. Ze vindt het heerlijk en ze vallen pas tegen de ochtend in slaap. Gelukkig is Moncef dood, ze is ondanks alles bang voor zijn commentaar. Het is haar leven.

Henri en Caith

Henri studeert hard en haalt binnen de gewenste tijd zijn bul op de universiteit. Als psycholoog heeft hij de banen voor het uitzoeken en hij begint bij een groepspraktijk waar veel aandacht is voor experimenten op alle gebieden. Hij specialiseert zich in relatietherapieën en wordt een beroemdheid op dat gebied. In binnen- en buitenland wordt hij gevraagd voor congressen en lezingen. Het worden er zoveel dat de therapieën langzaam maar zeker naar de achtergrond verdwijnen. Als hij zich realiseert dat hij de afgelopen maand geen echtpaar gezien heeft maar alleen collega's, besluit hij het roer om te gooien. Hij gaat weg bij het collectief en begint voor zichzelf.

Hij gaat maar weinig naar zijn ouderlijk huis, meestal omdat het moet, soms omdat er ergens in zijn achterhoofd een stem roept. Meestal klopt hij onverwachts bij hen aan de deur en hij is steeds weer verbaasd als blijkt dat zijn moeder op hem gerekend heeft. Ze heeft een extra gebakje en een extra stukje vlees omdat ze wist dat hij zou komen. Hij vindt dat wel leuk maar ook bizar en hij vraagt haar nooit waar ze dat vandaan haalt. Als zijn moeder ernstig ziek wordt, weet hij dat ze weer beter wordt. Hij vertelt zijn vader dat hij zich niet ongerust hoeft te maken, ze zal weer opkrabbelen. Zijn vader begrijpt er niets van maar na twee maanden is zijn vrouw weer de oude..

Hij is altijd iemand geweest die veel reist, leest en cursussen volgt. Hij staat open voor alles. Tijdens een reis door Zuid-Amerika wordt hij getroffen door de wijsheid van de indianen. Ze nodigen hem uit voor een zweethutritueel en in de hitte van de hut voelt hij zijn hart opengaan voor iets totaal nieuws. Iets wat altijd onder de oppervlakte verstopt is geweest maar nu eindelijk naar buiten mag komen. In de maanden erna leest hij alles wat hij te pakken kan krijgen over sjamanisme. Hij schrijft zich in voor een cursus Reiki en vult zijn psychologische praktijk aan met allerlei alternatieve behandelingsmethodes. Zijn patiënten dragen hem op handen. Hij wil meer weten en begint een cursus aura reading. Het is zwaar naast zijn drukke baan, maar hij heeft in de cursusweekenden het gevoel dat hij

leeft. Steeds vaker 'ziet' hij dingen en voorvoelt hij zaken die gaan gebeuren.

Caith studeert hard en consciëntieus. Ze wil niets met kunst te maken hebben maar ze wil iets tastbaars doen. Uiteindelijk heeft ze gekozen voor fysiotherapie. Je werkt met je handen en je hoofd en je helpt mensen. Haar ouders begrijpen niet waar ze zo'n dochter aan te danken hebben. Sinds ze uit huis is gegaan gaat het bergafwaarts met hen. Haar vader heeft al op jonge leeftijd een eerste kleine hersenbloeding. De arts waarschuwt hem dat hij moet stoppen met drinken maar daar trekt hij zich niets van aan. Haar moeder helpt hem niet om minder te drinken, in tegendeel, ze trekt gauw een nieuwe fles open als de bodem in zicht is. Caith moet vaak terugdenken aan de zorgeloze chaos in haar jeugd. Aan de ene kant mist ze het maar ze weet dat het haar ondergang is als ze die kant op gaat.

'Je lijkt je oma wel', heeft haar moeder wel eens gezegd, 'Dat was ook zo'n brave Hendrik met wie je niets leuks mee kon doen.'

Ze heeft haar oma maar kort gekend en jammer genoeg nooit de kans gehad om uitgebreid met haar te praten over haar moeder. Waarschijnlijk had oma er toch weinig over gezegd.

Als ze haar opleiding heeft afgerond begint ze een eigen praktijk. Ze is goed met mensen en het zijn vooral ouders met kinderen die bij haar komen als er fysieke problemen zijn. Als de praktijk een paar jaar draait en de grote hypotheekschuld wat overzichtelijker wordt, besluit ze om zich bij te scholen. Ze schrijft zich in voor een cursus aura reading omdat dat een spirituele kant van haar vak is waar ze weinig van weet.

Op het tweede cursusweekend zitten Henri en Caith tijdens een oefening tegenover elkaar. Ze hebben elkaars handen vast en kijken elkaar in de ogen. Henri voelt het zweet over zijn rug lopen en de ogen van Caith vullen zich met tranen.

'Wat gebeurt er, wat is dit?'

Henri staat abrupt op en verlaat de zaal. Caith blijft als versteend zitten. Ze kan niet bewegen en ziet alleen wat ze in Henri's ogen gezien heeft. Een onpeilbare diepte, warmte en

een gevoel dat ze niet kan thuisbrengen. De docent komt naar haar toe.

‘Wat is er, waar is Henri naar toe?’

‘Ik weet het niet, hij ging opeens weg.’

Ze kan niet aan de vrouw vertellen wat hen zojuist overkomen is, dat is hun geheim.

Even later komt de docent haar vertellen dat ze een andere oefenpartner moet zoeken want dat Henri vertrokken is. Het voelt alsof ze afgewezen is maar als hij haar 's avonds opbelt en probeert uit te leggen wat er aan de hand is, beseft ze dat ze iets unieks hebben meegemaakt.

‘Ik zag dat ik je al heel lang kende, dat je voor mij bestemd bent en ik voor jou. Daar ben ik zo van geschrokken, het was zo'n diepe ervaring die ik eerst alleen moest verwerken. Sorry dat ik je zo heb achtergelaten.’

Ze weet op dat moment dat ze haar levenspartner gevonden heeft.

Ze zijn zo gelukkig samen dat ze er soms bang van wordt. In het begin houden ze ieder hun eigen woonruimte om elkaar de ruimte te geven. Als Caith een zware griep te pakken heeft trekt Henri bij haar in om haar te verzorgen en daarna gaat hij niet meer weg. Zonder een woord gaan ze samenwonen en delen ze alles wat ze hebben. Gelukkig zijn ze allebei vegetarisch, anders zou dat lastig zijn. De enige donkere wolk die Caith ervaart is de angst dat dit niet zo kan blijven duren. Zo'n geluk is toch niet normaal.

Wat zal er gebeuren als Henri iets overkomt. Hij heeft diezelfde angst als Caith een paar uur weg gaat. Toch weten ze dat ze elkaar los moeten laten zodat ze ieder hun eigen pad kunnen volgen. Twee paden die vlak naast elkaar lopen en waar ze allebei van moeten genieten. Soms probeert ze Henri over te halen om samen een praktijk op te gaan zetten, maar dat wijst hij resoluut af.

‘Nu inspireren we elkaar, straks irriteren we elkaar als we te dicht op elkaar zitten. Ik heb mijn vrijheid nodig.’

Caith schrikt ervan. Vrijheid associeert ze met vrije liefde en ongelimiteerd drinken maar ze realiseert zich dat vrijheid voor Henri iets anders is.

Hun leven kabbelt voort en ze werken hard. Als Henri's moeder overlijdt trekt hij zich een maand terug bij een sjamaan die een huis heeft in Duitsland. Hij werkt er, timmert en probeert het verlies van zijn moeder een plek te geven. Hij beseft nu pas hoeveel hij van haar geleerd heeft en hoe dicht hij bij haar staat. Hij voorvoelt wanneer Caith gaat bellen en beseft dat zijn moeder deze gave ook had. Ze wist wanneer hij zou komen en ze wist als het niet goed met hem ging. Regelmatig nam ze de trein om hem op te zoeken, net op een moment dat hij treurig was of ontmoedigd omdat het leven hem zwaar viel. Hij heeft zo'n spijt dat hij er nooit met haar over gepraat heeft. Tijdens zijn verblijf in Duitsland voelt hij soms dat zijn moeder naast hem staat en raad geeft. Een gesprek met de sjamaan leert hem dat hij open moet staan voor haar aanwezigheid en de dag erna ervaart hij lijfelijk dat ze er is. Het is voor hem zo verwarrend dat hij het huis uitvlucht en een lange wandeling maakt door een ruig bos in de buurt. Hij verdwaalt en is gedwongen om 's nachts in het bos te overnachten. Hij weet niet meer welke kant hij op moet. Hij heeft niets bij zich, zelfs geen water. Van takken en bladeren maakt hij een provisorisch onderkomen en als de zon is ondergegaan valt hij in een diepe slaap. Hij wordt wakker door het prachtige gefluit van twee merels die met elkaar praten. Hij ontdekt dat hij vlak bij een beekje ligt en hij was zich met het koude water. In het bos vindt hij bessen en bramen, maar bovenal vindt hij rust. Hij merkt dat de honger hem weinig doet en dat zijn eenzaamheid hem dichterbij zijn moeder brengt. Hij kijkt naar de zon en voelt de warmte. Hij kijkt naar de bladeren die zachtjes bewegen en ontdekt een nest van een eekhoorn die voortdurend boven zijn hoofd heen en weer springt. Een ongekende rust daalt op hem neer en hij besluit langer in het bos te blijven. Hij realiseert zich niet dat er mensen ongerust zullen zijn over zijn verdwijning.

In het huis is er paniek nadat hij 's avonds niet bij het eten aanwezig is. Caith wordt na een dag opgebeld en besluit meteen naar Duitsland af te reizen. Ze voelt zich schuldig dat ze niet eerder naar hem toe is gegaan om hem te helpen, ook al weet ze dat hij haar hulp zou afwijzen. Hij wil het verdriet over zijn moeder alleen verwerken en een plek geven.

‘Waar kan hij zijn? Was hij erg depressief toen hij vertrok?’

De sjamaan vertelt haar over hun laatste gesprek.

‘Hij was verdrietig maar ik geloof niet dat hij geen hoop had. Hij had alle vertrouwen dat alles weer goed zou komen. Eigenlijk heb ik het idee dat hij op het punt stond om weer naar je toe te komen.’

Op datzelfde moment gaat de telefoon en vertelt de politie hen dat er een man in het bos gevonden is die weigert zijn naam te zeggen. Wild kamperen is verboden en ze hebben hem meegenomen naar het politiebureau. Daar heeft hij onder dwang verteld waar hij op dat moment woont. Ze kunnen hem komen halen, liefst zo snel mogelijk, nadat de boete betaald is. Als Caith hem ziet schrikt ze van zijn ongewassen gezicht en woeste haren, maar als ze in zijn ogen kijkt ziet ze dat het goed is. Hij heeft een rustige blik, ondanks de verstoring van zijn rust in het bos. Op de terugweg vertelt hij over zijn ervaringen, de rust, het beekje, de concerten van de merels en de eekhoortjes die hem gezelschap hielden. Hij vertelt niet dat zijn moeder bij hem is geweest en dat hij een lang gesprek met haar heeft gevoerd. Hij is bang dat zelfs Caith zal denken dat hij een beetje gek aan het worden is.

Ze blijven samen een week bij de sjamaan. Henri om aan te sterken van de vier dagen in het bos zonder eten en om te genezen van de diaree waar hij last van heeft.

‘Waarschijnlijk zitten er toch bacteriën in het beekje. Na een dag kon ik de verleiding niet weerstaan en heb ik het water gedronken. Of het komt omdat ik de bessen niet gewassen heb.’

Caith lacht.

‘Hoe vaak moet ik het nog zeggen dat je nooit ongewassen fruit mag eten, zelfs niet biologisch.’

Er is een sauna bij het huis waar ze gebruik van maken, soms twee keer per dag. Ze genieten van elkaar en ‘s avonds voeren ze intieme gesprekken met z’n drieën. Als het weekend wordt nemen ze met een gevoel van spijt afscheid en vertrekken naar huis.

‘Het leven wordt nooit meer als vroeger.’

Henri is blij als hij weer in zijn vertrouwde bed ligt.

‘Ik kan nooit meer van je houden dan ik nu doe.’
‘Dat hoeft ook niet, zo is het goed genoeg.’
Ze kussen elkaar en genieten van elkaars lichaam. Zonder dat ze er over gesproken hebben weten ze dat het tijd is om aan kinderen te denken. Ze zijn er aan toe. Als Caith bij de dokter is geweest omdat ze vermoedt dat het zover is, weet Henri al dat ze zwanger is. Niet omdat ze grotere borsten heeft gekregen, want aan haar lichaam is nog niets te zien. Hij weet het omdat hij het weet en heeft een mooie ring voor Caith gekocht.
‘Hoe kun je daar zo zeker van zijn? Ik wist het zelf niet eens en had echt de bevestiging van de arts nodig?’
‘Ik voelde die nacht dat het gebeurde, net alsof er een soort verbinding tussen ons tweeën gemaakt werd. Een verbinding die veel verder ging dan het vrijen.’
‘Wat voelde je dan precies?’
‘Net alsof er een elektrische schok door me heenging en op hetzelfde moment kreeg ik een soort visioen van een prachtige vrouw met rode haren, een soort Noorse godin. Het zal me niets verbazen als onze dochter rood haar heeft.’
‘Weet je dan ook al dat we een dochter krijgen?’
‘Ik weet het zeker, we krijgen een dochter en we noemen haar Merel.’
‘Mag ik nog iets zeggen of heb ik niets in te brengen.’
Ze zegt het lachend want ze vindt Merel een prachtige naam als het inderdaad een dochter wordt.

Henri krijgt gelijk. Na een heerlijke zwangerschap bevalt Caith van een lief, klein, roodharig meisje dat de naam Merel krijgt. Ze is rustig en lijkt meteen haar plekje op de wereld veroverd te hebben.

‘Een oude ziel,’ zegt de sjamaan die op kraamvisite komt. Hij brengt een prachtige schelp voor haar mee, gevuld met wierook en mirre.

‘Een koningskind, jammer genoeg heb ik te weinig geld om goud voor haar mee te brengen.’

Iedereen is verrukt van Merel en haar stille, warme aanwezigheid. Henri vergelijkt haar met de zon die opkomt met haar rode haren en warme gloed. Ze zijn zo blij met haar dat ze allebei bang zijn dat hun geluk te groot is, dat het mis moet gaan.

Gelukkig komt de moeder van Henri langs in zijn dromen om hem te waarschuwen dat ze hun angst moeten laten gaan. 'Dit kind is geboren om oud te worden. Je kunt beter op Caith letten, die heeft meer aandacht nodig.'

Als Merel vijf jaar is blijkt dat ze, behalve intelligent ook heel muzikaal is. Ze zingt de hele dag en kan een liedje of muziekstuk dat ze een keer gehoord heeft uit haar hoofd nazingen. Ze besluiten haar al jong op muziekles te doen zodat ze noten kan lezen. Als ze ouder is kan ze kiezen welk instrument ze wil gaan bespelen of dat ze door wil gaan met zingen. Een jaar later zegt de muziekleraar dat het jammer is dat ze haar niet op pianoles doet. Ze is een natuurtalent zoals hij ze maar weinig ziet. Ze kopen een studiepiano en vanaf die dag is hun huis gevuld met pianomuziek, aangevuld met zang. Op school heeft ze veel vriendinnen en vriendjes en vreemd genoeg wordt ze niet geplaagd met haar rode haar. Daar is Caith in het begin benauwd voor geweest. In de klas heeft ze het hoogste woord en de hoogste cijfers zonder dat iemand het haar misgunt. Ze staat klaar voor iedereen en kiest met name de kinderen die minder populair zijn voor haar verjaardagsfeestje.

'Die anderen worden overal al gevraagd, dus daarom kies ik hen niet op mijn partijtje.'

Regelmatig moet Henri haar 's avonds troosten omdat er iemand in de klas of op school is die verdriet heeft en dat vindt ze erg. Naar het journaal kijken ze niet meer als Merel nog wakker is want oorlogsbeelden maken haar onrustig en bang. Ze heeft een keer per ongeluk een oproep van de politie gezien omdat er een meisje vermist was.

'Dat meisje is dood, jullie zijn te laat,' heeft ze toen geroepen. Drie dagen later werd het lichaam van het meisje gevonden. Henri is daar erg van geschrokken maar beseft dat Merel op hem lijkt en besluit daar open met haar over te zijn als de tijd daar is.

Helaas is dat moment er eerder dan hij ooit had gewild want een jaar erna vindt hij Caith 's morgens dood naast zich. Ze heeft een hartstilstand gehad en is in haar slaap overleden. Henri voelt zich enorm schuldig omdat hij de laatste maanden

veel te veel met zichzelf bezig is geweest en allerlei signalen van Caith genegeerd heeft. Hij die zo goed weet wat er in anderen omgaat heeft niet goed gekeken en geluisterd naar degene die hem het liefst is. Merel troost hem waar ze kan maar ze vergeet dat ze zelf ook een groot verlies heeft geleden. Haar moeder waar ze altijd terecht kon voor een warme aai over haar bol en een bemoedigend woord is er niet meer.

De begrafenis is prachtig en sfeervol. Caith heeft tijdens haar leven beschreven hoe ze haar afscheid wil hebben. Ze wordt gecremeerd en er wordt veel muziek gemaakt. Ook Merel zingt een stuk. Ze vindt het moeilijk en is bang dat ze tijdens het zingen in tranen zal uitbarsten maar gelukkig gaat het goed. Iedereen is zeer onder de indruk dat een klein meisje van 10 jaar zoveel emotie in haar stem kan leggen.

De stilte en de pijn in de jaren na het overlijden van Caith worden alleen verzacht door het feit dat vader en dochter het goed met elkaar kunnen vinden. Henri en Merel lijken zoveel op elkaar dat ze geen moment zonder gesprekstof zitten. Een nieuw boek, interessante film of Tv-programma, alles wordt uitgebreid besproken. Ook emotionele gesprekken gaan ze niet uit de weg. Als Merel wat ouder is ervaart ze voor het eerst de kracht van Henri. Ze is gestrest omdat het op school soms moeizaam gaat. Henri neemt haar hoofd tussen zijn handen en ze voelt de spanning verdwijnen.

‘Kan ik dat ook leren?’

‘Volgens mij kun je het al, alleen moet het nog gekanaliseerd worden. Ik denk dat je er nog veel verder in komt dan ik omdat je al zo vroeg ermee begint.’

Henri is trots op zijn zelfstandige gevoelige dochter die de moeilijkheden niet uit de weg gaat.

‘Wat zou mama hier van vinden? Kon zij ook mensen op deze manier genezen?’

‘Je moeder was een bijzondere vrouw die zich altijd een beetje op de achtergrond hield. Ze vond het mooi dat ik zo’n gave had en ik heb haar gezegd dat iedereen die ervoor open staat het kan. Daar was ze het niet mee eens.’

Merel is blij dat haar moeder accepteerde dat haar vader met alternatieve zaken bezig is. Het maakt het voor haar gemakkelijker om allerlei cursussen te gaan volgen. Al is ze meestal de jongste van de groep, bij veel opleidingen wordt ze als voorbeeld gesteld. Ze heeft kwaliteiten die je niet kunt aanleren maar die je hebt. Ze is heldervoelend en helderziend, een combinatie die niet vaak voorkomt. Het lastige is dat ze door die eigenschappen zoveel binnenkrijgt dat ze er doodmoe van wordt. Ze heeft soms het gevoel dat haar hoofd uit elkaar barst. Gelukkig is Henri er dan om de boel wat te kalmeren. Ze gaan niet vaak uit, af en toe komt er iemand eten of gaan ze naar het theater of het concertgebouw. Merel lijkt geen andere mensen nodig te hebben maar haar vader vindt dat ze ook met leeftijdgenoten om moet gaan. Als ze 16 jaar is schrijft hij haar in voor dansles. Goed kunnen dansen leer je als je jong bent en je kunt er je hele leven plezier van hebben. In eerste instantie verzet Merel zich. 'Moet ik me door een stel puberjongens op mijn tenen laten trappen,' zegt ze als ze van de eerste les thuiskomt. 'Die jongens stinken naar vreselijke aftershave, hebben puisten en er is geen stom woord mee te wisselen. De meisjes zijn er alleen maar mee bezig hoe de jongens hen vinden. Alsjeblieft papa, stop hier mee.' Henri vindt dat ze de lescyclus moet afmaken en met grote tegenzin vertrekt ze iedere week. Ondanks het feit dat ze zich op geen enkele manier aantrekkelijk maakt - ze heeft geen make-up, gaat niet naar de kapper en draagt altijd een spijkerbroek - blijft ze nooit als muurbloempje over. De andere meisjes mijden haar, ze is te anders.

Ze danst met een jongen die haar heel vaak ten dans vraagt, een wat slungelig type. Als ze met hem danst voelt ze de spanning van hem via de hand op haar rug naar binnen komen. 'Gaat het wel goed met je, je bent zo zenuwachtig.' De jongen schudt nerveus zijn hoofd terwijl zijn ogen nat worden. 'Kom, we gaan even naar buiten om te praten. Dan kun je me zeggen wat er aan de hand is.' Ze verlaten de danszaal en buiten barst de jongen in huilen uit.

‘Mijn ouders gaan scheiden en ik ben bang dat het mijn schuld is omdat ik zo lastig ben.’

‘Natuurlijk is dat jouw schuld niet, misschien dat jouw gedrag de druppel is maar als alle ouders van pubers hun huwelijk van het gedrag van hun kinderen moesten laten afhangen, bleef er bijna geen huwelijk in stand.’

‘Hoe weet je dat allemaal en hoe wist je dat ik me zo voelde?’

‘Noem het maar intuïtie, daar heb ik nu eenmaal last van.’

Ze gaan weer terug en dansen de hele avond met elkaar. Ze voelt geen verliefdheid maar wel een verbondenheid. Ze wil graag dat het goed met hem gaat terwijl hij niets liever wil dan haar vriend zijn. Ze houdt hem op een afstand.

‘Ik wil alleen maar vrienden zijn, niets meer. Als dat niet genoeg is voor je zullen we er een eind aan moeten maken.’

Dat is wel het laatste dat hij wil dus hij accepteert haar voorwaarden: een kusje op de wang bij het afscheid maar verder niets.

Als ze eindexamen gedaan hebben krijgt ze een lange brief van hem. Hij zal nooit vergeten hoe ze hem geholpen heeft en hoe lief ze is. Hij heeft al die tijd op haar gewacht maar nu is er iemand anders op wie hij verliefd is geworden. Ze ervaart het als een opluchting en voelt zich bevrijd. Nu kan ze gaan studeren zonder dat ze zich bezorgd hoeft te voelen over hem.

Jacques en Mieke

Een klein hoopje ligt ingedoken in een hoekje van het bedje, samen met nog drie meisjes. Ze slaapt bijna de hele dag, behalve als ze de fles krijgt, 's morgens heel vroeg en rond het middaguur. Ze houdt de fles zelf vast en moet soms vechten om ervoor te zorgen dat hij niet afgepakt wordt door de andere meisjes. Ze is de kleinste in het bedje, anderhalf jaar, maar als je haar ziet schat je haar jonger. Ze is mager en haar grote donkere ogen kijken angstig de wereld in. Ze vertrouwt niemand lijkt het wel, ook niet de verzorgster die haar een keer per dag komt verschonen.

Ze schrikt als ze uit bed wordt getild en in het felle lamplicht wordt gehouden.

'Dit is een kleintje maar wel heel sterk. We hebben haar in een kelder gevonden waar ze waarschijnlijk enkele dagen gelegen heeft. Behalve uitdrogingsverschijnselen is ze er snel weer bovenop gekomen.'

Ze wordt overgenomen door een paar andere handen die veel zachter zijn en voorzichtig over haar hoofd strelen.

'Wat een mooie ogen maar wat is ze mager. Krijgen de kinderen hier wel genoeg te eten?'

'We doen wat we kunnen maar er is nooit genoeg voor alle weeskinderen die door de oorlog hier bij ons afgeleverd worden.'

In gebrekkig Engels probeert de vrouw haar bezoeker duidelijk te maken dat zij er niets aan kan doen. Beiroet is een en al armoede en met gevaar voor eigen leven verzorgen ze deze arme kinderen.

De vrouw houdt het kleine hoopje voorzichtig vast. 'Hoe heet ze?'

'Hanan hebben we haar genoemd maar verder weten we niets van haar. Er waren geen documenten of andere aanwijzingen over haar identiteit.'

De bezoeker glimlacht naar de man die zich wat afzijdig houdt.

'Wat vind jij ervan, is Hanan vanaf nu onze dochter?'

De man knikt.

'Ze lijkt me gezond en verder zullen we toch moeten zien wat de toekomst ons gaat brengen. Ze heeft het wel verdiend, ze lijkt me een echte vechter.'

De vrouw legt haar voorzichtig terug in het bedje. Hanan kijkt haar met haar grote bange ogen aan en knippert even.

'Ze vindt het een goed idee,' zegt de vrouw, 'Hanan gaat met ons mee als alles geregeld is.'

Mieke is al jaren bezig om zwanger te raken. Eerst dachten ze dat het de spanning van het huwelijk was en de zorg om een goed huis en werk. Daarna hebben allerlei onderzoeken uitgewezen dat haar eileiders verkleefd waren. Na een pijnlijke operatie bleek dat ze niet zwanger kon worden op een natuurlijke manier. Na vier IVF pogingen besloten ze om het erbij te laten en te proberen om een kind te adopteren. Na drie jaar is het nu zo ver en staan ze oog in oog met hun dochter.

Wat is er allemaal in dat jonge leven gebeurd. Welke ellende heeft dat kleine hummeltje meegemaakt en hoe gaat ze dat verwerken. Mieke denkt terug aan haar eigen jeugd; vrolijk en zonder zorgen. Als een vlinder fladderde ze door het leven. Haar kinderloosheid is de eerste grote tegenvaller die ze te verwerken heeft gekregen. Hoe anders ligt dat bij haar man die zich van niets heeft moeten opwerken tot de persoon die hij nu is, totaal geen steun van thuis, geen opleiding maar als veertienjarige al naar de fabriek gestuurd. Alles wat hij nu is heeft hij zelf gedaan, met een klein beetje hulp van haar. Ze heeft hem gesteund om in de avonduren een opleiding te gaan volgen, om een andere baan te zoeken en om naar een psycholoog te gaan om te proberen met zichzelf in het reine te komen. Zijn ouders ziet hij nauwelijks meer, alleen als er echt iets gebeurt in de familie wordt hij gebeld en meestal is dat omdat ze geld nodig hebben. Voorlopig zal er weinig hun kant op gaan want de adoptie heeft een enorm gat in hun spaargeld geslagen.

Terug in het hotel kunnen ze hun geluk niet op, ze besluiten een fles champagne te bestellen om de geboorte van hun dochter te vieren. Een fles champagne lukt niet maar ze proosten met een glas witte wijn op het feit dat ze hun dochter

gevonden hebben in dat kleine, verwaarloosde gebouw aan de rand van de stad. De adoptie loopt niet helemaal vlekkeloos en ze moeten her en der nog geld geven aan ambtenaren om alles officieel rond te krijgen maar na twee weken kunnen ze Hanan op gaan halen.

Als ze bij het weeshuis aankomen ligt het meisje alleen in een schoon wiegje en ze heeft een jurkje aan. Mieke neemt haar in haar armen en geeft haar een kusje. Ze stinkt naar urine maar Mieke is zo gelukkig met haar dat ze niets ruikt. In de taxi kan ze alleen maar vol verwondering naar het meisje kijken dat niet huult maar bang rondkijkt.

‘Waarschijnlijk zit ze voor de eerste keer in een auto’, zegt Jacques, ‘geen wonder dat ze bang is. We zullen heel voorzichtig met haar moeten zijn, niet te snel alles willen doen.’ In het hotel laat ze het bad vollopen en kleedt zich uit. Samen met haar dochter in bad, een wensdroom die ze al heel lang heeft. Ze gaat in bad zitten en haar man kleedt Hanan uit.

Hij schrikt als hij de donkerrode billettjes ziet, schraal en op sommige plekken zelfs bloedend.

‘Ik weet niet of het wel zo'n goed plan is om haar in bad te doen, misschien doet dat wel vreselijk pijn.’

Teleurgesteld droogt ze zich af en met een warm washandje met olie proberen ze haar schoon te maken. Haar haren zitten vol luis en klitten. Ook daar gaan ze heel voorzichtig te werk om alle ongerechtigheid te verwijderen. Hanan geeft geen kik, het lijkt wel een pop waar ze mee bezig zijn. Alleen haar ogen volgen alles wat ze doen. Haar eerste flesje probeert ze af te pakken. Pas als ze merkt dat alles voor haar is staat ze toe dat Mieke haar de fles geeft. In een mum van tijd heeft ze de melk op. Het is speciale melk die ze uit Nederland hebben meegebracht, niet te vet omdat het kindje anders ineens veel te veel binnen krijgt.

‘Ze zou toch al lang gewoon eten moeten krijgen, ze is al anderhalf jaar.’

‘Daar hebben ze geen tijd voor gehad. Het is veel gemakkelijker en sneller om een fles te geven. Als we in Nederland zijn zullen we met een voedingsdeskundige gaan praten wat ze allemaal

mag eten en hoe vaak we haar zullen voeden.' Jacques is zoals altijd heel praktisch.

Als ze na drie uur opnieuw een flesje klaar maken kijkt Hanan verbaasd. Ze likt langs haar lippen en begint weer te drinken alsof ze in weken niets gehad heeft. Ze probeert niet meer de fles te pakken, kennelijk vertrouwt ze dat alles voor haar is. De komende week blijven ze in Beiroet voor de laatste regelingen. Hanan is nog steeds erg in zichzelf gekeerd maar het lijkt alsof ze wat voller in haar gezichtje wordt. Ze is 4 ons aangekomen en als Mieke het flesje laat zien verschijnt er een flauwe glimlach om haar mondje. Haar huid is genezen en als ze voor het eerst samen in bad gaan kijkt Hanan haar echt aan en trekt aan haar haren.

'We hebben contact.' Ze gilt het bijna uit maar daardoor schrikt Hanan zo dat ze gaat huilen.

'Sorry meisje, ik wilde je niet aan het huilen maken maar ik ben zo blij met je reactie. Ik hou van je.'

Ze kust haar terwijl de tranen over haar wangen lopen.

De aankomst in Nederland is feestelijk. Hun ouders, collega's en veel vrienden zijn naar Schiphol gekomen om de jonge ouders en hun dochter te verwelkomen.

'Wat een mooi kind, wat een prachtige ogen, mag ik haar even vasthouden?'

Het flitslicht maakt haar aan het huilen en de Mieke en Jacques besluiten om snel te vertrekken. Thuis wacht de prachtige babykamer, iets te kinderachtig voor Hanan omdat ze dachten dat ze een pasgeboren baby zouden krijgen maar ze is zo klein dat ze nog wel even in het wiegje past.

Hanan groeit goed en lijkt zich echt aan hen te hechten.

'Papa', roept ze als de auto van Jacques voor de deur stopt.

Mama krijgt de hele dag door kusjes van haar en ze houdt constant haar broek vast alsof ze bang is dat ze weggaat. Het overstappen op vast eten is moeilijk gegaan, ze wil alleen maar de fles. Pas nadat de diëtiste heeft aangeraden om alleen vast voedsel voor haar neer te zetten, gaat ze na een dag niets eten toch een hapje proeven. Nu krijgt ze alleen nog 's avonds een flesje, voor het slapen gaan. Ze leert snel en ook lichamelijk

haalt ze haar achterstand in. Het feit dat ze niet kon lopen ligt volgens de huisarts aan het opgesloten liggen in een wiegje met 4 anderen. Ruimte om te bewegen was er nauwelijks. Binnen een paar weken loopt ze als een kievit en niets is meer veilig voor haar. Ze klimt de trap op en is boos als er een hekje voor de trap gemonteerd wordt. Iedereen is weg van haar met haar mooie zwarte haartjes en donkere ogen. Het is een kleine charmeur want ze weet precies wanneer ze moet lachen of een kusje moet geven. Nadat ze in het begin overvoerd is met cadeaus hebben ze besloten dat er voorlopig geen cadeautjes meer mogen komen. Ze liep met uitgestrekte armen naar de deur als er aangebeld werd: 'Doos, doos.'

Een voorbeeldig kind, een voorbeeld voor adoptieouders, alles gaat als een sprookje. Hanan aanbidt haar vader en is vreselijk lief voor haar moeder. Op school haalt ze goede cijfers en iedereen wil vrienden met haar zijn, ze is erg populair. Het lijkt alsof ze een allemansvriend is maar de waarheid is dat ze iedereen wantrouwt. Met geen enkel meisje uit de klas heeft ze een speciale band. Iedere woensdag komt er iemand anders spelen maar ze wordt wel op alle verjaardagen gevraagd, zowel van de meisjes als de jongens uit de klas. Andere ouders complimenteren Mieke dat het zo goed gaat, bij veel adoptiekinderen is dat toch wel anders is. Ze hebben geboft!

Als ze tien jaar is besluiten Mieke en Jacques dat ze haar vertellen dat ze niet hun eigen dochter is. Ze heeft al eens gevraagd waar haar babyfoto's zijn toen ze een project op school hadden en toen heeft Mieke een beetje gelogen dat de fotoboeken kwijt zijn. Ze willen niet dat ze het nieuws van iemand anders hoort en besluiten op een zaterdagavond als ze gegeten hebben de foto's uit Beiroet te laten zien. Ze hebben een heleboel foto's van het weeshuis, het wiegje met de andere meisjes, het hotel en de aankomst op Schiphol. Dat zijn foto's die ze nog nooit gezien heeft. Haar albums beginnen als ze thuisgekomen is.

Hanan reageert verbazend kalm op het nieuws.

'Ik dacht wel zoiets omdat ik helemaal niet op jullie lijk. Jullie zijn allebei blond en hebben blauwe en grijze ogen en ik ben

donker. Maar ik vind het prima hoor, die foto's uit Beiroet wil ik nooit meer zien, gooi die maar weg.'

Mieke kan dat niet over haar hart verkrijgen en besluit de eerste foto's in een mooie doos te doen, samen met het gewassen jurkje dat ze destijds aanhad.

Tijdens de puberteit wordt het gezeglijke meisje een opstandige puber. Ze hebben wel eens gehoord dat meisjes in de Arabische landen veel sneller geslachtsrijp zijn. Dat blijkt wel als een leraar in de tweede klas hen bij zich roept en vertelt dat ze op moeten letten als ze niet willen dat Hanan voor haar dertiende zwanger is. Ze is inderdaad vroeg ongesteld geworden maar ze hebben er nooit iets van gemerkt dat ze in jongens geïnteresseerd was. Als Mieke haar kamer opruimt als ze naar school is, vindt ze in de kast een doosje condooms. Als Hanan thuiskomt wil haar moeder met haar praten over jongens, sex en zwanger worden maar Hanan weigert dat gesprek.

'Dat weet ik echt al allemaal hoor en je hebt toch gezien dat ik voorzichtig ben.'

Mieke probeert haar ervan te overtuigen dat ze nog te jong is maar ze reageert daar koel en afwijzend op.

'Ik mag doen wat ik wil, jullie hebben niets over mij te zeggen.'

Als ze een paar weken later een nacht wegblijft, ze is dan net 14 jaar, besluiten ze om strenger te worden. Maar dat betekent oorlog. Zwijgend zitten ze aan tafel en zonder een groet gaat ze 's morgens naar school en 's avonds naar bed. Ze proberen de teugels iets te laten vieren, ze mag uitgaan tot 11 uur. Dat is een goede tijd voor een 14 jarige maar dat vindt zij niet. Van tijd tot tijd blijft ze een nacht weg, ondanks de straf die daar op volgt. Ze wil niets zeggen over een eventueel vriendje of de jongens met wie ze omgaat. Als ze 16 is vertelt ze dat ze op zichzelf gaat wonen en stopt met school. Ze vertellen haar dat dat niet mag, dat ze tot haar 18e verantwoordelijk voor haar zijn.

'Hoe wil je alles betalen als je niet meer bij ons woont?'

Lachend vertelt ze ons dat ze een baantje heeft gevonden en een kamer, alles is geregeld. Zonder een woord pakt ze haar spullen in en vertrekt, haar ouders met een rauw verdriet

achterlatend. Ze weten niet waar ze is en ze willen geen opsporingsbericht omdat hun toch al zo kwetsbare relatie dan helemaal verstoord wordt.

Na 4 maanden staat ze weer op de stoep, huilend en verwaarloosd. Ze is zwanger maar wil niets met de vader te maken hebben.

‘Mag ik alsjeblieft weer terugkomen. Ik zal nu echt gehoorzamen en alles doen wat jullie van me vragen. Als het moet ga ik weer naar school.’

Ze zetten de deur wagenwijd open en overleggen met haar wat haar plannen zijn. Ze wil niets van abortus weten. Haar moeder heeft haar weggegeven en zij zal laten zien hoe je een baby moet opvoeden, ze gaat het allemaal beter doen dan haar ouders in Beiroet. Ze is dankbaar dat we haar daar weggehaald hebben maar echt thuis heeft ze zich nooit gevoeld. Ze weet niet wie ze is, hoe haar ouders waren, of ze nog broertjes of zusjes heeft, ze weet niets en haar stiefouders weten alles van hun afkomst. Zij hebben nog een vader en een moeder, ooms en tantes, neven en nichten. Zij weten waar we vandaan komen maar haar verleden is leeg, blanco.

De baby wordt veel te vroeg geboren en moet twee maanden in de couveuse blijven. Hanan gaat er af en toe naar toe, Mieke zit iedere dag naast het bedje om de kleine Aicha te verzorgen en af en toe te knuffelen. Als ze naar huis mag denken de meeste verpleegsters dat Mieke de moeder is. Hanan kijkt ook thuis nauwelijks naar de baby om, Mieke zorgt voor alles. Vlak voor haar eerste verjaardag krijgt Aicha hoge koorts en moet per ambulance naar het ziekenhuis worden vervoerd. Daar doen ze er alles aan om de koorts las gevolg van een hersenvliesontsteking onder controle te krijgen maar na vier dagen vechten sterft Aicha. Hanan weigert om een autopsie te laten doen en als ze na haar eindexamen voor de tweede keer het huis verlaat lijkt het net alsof er nooit een baby geboren is.

3^e generatie

De jaren '70 waren vrolijk, optimistisch, hoopvol en links. Maar ook fel, inktzwart, pessimistisch en rechts. Aan het begin van de jaren '70 ligt de toekomst open voor iedereen. Als je niet meedoet met de nieuwe onafhankelijkheid, ben je eigenlijk niet goed bij hoofd. Iedereen eist zijn vrijheid op; in het leger, op het werk, op school maar ook in bed. Seks is niet meer alleen voor twee mensen. Er wordt volop geëxperimenteerd met twee, drie, vier of zelfs meer mensen. Bloot is overal aanwezig, ook op de televisie en in de bioscoop.

VPRO Andere Tijden

Sven en Merel

De vier kinderen van Rini en Sonja groeien op in een gezin waar de sfeer meestal om te snijden is. Al probeert Sonja om de sfeer goed te houden, het humeur van Rini is zo onvoorspelbaar dat ze continu op haar tenen loopt. Wordt hij boos? Is hij depressief? Is het allemaal wel goed zo? Sonja voelt zich na een avond met z'n allen meestal uitgewrongen als een citroen. De kinderen zijn zo verschillend dat ze zich soms afvraagt hoe dat mogelijk is. Het meisje Mickey trekt het meest naar haar vader maar wordt door hem keer op keer afgewezen. Ze lijkt qua karakter erg op de moeder van Rini en dat is iets waar Sonja moeilijk mee om kan gaan. Ze manoeuvreert zich in een soort slachtofferrol en de anderen moeten dan medelijden met haar hebben. Sonja heeft het er regelmatig met haar over gehad, maar kennelijk is het een rol die zo goed bij haar past dat ze er moeiteloos op terugvalt.

‘Ik weet wel dat papa meer van de jongens houdt dan van mij. Ik wou dat ik nooit geboren was.’

‘Kom op Mickey, papa houdt van al zijn kinderen evenveel, misschien vindt hij het moeilijker om tegen jou lief te doen omdat hij nooit een zusje gehad heeft.’

‘Draai er maar een punt aan. Zelf heb je ook je voorkeuren. Ik weet gewoon dat je Sven het leukste vindt, die wordt altijd voorgetrokken.’

Sonja schrikt van deze uitspraak. Ze heeft zo haar best gedaan om alle kinderen gelijk te behandelen. Is het zo duidelijk dat Sven haar favoriete kind is? De oudste zoon Abel heeft het sombere en negatieve karakter van Rini overgenomen. Vooral in het najaar wordt hij depressief en kost het hem moeite om 's morgens zijn bed uit te komen en naar zijn werk te gaan. Hij is ontzettend precies en daarnaast besluiteloos. Ook in de liefde speelt dat een belangrijke rol. Hij heeft verschillende leuke vriendinnen gehad maar die na een paar maanden toch weer aan de kant gezet omdat hij er niet zeker van was dat dit de ware vrouw voor hem was. Het gevolg is dat hij alleen en zoekend blijft. Hij heeft de hoop opgegeven dat hij ooit met iemand samen zal zijn. Hij blijft thuis wonen totdat Sonja hem

min of meer de deur uitzet nadat ze een leuk appartement voor hem gevonden heeft.

‘Het wordt tijd dat je je eigen boontjes gaat doppen. Je kunt niet eeuwig thuis blijven wonen.’

Hij voelt het als een wegsturen, Sonja ervaart het als een mislukking dat hij niet uit zichzelf een eigen leven op wil bouwen. Als Abel via internet een Poolse vrouw ontmoet gaat het beter met hem. Maar, al heeft hij nu een vrouw, hij blijft een mopperende, negatieve man.

Arthur is een nakomertje dat 6 jaar na Mickey geboren wordt. Een kind dat eigenlijk niet bij de familie hoort, een heel eigen karakter, iemand die zijn eigen gang gaat en niemand nodig heeft. Na een fikse ruzie met Rini gaat hij het huis uit en laat meer dan tien jaar niets van zich horen. Het is het laatste kind dat uit huis gaat en Sonja heeft het er vreselijk moeilijk mee. Een leeg huis zonder kinderen en een man die depressief en somber is. Ze gaat van alles doen om maar niet thuis te zijn terwijl Rini zich dieper in zijn ellende ingraaft.

Sven lijkt sprekend op Sonja. Alles komt bij hem hard binnen en hij kan slecht met spanningen omgaan. Sonja denkt soms dat hij z’n gevoel niet dicht kan doen. Hij gaat psychologie studeren maar ergert zich aan de hokjesgeest die daar heerst. Om zijn vader een plezier te doen maakt hij zijn studie af maar hij weet dat hij er niets mee gaat doen. Na het behalen van zijn bul werkt hij in een parkeergarage, in de haven en als sjouwer, op de markt. Allemaal werk dat hij wel aardig vindt maar zijn hart ligt ergens anders. Hij weet alleen niet waar. Hij is handig en als hij via een omweg in een meubelmakerij terecht komt kan hij zijn fantasie en handigheid eindelijk combineren. De meubels die hij maakt vinden gretig aftrek. Na twee jaar wordt ook dit een geestdodende klus voor hem en hij vertrekt naar Australië om te ervaren hoe het is, ver weg van familie en je vertrouwde omgeving.

Australië is enorm, groot en ruig. Hij heeft moeite met de mensen die wel vrolijk maar zeer oppervlakkig zijn. Grote stukken vlees en veel bier zijn belangrijker dan een goed gesprek. Hij ervaart voor het eerst hoe ‘apart’ hij is, hoe

gevoelig en gericht op het innerlijke. Hij trekt zich een maand terug bij een wijze Aboriginal en komt daar zichzelf tegen. Ondanks het feit dat hij van zichzelf denkt dat hij gericht is op het denken, merkt hij dat bezit en actie belangrijk voor hem zijn. Hij kan die zaken niet zo maar loslaten maar leert van die vreemde wijze bruine man dat er zoveel meer is tussen hemel en aarde. Hij voelt, door intens naar andere mensen te kijken en zich met hen te verbinden, wat hen bezighoudt. Als hij zichzelf voor anderen openstelt, komen die anderen als vanzelf naar hem toe. Het is voor hem een openbaring dat geven veel meer oplevert dan nemen. Als hij een brief over dit onderwerp naar zijn moeder schrijft belt ze hem meteen op.

‘Wat prachtig jongen, ik wou dat ik bij je was.’

‘Ken je dat gevoel dan, mama?’

‘Op het moment dat jij het benoemt weet ik dat ik het ken, al heel lang. Mijn vader en moeder konden zonder woorden met elkaar praten, alleen heb ik dat nooit zo bijzonder gevonden. Pas toen ik bij Rini’s ouders kwam merkte ik hoe uniek mijn ouders waren.’

‘Ik mis je mam, maar ik ben zo blij dat ik dit doe en meemaak. Ik denk dat ik nu wel een richting voor mijn leven kan vinden. Ik weet nog niet welke kant dat op zal gaan, maar ik heb vertrouwen dat het goed komt.’

Na het gesprek met zijn moeder gaat hij naar zijn wijze raadsheer en vertelt hem over zijn telefoontje. Na zijn verhaal blijft het lange tijd stil.

‘Het is nu tijd om naar jezelf te kijken, naar je echte gevoelens en gedachten. Ga een medicijnwandeling maken, alleen in de natuur en laat alles op je inwerken.’

Sven vertrekt met een fles water en wat crackers en wandelt zonder een bepaald doel. Hij verbaast zich over de prachtige bomen en het intens groene mos. Het is stil en zijn hoofd lijkt te zweven. Alles is mooi en verwonderend. Hij gaat op een open plek zitten en kijkt zonder gedachtes. Hij hoort de vogels en het ritselen van de bladeren. Een intens geluk maakt zich van hem meester. Als hij tegen het vallen van de avond terug gaat naar zijn slaapplek weet hij dat hij terug naar huis moet, zijn echte leven moet beginnen. Hij gaat nog een maand in een hotel werken om de terugreis te verdienen en landt op de eerste

warme voorjaarsdag op Schiphol. Zijn vader en moeder staan hem op te wachten.

‘Sorry dat de anderen er niet zijn, maar je kent het wel, druk, druk, druk.’

‘Jullie zijn er toch.’

Hij knuffelt zijn moeder maar als hij zijn vader wil omhelzen houdt die hem tegen.

‘We zijn nu volwassen mannen, dat is nu over.’

Sven voelt de argwaan in zijn vader en de kilte. Gelukkig is zijn moeder als een warm bad. Omdat hij geen woonruimte heeft kan hij thuis komen wonen. Toch besluit hij om op kamers te gaan. Hij voelt zich te oud voor een studentenhuus maar als hij daar een goedkoop optrekje kan vinden besluit hij om dat te nemen. De studenten zal hij er op de koop toe bij moeten nemen. Hij vindt een baantje bij een alternatief centrum en al snel zijn de dagen en avonden zo gevuld dat hij nauwelijks thuis is. Hij slaapt er en is ’s morgens in alle vroegte weer vertrokken. Tijdens het huisgesprek wordt hij daar op aangevallen.

‘Je bent er nooit, doet nergens aan mee, eet hier nooit en je schoonmaaktaken doe je ook niet.’

Sven heeft nooit begrepen dat hij moest schoonmaken dus hij legt uit dat dat laatste een misverstand is. Ze accepteren zijn excuses en hij realiseert zich dat deze groep mensen iets voor elkaar betekent. Ze eten samen en gaan samen uit. Hij onttrekt zich aan dat hele sociale gebeuren en dat is eigenlijk niet goed als je in zo’n huis woont.

De volgende keer dat er samen gegeten wordt schrijft hij zich in. Hij zit naast een frêle meisje, ze heet Merel. Ze woont pas een paar weken in het studentenhuus. Al snel is er niemand meer in de eetkeuken. Ze zijn zo in elkaar verdiept dat ze vergeten te eten. Ze studeert psychologie.

‘Dat heb ik ook gestudeerd maar ik doe er niets mee.’

‘Ben je wel afgestudeerd of ben je halverwege opgehouden.’

‘Nee, ik heb mijn studie afgemaakt en ben naar Australië vertrokken, na allerlei baantjes die me niets zeiden.’

‘Wat jammer, je lijkt me een hele goede psycholoog. Ik heb gehoord dat je nu bij een yoga centrum werkt.’

Hij legt haar uit wat voor werk hij doet en waar hij mee bezig is. Om haar hoofd ziet hij een prachtig aura en terwijl hij met haar praat weet hij dat ze zijn maatje is, zijn vrouw. Haar reacties zijn spontaan en gevoelig, haar hart staat open voor hem. Na de afwas gaat ze met hem mee naar zijn kamer. Het blijkt dat ze twee kamers naast elkaar hebben maar ze zijn elkaar nog nooit tegen gekomen. Ze drinken thee en hij legt tarotkaarten voor haar. Een prachtige toekomst wordt haar voorspeld. Hij kijkt haar vragend aan.

‘Denk je dat ik daar een rol in kan spelen?’

Ze gaat op haar knieën zitten en trekt hem naar zich toe. Ze kust hem op zijn mond, zijn lange haren en, nadat ze zijn overhemd heeft uitgedaan, op zijn borst.

‘Die mooie toekomst bestaat alleen dank zij jou.’

Merel gaat door met haar studie en daarnaast werkt ze twee avonden in het alternatieve centrum. Ze geeft er healingen en al snel is er een wachtlijst voor haar behandelingen. Op een avond merkt ze dat het niet lukt. Ze kan zich niet verbinden met de persoon tegenover haar en voelt dat al haar energie naar binnen is gericht. Ze verontschuldigt zich en stuurt de andere mensen naar huis. Ze vertelt aan Sven wat er gebeurd is en barst in tranen uit.

‘Ik ben het kwijt, ik kan niet meer helpen.’

Sven kijkt haar aan en begint te lachen. Eerst zachtjes maar daar na schatert hij het uit.

Merel kijkt hem verwonderd aan terwijl ze haar tranen wegveegt.

‘Ik moet huilen en jij lacht me uit?’

‘Je bent naar binnen gericht omdat er binnen in jou iets aan het groeien is. Ik zie dat je niet meer alleen bent, je bent zwanger.’

Sven is zo blij, hij kust haar en samen springen ze als twee kinderen in het rond. De jongen die een kamer naast hen heeft bonst op de deur en vraagt of het wat rustiger kan. Merel moet weer huilen, maar nu van het lachen.

‘Kun je ook zien wat het wordt?’

Nee, die gave heeft Sven niet maar hij weet wel dat het een heel bijzonder kind wordt. Het staat in de sterren geschreven.

Leon

Van zijn vader kan hij zich niets herinneren. Mama is lief en zorgzaam, haar vader en moeder komen af en toe langs maar meestal is er dan ruzie. Hij weet nog dat ze voor zijn vierde verjaardag met de hele familie in een restaurant gingen eten. Tijdens het eten wil hij rondlopen maar zijn moeder vindt dat niet goed. Hij luistert niet, loopt naar een pilaar en probeert aan de bladeren van een grote plant te trekken. Zijn moeder wordt boos maar zijn oma neemt het voor hem op en zegt dat haar kleinzoon meer vrijheid moet krijgen. Hij loopt opnieuw naar de plant, trekt aan de bladeren en met een klap valt de zuil in duizend stukken. Iedereen schrikt van het harde geluid. Op dat moment staat zijn opa op en begint zijn moeder, midden in het volle restaurant, keihard uit te schelden voor hoer.

‘Wat is een hoer, mama?’

Zijn moeder sleurt hem van de stoel en huilend neemt ze hem mee naar huis.

‘Waarom heb ik geen vader, alle jongens hebben een pappa om mee te voetballen en ik heb alleen maar opa maar die komt nooit meer.’

Zijn moeder probeert hem uit te leggen dat zijn vader in de oorlog heeft gevochten en toen doodgegaan is.

‘Was het een dappere vader, hield hij veel van me?’

Marjorie kan het niet over haar hart krijgen om hem te vertellen dat zijn vader een nietsnut en een dronkenlap was die haar in de steek heeft gelaten.

‘Het was een fantastische vader en hij was zo trots op je.’

Ze is blij dat dit antwoord kennelijk voldoende is, hij vraagt daarna niets meer. Op school vertelt hij aan iedereen die het wil horen dat zijn vader militair was die is gesneuveld.

Het duurt meer dan een jaar voordat Marjorie weer contact heeft met haar ouders. Het is haar vader die het komt goedmaken. Hij komt onverwachts bij hen langs met een grote bos bloemen en een fiets voor zijn kleinzoon.

‘Ik heb jullie gemist en de jongen heeft toch een vaderfiguur nodig bij de opvoeding.’

Ze is het daar niet mee eens maar neemt zich voor om niet weer in discussie met hem te gaan. Het vreemde is dat alles wat er vroeger gebeurd is mijlenver van haar afstaat. Het is net of het iemand anders is overkomen.

Als Leon bijna zes jaar is gaat ze weer studeren zodat ze meer kans heeft op een goede baan. De avondopleiding duurt zes jaar en tijdens de studie krijgt ze meteen een baan. Haar vader biedt aan om op zijn kleinzoon te passen als ze naar haar lessen moet, oma blijft thuis om haar favoriete TVprogramma niet te missen. De eerste avond doen ze samen spelletjes en hij gaat bij hem op schoot zitten nadat hij gedoucht heeft en er een verhaaltje wordt voorgelezen. Al snel merkt hij dat opa raar gaat ademen en steeds met zijn hand beweegt. Na een maand vertelt hij hem dat ze samen een groot geheim hebben. Hij mag niets tegen zijn moeder vertellen want dan is het uit met de pret en mag opa nooit meer komen. Hij trekt zijn portemonnee en geeft hem een bankbiljet om in zijn spaarpot te stoppen 'Het is heel fijn wat we samen doen. Ik zal altijd voor je zorgen want vrouwen zijn niet echt te vertrouwen. Als je moeder weer een vriend krijgt kom jij op de tweede plaats. Bij mij ben je altijd nummer een.'

Hij weet niet wat hij moet zeggen en voor hij weet wat er gebeurt trekt hij zijn kleren uit en begint een spel dat hij nog vaak zal moeten spelen.

'Niet doen opa, je doet me pijn.'

'Dat gaat vanzelf over, je bent toch opa's grote jongen.'

Op school gaat het eerst goed met hem maar, nadat de spelletjes met opa begonnen zijn, gaan zijn schoolprestaties achteruit. Hij wordt agressief en komt regelmatig met een bloedneus en blauwe plekken thuis. Zijn moeder klaagt bij het schoolhoofd maar die vertelt haar dat het haar zoon is die meestal begint. Hij komt steeds vaker gewond thuis, soms zo ernstig dat hij naar de dokter moet om een gescheurde wenkbrauw te laten naaien. Blauwe plekken, schaafwonden en een hersenschudding: het schoolhoofd onderneemt actie en stuurt hem van school wegens gedragsproblemen.

Hij gaat naar een andere school waar ze niet begrijpen waarom deze stille teruggetrokken jongen wegens agressief gedrag van school is gestuurd. De twee avonden dat opa komt moet hij overgeven en heeft hij buikpijn. Zijn moeder heeft niets in de gaten, ook niet als opa een elektrisch miniatuur scooter voor hem koopt.

Naast het oppassen begint opa zich steeds meer met de opvoeding te bemoeien. Als zijn moeder iets verbiedt of hem straft en opa is in de buurt, wordt de straf ongedaan gemaakt of het verbod opgeheven. Zijn moeder wordt daar boos om maar ze weet niet dat opa en hij een geheim hebben en hij precies kan doen waar hij zin in heeft. De ruzies worden steeds feller. Als zijn moeder 'nee' zegt, zegt opa 'ja'. Hij krijgt niet alleen zijn zin maar ook steeds meer geld van opa. Hij heeft een speciale bankrekening voor hem geopend omdat het te riskant is om zoveel geld in je spaarpot te hebben. Als hij iets nodig heeft vraagt hij dat aan hem nadat ze hun 'spelletje' gespeeld hebben. Hij vindt het vreselijk maar het went. De pijn is minder geworden en na afloop gaat hij heel lang onder de douche omdat hij zich vies voelt. Opa heeft een keer voorgesteld om mee onder de douche te gaan maar hij heeft gezegd dat hij dan alles aan zijn moeder gaat vertellen. Daarna heeft opa het nooit meer gevraagd.

Als hij 12 jaar is krijgt zijn moeder eindelijk haar diploma en hoopt hij dat het oppassen verleden tijd is. Maar opa verzint er iets op.

'Het is goed voor jou om twee avonden per week je eigen gang te kunnen gaan', vertelt hij zijn dochter.

'Ik ben er zo aan gewend om op maandag en donderdag op te passen dat ik het zou missen.'

Hij hoort het hem zeggen en staat op het punt om in te grijpen.

'Niet ja zeggen mama, niet doen. Ik wil dat je iedere avond hier bent.'

Maar zijn moeder lacht naar haar vader en accepteert zijn aanbod. Tijdens een van haar stapavondjes met een vriendin ontmoet zijn moeder een nieuwe man. Hij heeft zijn vrouw een paar jaar geleden verloren en is veel ouder. Hij lijkt lief en doet aardig tegen Leon maar zijn opa waarschuwt hem dat hij op

moet passen. Nu doet hij leuk maar straks stuurt hij hem naar een kostschool zodat hij alleen met mama kan zijn. Zijn moeder is echt verliefd op hem en ziet alleen maar zijn positieve kanten. Als Leon tegen haar zegt dat hij liever heeft dat hij niet meer komt, wrijft ze over zijn rug.

‘Je bent een beetje jaloers. Jij bent altijd de man geweest in ons gezinnetje en nu komt er een nieuwe vader. Ik snap best dat je daar aan moet wennen.’

‘Ik ben helemaal niet jaloers maar ik wil dat alles blijft zoals het is en dat ik niet weggestuurd wordt.’

‘Wie zegt dat je weggestuurd wordt, wat een onzin. Geniet er nou maar van dat je weer een vader hebt die voor je kan zorgen. Je zult zien dat het alleen maar fijner wordt.’

George is een weduwnaar die al met pensioen is en hij heeft alle tijd van de wereld voor hen. Hij trekt al snel bij hen in en zegt tegen opa dat hij nu niet meer hoeft op te passen, hij is er altijd als mijn moeder een keer weg wil.

Opa en George zijn als water en vuur. Ze maken steeds ruzie en opa verwijt hem dat hij alleen voor het geld met mijn moeder aanpapt.

‘Ik heb geld genoeg, een goed pensioen en een vol spaarbankboekje. Ik ben heus niet bij je dochter om het geld.’

Leon merkt dat opa er alles aan doet om George zwart te maken. Hij vertelt hem steeds dat hij straks weggestuurd wordt. Op een middag staat hij voor school te wachten en neemt hem mee naar huis. Oma is er niet en hij wil dat hij zich uitkleedt. Hij weigert en zegt dat hij dat nooit meer wil.

‘Als je 18 jaar wordt krijg je van mij een auto en je rijbewijs. Laat me toch, we hebben het zo goed samen.’

Hij laat zich overrompelen en het begint opnieuw, zeker een keer per week haalt hij hem op om zijn spelletje te spelen.

George stelt voor dat hij op muziekles gaat omdat dat goed is voor zijn algemene ontwikkeling. De lessen zijn precies op de dagen dat opa hem ophaalt, hij voelt een enorme opluchting.

Opa overtuigt hem ervan dat muziekles niets voor hem is, integendeel, het is veel beter als hij bij hen komt wonen.

‘Dan hebben je moeder en George de tijd om elkaar echt te leren kennen.’

Als hij thuiskomt en alles met zijn moeder wil bespreken ziet hij dat de slaapkamerdeur dicht is. Hij weet ondertussen wat er in een slaapkamer gebeurt maar heeft zich nooit kunnen voorstellen dat zijn moeder zoiets zou doen. Hij stormt de slaapkamer in en rukt de dekens van het bed. Ze zijn allebei bloot en hij schreeuwt en gult.

‘Ik wil hier niet meer wonen. Ik ga naar opa en oma en dan kunnen jullie de hele dag in bed liggen. Dat is toch wat jullie willen. Ik ben alleen maar lastig. Ik wil jullie nooit meer zien.’ Hij rent het huis uit en tot zijn verbazing staat opa op de hoek met zijn auto op hem te wachten.

‘Je spullen komen we binnenkort wel halen. Het meest noodzakelijke gaan we nu kopen en ik ga met je naar Jeugdzorg zodat we toestemming krijgen dat je bij ons komt wonen.’

Het gebeurt inderdaad zoals hij het bedacht heeft. Na een aantal gesprekken met een mevrouw mag hij officieel bij zijn grootouders gaan wonen. Zijn moeder verzet zich nauwelijks tegen de uitspraak, voor hem de bevestiging dat ze het zo prima vindt. Het gevolg is dat hij dag en nacht binnen het bereik van opa is. In het begin laat hij alles gewillig toe maar na een paar maanden wordt hij agressief en weigert iedere aanraking.

Op school gaat het steeds slechter, hij is opstandig, brutaal en doet alleen zijn eigen zin. Opa probeert hem te corrigeren door hem steeds korter te houden maar dat heeft een averechts effect. Hij wordt geschorst na herhaalde waarschuwingen over een grote mond, spijbelen en vechtpartijen. Als opa weer een poging doet geef hij hem zo’n harde klap dat hij met een gebroken kaak naar het ziekenhuis moet. Opa doet geen aangifte.

De school schakelt een psycholoog in en hij wordt voor 4 maanden ter observatie in een jeugdinrichting geplaatst. Opa vertelt hem dat hij de enige is die hem op mag komen zoeken om de behandeling niet te verstoren. Hij vraagt regelmatig naar zijn moeder maar hij mag haar niet zien. Hij voelt zich eenzaam en door iedereen verlaten. Er is niemand die hem begrijpt en hij durft niet te vertellen wat er allemaal gebeurd is tussen hem en

opa. De leiding stelt opa zelfs als voorbeeld omdat hij hem zo trouw komt opzoeken.

Tijdens zijn verblijf in de inrichting doet hij voor het eerst een mislukte poging tot zelfmoord. Niet dat hij dood wil maar hij wil aandacht, wil dat mensen beseffen wat opa allemaal met hem deed, dat zijn moeder hem niet meer wil zien en dat zijn hele leven een vergissing is. Terwijl het vriest springt hij van een hoge brug in een gracht. Uiteindelijk klimt hij er zelf uit maar wordt hij in onderkoelde toestand naar het ziekenhuis vervoerd. Als zijn moeder hoort dat hij zelfmoord heeft willen plegen vraagt ze een psychiatrische behandeling voor hem aan. Voor hem weer een bevestiging dat ze van hem af wil. Ze wil hem gek laten verklaren zodat ze haar handen van hem af kan trekken. Opa is de enige die hij nog kan vertrouwen maar als hij tegen iemand vertelt wat er gebeurd is moet opa naar de gevangenis en heeft hij niemand meer. Hij denkt trouwens dat niemand hem zal geloven, die trouwe opa die iedere week gezellig langskomt.

In plaats van in een psychiatrische inrichting wordt hij in een pleeggezin geplaatst. Een keurige familie met drie kinderen waar hij zich volstrekt misplaatst voelt en waar geen aandacht voor hem is. Hij krijgt een lange brief van zijn moeder waarin ze vertelt dat ze zo graag wil dat hij weer bij hen komt wonen en dat ze het beste met hem voorheeft. Ze weet niet waarom hij weggelopen is naar opa en ze schrijft dat ze zo ongelukkig is met de situatie. Hij weet niet wat hij moet doen. Hij randt het jongste kind van het pleeggezin aan en na een nacht op het politiebureau wordt hij naar een andere inrichting gebracht, strenger dan de eerste. Daar begint hij met drinken en drugs, het gaat van kwaad tot erger. Hij wordt veroordeeld omdat hij geprobeerd heeft een meisje te verkrachten en komt er vanaf met een voorwaardelijke straf. Als hij nog een overtreding maakt wordt hij in de jeugdgevangenis opgesloten. Hij weet niet meer wat hij wil. Zijn moeder heeft hem verraden, zijn opa heeft hem gekocht, er is niemand die echt om hem geeft.

Hij wil niet meer. Hij schrijft een afscheidsbrief aan zijn moeder, gooit zijn donsdeken uit het raam en gaat naar het tuinhuisje

dat op het terrein van de inrichting staat. In een hoek maakt hij een soort nestje waarin hij gaat liggen. Hij heeft een heleboel slaappillen gespaard en nadat hij die allemaal geslikt heeft voelt hij dat het einde er aan komt. Zijn hoofd wordt wazig en langzaam glijdt het leven uit hem weg.

Bij zijn lijk vinden ze de brief en een enveloppe met naaktfoto's die zijn opa van hem gemaakt heeft.

'Jullie hebben me alleen gelaten en misbruikt. Ik zie geen uitweg meer en dit is de enige manier om er een eind aan te maken. Ik ben niet perfect, geen perfecte zoon en geen perfecte kleinzoon. Gelukkig heeft mijn vader dit allemaal niet mee hoeven maken. Ik heb mijn leven beëindigd omdat het kwade zich niet liet verjagen. Het heeft mij misvormd en diep gekwetst. Ik hoop nu rust te vinden. Het kwaad kan niet verder woekeren.'

Zijn moeder wordt na de begrafenis in een psychiatrische kliniek opgenomen waar ze tot haar dood blijft. Al haar jeugdervaringen zijn teruggekomen en ze heeft geprobeerd haar vader met een bijl te vermoorden. Ze leeft in een waanwerkelijkheid en is zwaar depressief.

Tijdens zijn verhoringen bekent haar vader alles maar ook dat hij zelf door zijn vader en door zijn opa misbruikt is.

Op de grafsteen van Leon staat: Hier stopt het kwaad.

Hanan en Liam

Hanan het feestbeest wordt ze genoemd. Het kan haar niet wild genoeg zijn, harde muziek, drugs en veel alcohol. Je leeft maar een keer en je bent zo gauw dood. Ze is prachtig, zwarte haren en gloeiende ogen. Ze kan alle mannen krijgen die ze wil maar ze houdt ze op een afstand. Haar adoptie-ouders ziet ze niet meer, die proberen haar alleen maar in het gareel te krijgen. Ze is dankbaar dat ze haar uit het kindertehuis gehaald hebben want ze weet dat ze nu dood zou zijn als ze daar was gebleven. Als ze een baby ziet voelt ze zich schuldig want hoewel Mieke en Jacques denken dat het haar niet geraakt heeft, is de dood van haar kleine meisje een grote schok voor haar geweest. Zou ze er zelf ook zo hebben uitgezien? En was Aicha blijven leven als zij meer van haar gehouden had?

Bullshit, baby's denken niet. Daar moet op tijd eten in en verder basta. Dat heeft ze aan zichzelf gezien, zelfs met minieme hoeveelheden melk en verzorging is ze toch in leven gebleven.

Ze werkt in een platenzaak en is tevreden met haar bestaan. De winkel gaat 's morgens pas om 10 uur open dus kan ze het 's nachts laat maken. Het werk is zo simpel dat ze het slapend kan doen. Als het rustig is in de winkel zet ze haar lievelingsmuziek van de Doors aan, zo hard als ze kan. De burens met een chique porseleinwinkel hebben al een paar keer geklaagd maar daar trekt ze zich niets van aan. Het is haar leven en ze hoeft zich aan niemand aan te passen. Het is 6 uur en ze sluit de kassa. Het geld gaat in de kluis en de rolluiken gaan naar beneden. Achter de winkel is een kleine binnenplaats waar haar nieuwe brommer staat. Een mooie witte met opgevoerde snelheid. Dat heeft de broer van een vriendinnetje voor haar gedaan. Ze schudt haar zwarte haren en besluit om nog even naar het strand te rijden voor een frisse wind door haar haren.

Ze scheurt de stad uit en als ze op de weg naar zee komt gaat ze proberen hoe hard de brommer eigenlijk kan. Heerlijk die snelheid, die frisse wind en die vrijheid. Het volgende moment steekt er een hond de weg over en ze vliegt door de lucht. Verder kan ze zich niets meer herinneren als ze na een week

intensive care weer bijkomt. Haar adoptie-ouders zitten naast haar bed en Mieke huult. Ze probeert te bedenken wat er gebeurd is maar ze krijgt een steek in haar hoofd en doet haar ogen weer dicht.

‘Zuster, ze heeft net haar ogen open gehad. Ik denk dat ze bijkomt.’

De zuster komt en even later schijnt de dokter met een lampje in haar ogen.

‘Ze is er weer, goed nieuws tot zover. Nu nog afwachten of er niets in haar hersenen beschadigd is.’

Vaag hoort ze wat de dokter zegt. Hoezo beschadigd? Wat is er aan de hand?

Met veel moeite doet ze haar ogen weer open en probeert iets te zeggen. Er komt alleen wat gemompel uit haar mond.

‘Doe maar rustig aan lieverd, je moet de tijd nemen om weer terug te komen.’

Haar zogenaamde moeder weer, bezorgd en betuttelend als altijd.

‘Wat is er?’

Gelukkig, nu komt ze wel uit haar woorden.

Jacques legt uit dat ze op weg naar het strand een ongeluk heeft gehad met de brommer. Ze reed twee keer zo hard als toegestaan en toen er een hond overstak is ze tegen een boom aangereden. Ze heeft ontzettend veel geluk gehad dat ze niet met haar hoofd tegen de stam gevlogen is maar in de takken terecht is gekomen. Ze heeft meer dan een week in coma gelegen en nu moet ze rusten. Morgen komen ze weer terug.

De weken erna gaan heel langzaam. In een revalidatiecentrum komt ze op krachten en leert ze weer lopen en praten. Ze merkt dat alles veel langzamer gaat dan vroeger en meer moeite kost. Af en toe lijkt ze wel een oud wijf in een jong lichaam. Haar pleegouders komen in het begin vaak op bezoek maar na een paar maanden heeft Hanan er genoeg van.

‘Jullie hoeven niet zo op me te letten. Ga maar naar huis en doe je eigen ding. Jullie hoeven voorlopig niet meer te komen.’

Verdrietig vertrekken Jacques en Mieke, zich afvragend wat er zo verkeerd is gegaan in de opvoeding van hun adoptiekind.

Als ze terug is op haar eigen kamer voelt ze zich vreemd, net alsof er iemand anders in haar lichaam woont. Ze praat erover met een huisgenootje.

‘Als je bijna dood bent geweest kan dat een soort keerpunt in je leven worden. Bijna doodervaringen doen zoveel met een mens, daar kun je met je verstand niet bij.’

Ze vraagt zich af wat het met haar leven doet, ze werkt nog steeds in de winkel. Het enige verschil is dat ze het 's nachts niet meer laat maakt omdat ze na een uur of elf vreselijke hoofdpijn krijgt.

‘Wat denk jij dan dat mijn keerpunt is? Ik kan zelf niets bedenken welke richting ik op moet?’

‘Zou het geen tijd worden dat je uitzoekt wie je biologische ouders zijn? Wil je niet weten waar je vandaan komt en waarom ze je weggebracht hebben.’

Ze realiseert zich dat dit een vraag is die ze heel diep heeft weggestopt. Waarom heeft haar moeder haar weggedaan en in een kindertehuis gestopt. Waarom hielden haar ouders niet van haar? Heeft ze nog familie in Beiroet?

Ze denkt terug aan de foto's die haar adoptie-ouders van haar gemaakt hebben in het tehuis en terug in Nederland. Ze heeft ze nooit echt willen bekijken omdat het haar te onzeker maakt. Misschien heeft haar vriendin gelijk en moet ze op zoek naar haar roots.

Met hangende pootjes gaat ze terug naar haar adoptie-ouders.

‘Mag ik het Beiroet-boek van jullie hebben?’

Ze valt maar met de deur in huis nadat Jacques en Mieke haar hartelijk begroet hebben.

‘Natuurlijk, dat ligt al jaren op je te wachten. Ik ga het even pakken.’

Mieke loopt de trap op en Jacques sluit haar in zijn armen.

‘Ik ben zo blij dat je eindelijk nieuwsgierig wordt naar waar je vandaan komt maar ik moet je waarschuwen. Destijds hebben ze tegen ons gezegd dat er niets over je afkomst bekend was. Er zijn geen papieren van je en ze kunnen geen namen noemen.’

‘Het zal moeilijk zijn maar ik wil het toch proberen.’

Mieke en Jacques hebben al die jaren gespaard om haar de mogelijkheid te geven te gaan zoeken naar haar ouders en een

paar maanden later vertrekt ze naar Beiroet. Ze heeft er nu spijt van dat ze nooit moeite heeft gedaan om Arabisch te leren. Alles wat ze van Beiroet weet is dat de stad bekend stond als het Parijs van het Oosten maar tijdens de Libanese Burgeroorlog helemaal verwoest is. Waarschijnlijk is tijdens die oorlog alles over haar afkomst verloren gegaan. Toch wil ze het proberen.

Ze gaat naar hetzelfde hotel waar haar adoptie-ouders vijftwintig jaar geleden geloggeerd hebben. Ze hebben alles bewaard, zelfs het bonnetje van de taxi waarmee zij naar het hotel vervoerd is. Mieke heeft haar met tranen in de ogen verteld hoe hun eerste bad mislukte omdat ze onder de zweren zat. In het hotel overvalt haar een enorme droefheid. Wat een leven moet haar echte moeder gehad hebben, wat een verdriet dat ze haar dochter moest afstaan. In Beiroet lijken haar emoties dieper en kan ze zich inleven in het gevoel van een ander. Ze probeert eerst om informatie te krijgen bij het kindertehuis waar haar ouders haar gevonden hebben. Het tehuis bestaat niet meer en het gebouw is omgebouwd tot een school. Is dit al het einde van haar zoektocht? Ze gaat op een bankje zitten tegenover de school en een oude vrouw komt naast haar zitten.

‘Wat is het mooi geworden, vroeger was het hier een en al armoede.’

Ze verstaat niet wat de vrouw zegt maar er komt een jonge vrouw aan die haar dochter blijkt te zijn en vloeiend Engels spreekt. Ze vertaalt de woorden van de vrouw en hoopvol vraagt ze of de vrouw het gebouw van vroeger kent.

‘Ik heb er gewerkt toen het nog een kindertehuis was.’

Ze valt de vrouw bijna om de nek en vertelt dat ze op zoek is naar haar ouders. Dat ze geadopteerd is en naar Nederland gebracht maar dat ze nu wil weten waar ze echt vandaan komt. De vrouw is ontroerd door haar verhaal.

Er is maar een mogelijkheid die ik kan bedenken en dat is bij de bibliotheek. Ik geloof dat de administratie daar uiteindelijk is ondergebracht.’

Gelukkig, er is nog hoop. Ze schrijft het adres van de vrouw op en neemt een taxi naar de bibliotheek. Na veel moeite, veel

mensen spreken geen Engels of Frans, treft ze iemand die haar verder wil helpen. Ze gaan naar de kelder van het oude gebouw en ontdekken een stelling met de spullen van het kindertehuis. Maar waar moet ze beginnen. Haar enige houvast is haar geboortedag en de dag, de maand en het jaar dat ze weg is gegaan. Een medewerker van de bibliotheek spreekt goed Engels en is bereid om haar verder te helpen. Samen vinden ze de plank met de gegevens van haar vertrekjaar en de map oktober, de maand dat ze vertrokken is. De volgende dag mag ze terugkomen om in de bibliotheek, samen met haar begeleider, te kijken of ze iets terug kunnen vinden. Ze is weinig hoopvol want wat ze tot nu toe gezien heeft zijn alleen vertrekdata en de namen van de mensen die een kind geadopteerd hebben. En heel veel stempels en handtekeningen. In de maand oktober zijn er 4 meisjes vertrokken en ze vindt de namen van haar adoptie-ouders. Verder niets. Het enige nieuws is dat er bij haar naam een geboorteplaats staat.

Ze belt de oude vrouw op en maakt een afspraak met haar dochter. Samen zullen ze vertrekken naar haar geboortedorp op het platteland, zo'n 50 kilometer van Beiroet. Als ze in de buurt van het dorp komen voelt ze zich op een vreemde manier vertrouwd met de warmte en de geuren. In het dorp is ze een bezienswaardigheid vanwege haar moderne kleren. Ook is ze veel groter dan de vrouwen daar. Dat zal wel door al die melk komen die ze als kind gedronken heeft. Ze gaan naar het gemeentehuis en de burgemeester zelf staat hen te woord. Hij kan in het bevolkingsregister kijken wie er op die datum geboren is, veel meer kan hij niet doen. Ze mogen de volgende dag terugkomen. 's Nachts moet ze huilen omdat ze nu misschien te weten komt wie haar echte ouders zijn. De burgemeester heeft goed en slecht nieuws. Hij weet haar naam en de naam van haar ouders. Ze is de helft van een tweeling maar haar broertje is vlak na de geboorte gestorven. Haar moeder is daar zo depressief van geworden dat ze niet voor haar kon zorgen en samen met haar vader hebben ze haar weggebracht naar Beiroet. Op de terugweg zijn ze overvallen en vermoord. Alles wat ze bij zich hadden is door die overvallers meegenomen. Ze zijn pas een paar weken later

gevonden. Ze heeft verder geen familie meer in het dorp, haar oma is vlak na de aanslag van verdriet gestorven.

‘Zijn er nog mensen die haar ouders gekend hebben? Zijn er foto’s van hen? Hoe waren ze?’

De burgemeester brengt hen naar een klein huisje en de vrouw die de deur opendoet schrikt maar direct daarna omhelst ze haar en drukt haar tegen zich aan. Hanan lijkt kennelijk zo op haar moeder, dat de vrouw even denkt dat die is teruggekomen. Maar als ze ontdekt dat het niet haar vroegere vriendin is die voor haar staat maar de dochter wordt ze overladen met thee en eten. Er komt een fotoalbum tevoorschijn en voor het eerst ziet Hanan een foto van haar ouders. Ze is blij maar tegelijk ook verdrietig. Het is net alsof het rouwen nu pas kan beginnen. De vriendin vertelt haar veel mooie en ontroerende verhalen over haar ouders, dat haar moeder een wilde meid was die niet luisterde naar haar ouders, dat het iemand was met een hart van goud en vooral dat het een persoon was waar je wel van moest houden: sprankelend als de zon. Ze kijkt naar zichzelf en bedenkt dat veel mensen dat ook van haar zeggen. Ze heeft haar bron gevonden.

Terug in Beiroet besluit ze nog een paar weken te blijven. Ze verlaat het hotel en neemt haar intrek in een goedkoop hostel. Op die manier kan ze het wel een maand uitzingen met het geld dat ze gekregen heeft van Mieke en Jacques. Het is een hippe stad geworden met veel uitgaansmogelijkheden. In het hostel ontmoet ze Liam, een dertiger uit Canada die het Midden Oosten wil verkennen. Hij wordt meteen verliefd op haar en na enige aarzeling geeft ze toe dat ze hem aardig vindt. Ze hebben een heerlijke tijd samen en besluiten gezamenlijk naar Nederland terug te gaan om te kijken of hun relatie meer is dan een vakantieliefde.

Terug in Nederland blijkt ze in verwachting te zijn en Liam is in de wolken. Voor haar ligt er een grauwsluier over omdat ze zich Aicha herinnert die ze in de steek heeft gelaten. Liam vindt een baan en ze krijgen een huis toegewezen. Ze werkt zelf part-time in dezelfde platenzaak waar ze vroeger stond. Hun eerste kind is een jongen, Mohammed maar ze noemen hem

Mo. Ze wil graag een Arabische naam als een soort eerbetoon aan haar ouders. Het jongetje heeft helblauwe ogen maar donker haar, lange wimpers en een lichtbruine huid. Een prachtig en vrolijk kind. Na twee jaar krijgen ze een dochter die ze Lara noemen. Al bij de geboorte beseft ze dat ze heel wat met dit meisje te stellen zullen krijgen. Ze heeft een sterke eigen wil en laat zich niets voorschrijven, zo klein als ze is. Terwijl Mo alles goed vindt verzet Lara zich tegen alles waar ze toe gedwongen wordt. Ze weigert te eten wat er op haar bordje ligt, als ze in de wandelwagen zit wil ze lopen, als ze moet lopen wil ze in de wandelwagen. Ze wordt er doodmoe van. Gelukkig helpt haar moeder haar en past ze twee dagen per week op zodat de kinderen niet naar de crèche hoeven. Liam blijft een dag thuis en zelf werkt ze drie dagen. Ze begrijpt nu hoe moeilijk het was voor haar adoptiemoeder om met haar om te gaan, zo opstandig als ze was tijdens de puberteit. Hoeveel hebben ze niet van haar gehouden en houden ze nog steeds van haar. Een vreemd kind, niet eens hun eigen bloed, en toch hebben ze altijd alles voor haar over gehad.

Ze gaan met de hele familie naar Canada en daar ontmoet ze voor het eerst de ouders van Liam. Wat lijkt hij op zijn vader. Niet alleen uiterlijk maar alle gebaren en zijn mimiek zijn kopieën van zijn vader. Ze voelt een steek van jaloezie dat ze die vergelijking zelf nooit heeft kunnen maken. Ze lijkt uiterlijk wel op haar moeder maar hoe ze was zal ze nooit te weten komen. Alleen die paar verhalen van een oude buurvrouw. De kinderen vinden het fijn bij hun nieuwe opa en oma. In het begin hebben ze moeite met de taal maar na twee weken begint Mo al een beetje Engels te spreken. De ouders van Liam zijn weg van Hanan en van hun kleinkinderen. Ze willen niets liever dan dat ze in Canada komen wonen, dicht bij hen. Hanan moet daar over nadenken. Dat betekent dat ze haar ouders in Nederland achter moet laten, haar ouders die zoveel voor haar over hebben gehad.

Ze belt hen op en legt hen haar dilemma voor. Ze reageren zoals ze verwacht had.

‘Je moet doen waar je gelukkig van wordt. Als je toekomst daar ligt vinden wij dat fantastisch voor je. Natuurlijk gaan we jou en

de kinderen vreselijk missen maar er gaan vliegtuigen naar Canada.'

Ze moet huilen om het begrip dat haar ouders ook nu weer voor haar probleem hebben. Luc oriënteert zich op een baan in de buurt van zijn ouders en al snel heeft hij iets gevonden dat hem ligt en beter past bij zijn opleiding. Ze besluiten om twee jaar in Canada te gaan wonen en hun huis in Nederland onder te verhuren zodat ze altijd nog terug kunnen als het tegen valt. Na twee jaar zijn ze zo ingeburgerd in Canada dat ze zich niet meer kan voorstellen dat ze terug moet naar Nederland. Haar ouders komen een keer per jaar een maand op bezoek. Ze mist ze wel maar er staat teveel tegenover.

Mo en Lara spreken na een paar jaar geen Nederlands meer en groeien op als echte Canadezen. Lara heeft een moeilijke puberteit en wordt geregeld door haar broer geholpen als ze zich weer eens in de nesten gewerkt heeft. Als ze zestien is en haar moeder een pakje condooms op haar kamer vindt besluit ze om haar alles te vertellen van de kleine Aicha. Lara moet vreselijk huilen om de dood van haar oudste zusje maar daarna wordt het contact tussen moeder en dochter beter. In de kamer wordt een foto opgehangen van het kleine meisje en het lijkt alsof haar gezin nu pas compleet is. Lara blijft een moeilijke puber maar op cruciale momenten luistert ze naar de raad van haar moeder.

Mo en Lara groeien op als echte Canadezen. Nederland is voor hen ver weg. Een land waar ze een keer per vijf jaar naar toe gaan. Hun opa en oma komen ieder jaar naar hen toe en verwennen hen dan met stroopwafels en andere Hollandse lekkernijen. In Canada gaan ze wel geregeld naar Hollandse bijeenkomsten zoals Sinterklaas en St. Maarten. Voor hen is het een soort folklore waar ze weinig emoties bij hebben. Mo heeft moeite met leren en voelt zich gauw buitengesloten. Zijn huid is donkerder dan Lara's lichtbruine velletje en regelmatig wordt hij voor Islamiet uitgescholden. Van zijn opa heeft hij gehoord dat de discriminatie in Canada niets is vergeleken bij Nederland waar de wrijving tussen Nederlanders en buitenlanders alleen maar groter wordt.

Na de middelbare school leert Mo lassen en vindt al snel een leuke baan. Tijdens een dansfeest ontmoet hij een Arabisch meisje dat sprekend op zijn moeder lijkt. Ze is pas twee jaar in Canada en hij neemt het op zich om haar wegwijs te maken en de taal te leren. Na een paar maanden vraagt hij aan haar vader de hand van zijn dochter. Hun kindjes zijn prachtig donker en Hanan is dolblij met haar schoondochter.

Lara heeft meer moeite met haar afkomst en wil eigenlijk zo wit mogelijk zijn. Haar zwarte haren verraden haar afkomst., ze heeft ze een keer blond geverfd maar het resultaat zag er vreselijk uit. Na haar studie wordt ze secretaresse en niemand is verbaasd als haar baas verliefd op haar wordt. Na zijn scheiding is ze een paar jaar gelukkig met hem maar dan wordt ze verliefd op zijn beste vriend. Haar hele leven is een seriële monogamie, veel mannen, veel verliefdheden maar ze duren nooit langer dan een paar jaar. Ze weigert met een van haar partners te trouwen. Haar moeder waarschuwt haar dat ze uiteindelijk alleen oud zal worden maar daar luistert ze niet naar.

‘Dan neem ik gewoon een pilletje en maak ik er een eind aan.’

Als ze iemand ontmoet die haar afwijst zet ze al haar kracht in om hem te veroveren. Dat lukt pas na meer dan een half jaar. Als hij haar ten huwelijk vraagt zegt ze voor het eerst ‘ja.’ Ze beseft dat dit een man is waar ze voor heeft moeten vechten. Iemand die het niet zal toestaan dat ze met iemand anders kust en vrijt. Tot nu toe was het altijd andersom. Ze heeft iemand om mee oud te worden in een gelijkwaardige relatie.

4^e generatie

Nieuwetijdskinderen (of Indigokinderen) zijn kinderen die hier op aarde zijn met een bijzondere opdracht of met een speciale taak. Meestal zijn ze heel gevoelig voor indrukken en signalen uit hun omgeving en hebben ze een bepaalde vorm van wijsheid, ook al zijn ze erg jong. De term Nieuwetijdskind zou er op kunnen wijzen dat het om een verschijnsel gaat dat vrij nieuw is. Niets is echter minder waar... Volgens sommigen worden er de afgelopen jaren wel meer van dit soort kinderen geboren, maar de vraag is of dat wel echt klopt omdat in de meeste gevallen tenminste één van de ouders van deze kinderen ook een Nieuwetijdskind is.

Misschien lijkt het alleen maar dat er meer indigokinderen geboren worden, omdat vroeger de bijzondere gaven van dit soort kinderen genegeerd (of soms zelf onderdrukt) werden.

www.indigokinderen.nl

Wera

Op het moment dat Wera haar oogjes open doet weten Sven en Merel dat het een bijzonder kind is. Niet alleen omdat het hun kind is maar omdat ze een onpeilbare diepte in haar ogen zien. Ze hebben lang naar een mooie naam gezocht en zijn uiteindelijk op Wera uitgekomen. Wera, waarheid, een kind dat het verschil maakt. Een gevoelig meisje dat al heel jong beseft dat ze anders is dan de andere kinderen. Als baby en peuter is daar weinig van te merken behalve haar grote interesse voor alles wat leeft. Zelfs een miertje bestudeert ze met grote verwondering en nooit maakt ze een dier dood. Ze is niet bang voor wespen en bijen maar stuurt ze weg. Een stukje onkruid dat is uitgetrokken en uitdroogt, krijgt van haar weer een plekje want het leeft. Vlinders rusten op haar kleine schouders en de vogels gaan zingen als ze in de buurt is.

Merel en Sven zijn bang dat het niet goed zal gaan op school. Ze is zo anders en daardoor kwetsbaar. Al die wilde jongens en boosaardige meisjes, hoe zal ze daar mee om gaan. Al tijdens de proefochtenden blijkt dat ze voor niets bang zijn geweest. Als Wera de klas binnenkomt willen alle kinderen bij haar in de buurt zitten en vechten om een plekje naast haar. 'Ik ga steeds naast iemand anders zitten dus jullie hoeven geen ruzie te maken. Ik wil met iedereen vriendjes zijn en ik wil geen aparte vriendjes of vriendinnetjes hebben.' Haar plaats in de klas wordt meteen duidelijk en de juf staat met open mond naar haar te kijken.

Tijdens de hele basisschool is de groep waar Wera in zit de klas met de minste problemen. De leerkrachten realiseren zich niet dat het door dat kleine, schriele meisje komt dat de sfeer in de klas zo energiek en positief is. Wera regelt alles, soms zichtbaar maar meestal op afstand. Als ze thuis is trekt ze zich af en toe terug om even met iemand uit de klas te praten. Zonder telefoon heeft ze dan een gesprek zonder woorden, ze zit doodstil op haar bedje en knikt af en toe. 'Met wie ben je nu aan het praten?' Merel wil graag weten wat er aan de hand is, ze is zo stil.

‘Ik moet even met een jongetje uit de klas praten mam. Zijn vader is ziek en dat vindt hij heel erg. Ik moet hem een beetje helpen.’

Merel begrijpt gelukkig wat ze bedoelt en laat haar met rust. Als ze er ’s avonds met Sven over praat is hij trots op hun dochter. ‘Een wondermeisje, wat bijzonder dat wij daar voor mogen zorgen.’

Tijdens de middelbare school heeft ze de rol van helper en vredestichter. Ze kan met iedereen goed opschieten en wordt voor alle verjaardagspartijtjes uitgenodigd. Zelf wil ze haar verjaardag niet vieren. Ze vindt het te druk en een verjaardag is niets bijzonders. Het leven moet gevierd worden. Ze wil geen mobieltje en als de andere kinderen haar vragen waarom ze er geen heeft legt ze uit dat ze ook zonder dat ding weet wie met haar in contact wil komen. De computer heeft ze nodig voor school maar verder doet ze er niets mee. Ze heeft een emailadres en als ze er een keer naar kijkt blijken er boodschappen in te staan van meer dan een maand geleden. Heel veel mails van mensen die haar vragen of ze met haar mogen praten over een probleem.

‘Denk je wel genoeg aan jezelf?’ vraagt Merel als ze weer eens met hoofdpijn naar bed gaat.

‘Het is zo moeilijk, zoveel kinderen hebben het zwaarder dan ik. Daar krijg ik hoofdpijn van.’

Sven en Merel besluiten om met haar naar een man te gaan die ervaring heeft met kinderen zoals hun dochter. Als de man en Wera elkaar voor het eerst ontmoeten kijken ze elkaar zeker vijf minuten aan zonder iets te zeggen. Daarna gaat Wera naar hem toe en geeft hem een kus op zijn hart.

‘Wat fijn om jou te leren kennen.’

‘Geheel wederzijds’, zegt de man en na een korte kennismaking begint hij met een healing. Vol verbazing laat Wera de muziek van de klankschalen tot zich doordringen en ze vertelt de man hoe donker veel kinderen in haar klas zijn. Ze wil ze lichter maken maar daardoor wordt ze zelf leeggezogen. De man vertelt haar dat ze speciale krachten heeft en dat ze moet leren die op een goede manier te gebruiken. Ze moet ervoor zorgen dat de energie van de anderen die ze helpt, niet bij haar naar binnen komt. Hij leert haar om een schil om

zichzelf heen te leggen, zonder dat ze de ander afweert of het idee geeft dat ze niet open staat voor hun problemen.

Als herboren komt ze weer thuis.

‘Nu begrijp ik het, wanneer mag ik weer naar hem toe. Het is mijn grootste vriend.’

Ze besluiten om een keer per maand naar hem toe te gaan zodat Wera leert om te gaan met haar talent.

Na haar middelbare school wil ze niet studeren. Ze voelt dat ze door de reguliere studies niet verder komt. Ze gaat naar Zuid Amerika om kennis te maken met de magische krachten die daar al eeuwen rondwaren. Ze volgt er een workshop waarbij ze haar wortels moet vinden door zichzelf en haar voorouders als een boom voor te stellen. De stam en de takken boven de grond zijn de levenden, de wortels zijn de overledenen. De symboliek vindt ze mooi. Ze tekent twee bomen, een voor haar vader en een voor haar moeder. De wortels van haar vaders boom zijn onontwarbaar, een kluwen van wortels die niet losgemaakt kan worden. Zijn voorouders hebben het kennelijk moeilijk. De wortels van de boom van haar moeder zijn zelfstandig en los. De twee getekende bomen werpt ze aan het eind van de workshop in het kampvuur.

‘Dat alle verdriet met de vlammen verdwijnt zodat alleen het verdriet overblijft dat bij ons hoort zoals verdriet bij het sterven van een dierbare of liefdesverdriet maar niet meer het verdriet van mijn voorvaders en moeders. Geef hen rust en kracht om alles los te laten, geef hen blijheid en genees hun wonden die al hun nare ervaringen in hun ziel geëts hebben. Genees het verdriet dat we al generaties lang met ons meedragen.’

In Zuid Amerika ontdekt ze de magie van het medicijnwiel, een kring van stenen die de kringloop van het leven en de schepping symboliseert. Er zijn stenen voor moeder Aarde, vader Zon, grootmoeder Maan en voor de vier elementen: aarde, water, vuur en lucht. De vier windrichtingen en de dierenriemtekens zijn ook in stenen vertegenwoordigd. Ze realiseert zich dat dit wiel de basis is van haar denken en doen. Voor de Indianen, waar het medicijnwiel vandaan komt, is het leven een proces van doorlopende veranderingen. Van het

geboren worden tot aan het sterven is de cirkel rond en na de dood begint de cirkel opnieuw.
Met de hulp van een oude indiaan legt ze een medicijnwiel voor zichzelf. Ze voelt de kracht en de bescherming als ze in de ring van stenen zit.

Ze weet dat ze zich daar verder in moet verdiepen. Na terugkeer in Nederland gaat ze meteen op bezoek bij haar helper. Ze zijn blij elkaar weer te zien en hij raadt haar aan om een Vision Quest te doen zodat ze dichterbij zichzelf kan komen. Hij legt haar uit dat de Vision Quest een periode van bezinning is waarin ze moet luisteren naar de tekenen die naar haar toekomen. Vier dagen en nachten moet ze alleen in de natuur verblijven met enkel water.

Ze besluit dat dit is wat ze gaat doen en ze zoekt iemand die haar kan begeleiden. Ze vindt een prachtige, sterke vrouw die zelf al vaak deze Quest gedaan heeft en haar graag wil helpen. De uitdaging zal in Duitsland plaatsvinden, gelukkig in de zomer als het niet koud is. Ze beseft dat de dagen lang kunnen vallen zonder bezigheden, tijdsbesef, eten, praten en afleiding.

Als voorbereiding gaat ze eerst een wandeling maken om zich te verbinden met de natuur, met de planten- en de dierenwereld, met de aarde en de lucht. Ze zoekt een mooi gebied uit waar ze zich veilig en prettig voelt en dat voldoende groot is om een hele dag in te verblijven. Vóór zonsopgang vertrekt ze met alleen water in haar rugzak. Terwijl ze gaat wandelen stapt ze een andere wereld binnen en voelt zich leeg worden. Op een eenzame plek gaat ze zitten om na te denken, te schrijven en stil te zijn. Het groen aan de overkant van het dal heeft vele kleuren, van donker en mystiek tot licht en fris. De lage wolken geven er een feeëriek tintje aan. Het is fris, niet koud, en af en toe valt er een druppel van de bladeren van de eikenboom waar ze onder zit. Er is een immense stilte die zingt in haar hoofd en in haar tanden, een stilte die ze voelt in haar buik. Als deze wandeling de voorbode is van de Vision Quest belooft dat alle goeds. Terwijl ze daar zit komt er een roodborstje vlak bij haar zitten. Ze kijken elkaar minutenlang

aan. Thuisgekomen zoekt ze op wat de betekenis van het verschijnen van dit mooie vogeltje is.

‘Volgens een bepaalde legende heeft een roodborstje een doorn uit de krans van Christus aan het kruis gehaald. Hij prikte zich hierbij aan zijn borst waardoor deze rood kleurde en dit is altijd zo gebleven. Het roodborstje maakt gebruik van de kracht van het zingen en uit daarmee blijheid. Het bezit de wijsheid door verandering en staat voor vruchtbaarheid en verjonging. Het roodborstje is de boodschapper van de geestelijke wereld.’ Voor haar kan de echte Vision Quest beginnen.

In de trein op weg naar Duitsland bidt ze om kracht om het vol te houden maar als de vrouw haar van de trein komt halen weet ze dat alles goed zal gaan. Tijdens de voorbereidingen krijgt ze veel informatie over het medicijnwiel, de windrichtingen en de dieren die er mee verbonden zijn. Het is de bedoeling om op haar plek in het bos zelf een medicijnwiel te leggen waarbinnen ze vier dagen blijft zitten of liggen.

Na twee dagen lichamelijke en geestelijke voorbereiding wordt ze 's morgens vroeg, voor zonsopgang gewekt voor een zweethutceremonie als start van de Quest. De zon komt op en schijnt precies in de opening van de hut die op een open plek midden in het bos staat. De ceremonie in de hut bestaat uit vier rondes (verbonden met de vier windrichtingen) waarin wordt gezongen, gemediteerd en gebeden. Het is een ceremonie die haar op alle niveaus in staat stelt zich te reinigen en te helen. Het is er heet en ze moet moeite doen om er niet uit te gaan maar na afloop voelt ze zich als herboren. In een soort trance spoelt ze zich af en kleedt zich aan. Haar rugzak staat klaar en ze vertrekt de droomwereld in.

De vier dagen in het bos ervaart ze als een zegen. Vier dagen zonder enige input van buitenaf, alleen zijn met je eigen gedachten zonder allerlei emoties van anderen. Ze komt tot het besef dat ze geboren is om te helen, om anderen te helpen en om los te laten. Ze vindt het fijn dat er even niemand bij haar komt met vragen of problemen. Deze tijd is helemaal voor haarzelf.

Tijdens haar vastendagen gaan haar gedachtes regelmatig naar haar moeder en oma, naar haar vader en opa. Ze voelt hun verdriet en worsteling en stuurt hen kracht. Op dat moment hipt het roodborstje boven haar hoofd heen en weer en ze voelt zich gesteund door hogere krachten. De afsluitende zweethut-ceremonie gaat grotendeels langs haar heen, ze is een beetje van de wereld maar ze voelt zich vrij, blij en heel rustig. Een stap op weg naar een nieuwe dag, op weg naar een nieuwe wereld.

Ze begint een eigen praktijk en helpt mensen die worstelen met hun verleden, het verleden van hun ouders of nog verder terug. Ze ontdekt dat iedereen het goed bedoelt maar dat het vaak zo verkeerd uitpakt. De ballast die veel mensen met zich meedragen is niet hun eigen last maar een erfenis waar ze iets mee moeten doen. Ze helpt hen om die erfenis een plek te geven zodat mensen bij zichzelf kunnen komen. Steeds meer 'gevoelige' kinderen komen naar haar praktijk en ze leert ze omgaan met hun gave. Ze weet dat het Waterman-tijdperk is aangebroken. Een spiritueel omslagpunt met nieuwe energie voor de maatschappij en voor het individu. Ze heeft haar bron en haar bestemming gevonden.

.

Websites:

<http://www.historischnieuwsblad.nl/nl/artikel/5949/het-laatste-taboe-in-nederland-nsb-kinderen.html>www.hellingerinstituut.nl/

<http://www.hellingerinstituut.nl>

<http://www.psychologiemagazine.nl/web/Dossiers/Familie/Dossier-Familiebanden.htm/>

www.helloaquarius.org/waarom-is-deze-tijd-zo-bijzonder/

www.nieuwetijdskind.com

www.hooggevoelig.nl

www.medicijnwiel.nl

www.willemienvanlith.nl